

Taitovalmennus suomalaisessa juniorijääkiekossa

Selvitys Suomen Jääkiekkoliiton taitovalmentajahankkeesta kolmelta ensimmäiseltä vuodelta

Kalle Väliaho

Opinnäytetyö

Valmennuksen koulutusohjelma

Ylempi AMK

2017

Tekijä(t) Kalle Väliaho	
Koulutusohjelma Valmennuksen koulutus, Ylempi AMK	
Opinnäytetyön otsikko Taitovalmennus suomalaisessa juniorijääkiekossa - Selvitys Suomen Jääkiekkoliiton taitovalmentajahankkeesta kolmelta ensimmäiseltä vuodelta	Sivu- ja liitesivumäärä 88 + 14
<p>Tämän työelämän kehittämistyön tavoitteena on tutkia ja analysoida Jääkiekkoliiton taitovalmentajahankkeen kolme ensimmäistä vuotta. Jääkiekkoliitto halusi panostaa lasten ja nuorten valmentamiseen MM-kotikisojen tuotoista tavoitteenaan auttaa 25 seuraa palkkaamaan päätoimisen lasten ja nuorten jääkiekon osajaan. Hanke alkoi kaudella 2013-2014.</p> <p>Hankkeeseen asetettiin alustavia tavoitteita, joita on tarkoitus tässä työssä tutkia käyttämällä pääsääntöisesti kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää. Hankkeen asetettuja tavoitteita olivat palkata 25 taitovalmentajaa työskentelemään noin 100 seurassa, rakentaa pelaaja- ja valmentajapolut sekä suunnitella yhteistyöseurojen laatumittareita. Lisäksi työssä haluttiin tutkia taitovalmentajien toimenkuvaa, lasten urheilun arvomaailmaa, vanhempien huomioimista, millaisessa toimintaympäristössä taitovalmentajat työskentelevät sekä miten taitovalmentajat näkevät Jääkiekkoliiton sarjatoiminnan, koulutuspolun, roolin ja hankkeen tulevaisuuden. Tutkimus on tehty hankkeen kolmannen vuoden, kauden 2015-2016 aikana lähettämällä kysely kaikille hankkeessa mukana oleville ja olleille taitovalmentajille (28 vastaajaa). Tutkimus aloitettiin syksyllä 2015 ja kaikkiin lisäkysymyksiin vastaukset saatiin keväällä 2016. Työssä on käytetty myös hyväksi hankkeesta tehtyjä aikaisempia kyselyitä sekä Suomen Jääkiekkoliiton pelipassien määriä. Tästä hankkeesta ei ole aikaisempia tutkimuksia vielä tehty.</p> <p>Kaudella 2015-2016, hankkeen kolmantena vuonna, Suomessa toimi 26 Jääkiekkoliiton kouluttamaa taitovalmentajaa. 25 toimi seuroissa ja yksi Jääkiekkoliitossa edistämässä nais- ja tyttökiekkoa. Hankkeessa oli mukana yhteensä 115 seuraa, 25 tukea saavaa ja 90 yhteistyöseuraa. Suurimpaan osaan tukea saavista seuroista ja noin puoleen yhteistyöseuroista on oma pelaajapolku rakentunut. Valmentajapolun rakentumisesta ei vastausten perusteella saatu tietoa. Taitovalmentajien toimenkuva on muokkaantunut seuran tarpeiden mukaisesti, pääpaino kuitenkin E-D -junioreissa. Suurimmassa osassa seuroja on arvopohja luotu ja jääkiekkoa voi harrastaa A -juniori ikään saakka. Vanhempien kanssa tehdään hyvää yhteistyötä ja yleisin kohtaamispaikka on vanhempien info -tilaisuudet. Jääkiekkoliiton rooli nähtiin tärkeänä toimintaympäristön kehittäjänä kuten sarjojen ja koulutusten puolesta. Reilu neljännes vastaajista koki, että kaiken näköiset sarjatasot, sarjataulukot tai karsintaviivat olisi hyvä jättää pois varsinkin E-junioreiden sarjoista.</p> <p>Hankkeen lopullisiin tavoitteisiin pääsemiseksi tulisi seuraavina vuosina varmistaa, että mahdollisimman monella seuralla olisi pelaajapolku luotuna, tutkia seurojen valmentajapolkuja sekä tehdä yhteistyöseuroille kehityssuunnitelma. Suunnitelman tekemisessä Jääkiekkoliiton on tärkeä olla mukana, jotta resursseja pystyttäisiin tulevaisuudessa kohdentamaan paremmin. Hankkeen tavoitteiden saavuttamisella edistettäisiin Suomi-kiekon kehittymistä tulevaisuudessa.</p>	
Asiasanat Jääkiekkoliitto, taito, valmennus, jääkiekko, junioriurheilu	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Urheilijana kehittyminen	4
2.1	Lapsen fyysinen kasvu ja kehitys	6
2.2	Harjoittelun pitkäjänteisyys sekä monipuolisuus ja liikuntamäärät	8
2.3	Painotukset lapsuusajan harjoittelussa	12
2.4	Taidon oppiminen ja harjoittelu	15
3	Lasten ja nuorten valmentaminen.....	20
3.1	Suomalaisen valmennusosaamisen malli.....	21
3.2	Lasten ja nuorten valmennuksen pedagogiikka ja didaktiikka.....	24
3.3	Lasten ja nuorten joukkueiden valmentaminen.....	26
4	Nuoren urheilijan tukiverkosto	29
4.1	Keskusjärjestöt ja lajiliitot	29
4.2	Urheiluseurat	31
4.3	Perhe ja kaverit.....	33
5	Suomen Jääkiekkoliiton taitovalmentajahanke	35
5.1	Hankesuunnitelma, tavoitteet ja rahoitus.....	36
5.2	Taitovalmentajien rekrytointi ja koulutus.....	38
5.3	Taitovalmentajien toimenkuva.....	39
6	Tutkimusprojektin tarkoitus ja tutkimusongelmat	41
6.1	Tutkimusprojektin tarkoitus.....	41
6.2	Tutkimusongelmat.....	41
7	Työelämän kehittämistyön vaiheet	43
7.1	Kohderyhmä	43
7.2	Tutkimuksen eteneminen	43
7.2.1	Työelämän kehittämistyöryhmän kokoaminen, aloituspalaveri ja kyselyn lähettäminen	44
7.2.2	Kyselyn purku, jatkokysymykset sekä yksilölliset tarkentavat kysymykset	45
7.2.3	Lisäkysymysten purku ja täydentävät kysymykset.....	46
7.2.4	Hankkeen aikaisempien kyselyiden tulokset.....	47
7.3	Kyselytutkimusten sisältö	54
7.4	Tulosten tarkastelutavat	55
8	Tulokset	56
8.1	Taitovalmentajien ja seurojen määrä.....	56
8.2	Pelaaja- ja valmentajapolku	56
8.3	Yhteistyöseurojen laatumittarit	60
8.4	Taitovalmentajan toimenkuva.....	61
8.5	Arvot	64

8.6 Vanhemmat	64
8.7 Taitoalentajan toimintaympäristö	66
8.8 Jääkiekkoliiton sarjatoiminta, koulutus ja rooli sekä ajatukset hankkeen tulevaisuudesta	69
9 Pohdinta	71
Lähteet	78
Liitteet	89
Liite 1. VALO:n pelisääntökyselyn kysymykset	89
Liite 2. Taitoalentajiksi valitut henkilöt huhtikuu 2013	91
Liite 3. Taitoalentajakysely	92
Liite 4. Lisäkysymykset taitoalentajille	100
Liite 5. Tasoryhmätoiminta	101

1 Johdanto

Lasten ja nuorten urheilun tulisi olla monipuolista, jotta urheilijana kehittymiselle olisi edellytyksiä. Monipuolisuutta voidaan tarkastella sekä fyysisen kuormittavuuden, että erilaisten taitojen kautta. Liian aikainen erikoistuminen yhteen urheilulajiin voi aiheuttaa mm. sosiaalista eristäytymistä sekä loppuun palamista ja aiheuttaa loukkaantumisia. Kehittymiseen vaikuttavat vahvasti ympäristö, liikuntamäärät sekä perimä. Urheilua harrastetaan omalla ajalla perheen ja kavereiden lisäksi myös urheiluseuroissa, joita lajiliitot auttavat kehittämään. Suomalaisessa jääkiekossa seurat tekevät vahvaa yhteistyötä. Näitä yhteistyön muotoja kutsutaan sateenvarjoiksi. Sateenvarjojen sisällä pyritään kehittämään toimintaa, jotta mahdollisimman lapsella ja nuorella olisi mahdollisuus harrastaa jääkiekkoa mahdollisimman lähellä kotia. (Malina 2010, 367-369; Baker & Côté 2006, 98; Finni ym. 2012, 21)

Suomen Jääkiekkoliitto päätti panostaa lasten ja nuorten valmentamiseen vuosien 2012 ja 2013 MM-kisoista saadulla tuotoilla. Tavoitteena oli palkata 25 taitovalmentajaa, jotka tulisivat työskentelemään yhteensä 100:ssa eri seurassa 10-14 -vuotiaiden lasten ja nuorten kanssa. Taitovalmentajat haluttiin sijoittaa seuroihin, joissa oli jo organisaatio taustalla, jotta heidän työpanoksensa menisi kokonaisuudessaan urheilutoimintaan. Taitovalmentajien työnkuvana oli sekä kehittää oma seuraansa, että sateenvarjon sisällä olevia yhteistyöseuroja.

Suomen Jääkiekkoliitto on perustettu 1929 ja se on kansainvälisen Jääkiekkoliiton (International Ice Hockey Federation, IIHF) jäsen. Jääkiekkoliitto on yksi suomen suosituimmista lajeista. Jääkiekkoliitolla on vajaat 75000 harrastajaa ja noin 350 jäsenseuraa. (Suomen Jääkiekkoliitto 2016b.)

Tämän työn teoriatausta on pääsääntöisesti kerätty tutkimuksista, valmennuskirjallisuudesta sekä internetistä esiintyvistä muista julkaisuista kuten Valtion liikuntaneuvoston tai opetushallituksen julkaisuista. Teoriaosuus käsittää kolme isompaa kokonaisuutta: urheilijana kehittyminen, lasten ja nuorten valmentaminen sekä nuoren urheilijan tukiverkosto. Urheilijana kehittymiseen rajattiin lapsen fyysinen kasvu ja kehitys, harjoittelun pitkäjänteisyys sekä monipuolisuus, painotukset harjoittelussa ja taidon oppiminen sekä harjoittelu. Ominaisuuksien harjoittamisesta, paitsi taidon harjoittamisesta, ei teoriataustaa etsitty, koska muuten tutkimuksesta olisi tullut erittäin laaja. Voiman, nopeuden ja kestävyysintensiiviset harjoitusjaksot ovat vasta urheilijanpolun myöhemmässä vaiheessa. Tutkimuksessa haluttiin keskittyä ainoastaan taidon oppimiseen ja sen harjoittamiseen, koska tämän ominaisuuden takia hanke päätettiin aloittaa.

Lasten ja nuorten valmentamisessa käydään läpi suomalaisen valmennusosaamisen malli, lasten ja nuorten valmennuksen pedagogiikkaa ja didaktiikkaa, sekä joukkueen valmentamista. Jääkiekko on joukkuepele, missä harjoituksissa jäällä voi olla samaan aikaan jopa kahdesta kolmeen joukkuetta. Yhden joukkueen kokoonpano on noin 2-3 maalivahtia ja 20 kenttäpelaajaa. Tämä asettaa erilaisia haasteita valmennuksen suunnitteluun, koska jokainen lapsi ja nuori ovat erilaisia ja oppiminen tapahtuu eri aikaan. Valmennusosaamista on syytä tarkastella toimintaympäristön mukaan: esimerkiksi ikäluokan, tason ja sukupuolen mukaan. On vaikeaa verrata valmentajien osaamista, jos toinen valmentaa ammattiuurheilijoita ja toinen vasta-alkajia. Lasten ja nuorten parissa olevan valmentajan tulisi keskittyä palautteessaan enemmän yrittämiseen, kuin lopputulokseen.

Urheilijan polulla on monenlaisia tukiverkostoja, joista varmastikin tärkein on koti. Harrastaminen tapahtuu pääsääntöisesti seurassa tai omalla ajalla kavereiden kanssa. Lajiliitot ovat seurojen apuna yhdessä keskusjärjestöjen kanssa. Tutkimus keskittyy lapsiin ja nuoriin ja he eivät vielä suoranaisesti toimi tai saa tukea urheiluakatemioidelta. Akatemiatoiminta on kuitenkin lisääntynyt yläkouluvaiheessa, mutta tutkimusta tehtäessä se oli vielä vähäistä. Tämän takia urheiluakatemioiden tukiverkosto on rajattu pois tästä tutkimuksesta. (Aarresalo & Konttinen 2012, 28; Härkönen 2009, 50; Palomäki, Huotari & Kokko 2015, 66; Salasuo 2015 ym. 93-96.)

Teoriaosuuden lopuksi esitellään Suomen Jääkiekkoliiton taitovalmentajahanke. Hankkeen suunnitelma ja tavoitteet sekä prosessi miten taitovalmentajat rekrytoitiin sekä koulutettiin tulevaan työhön. Hanke alkoi kaudella 2013-2014 ja tutkimus on tehty hankkeen kolmannen vuoden aikana. Tutkimus aloitettiin syksyllä 2015 ja kaikkiin lisäkysymyksiin vastaukset saatiin keväällä 2016. Tästä hankkeesta ei ole aikaisempia tutkimuksia vielä tehty.

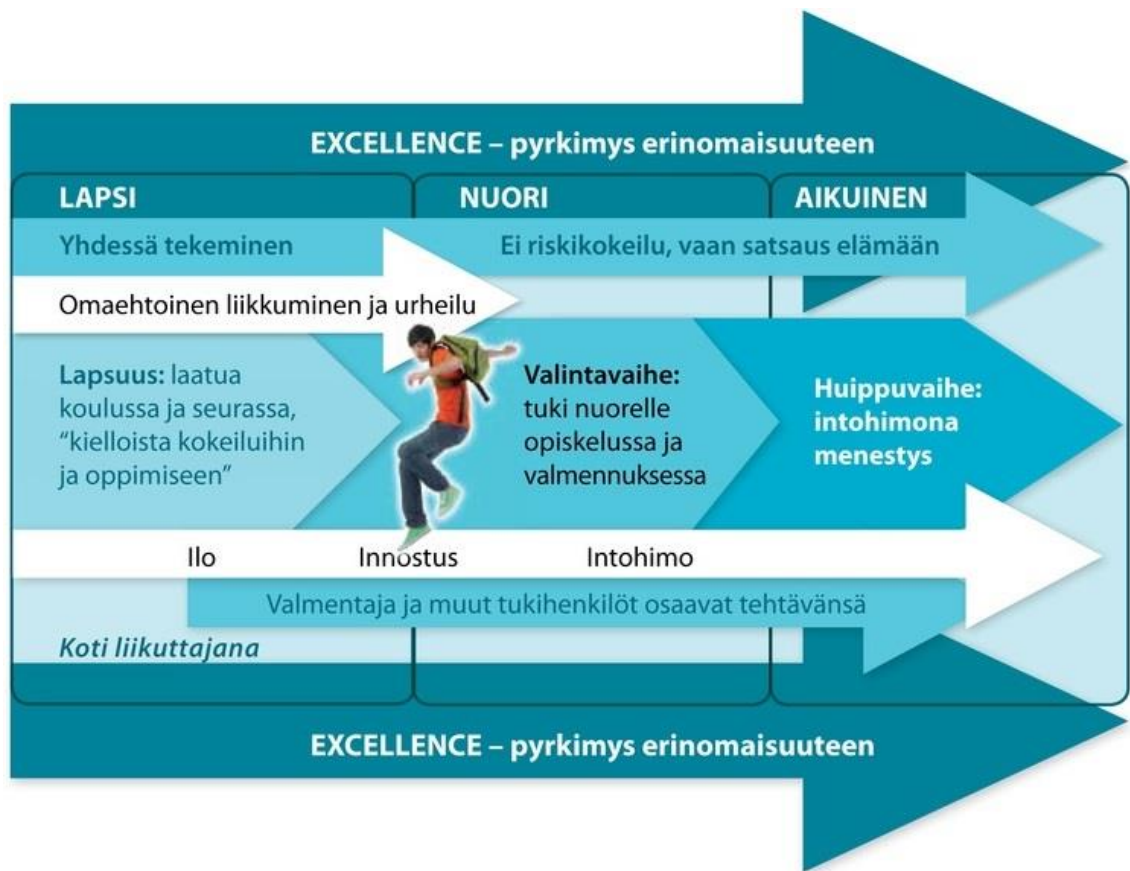
Tämän työn tarkoituksena on tutkia ja analysoida taitovalmentajahankeen kolmea ensimmäistä vuotta. Tutkimuksen on tehnyt Suomen Jääkiekkoliiton aluevalmentaja yhdessä hankkeen vastuuhenkilöiden sekä erikseen valittujen taitovalmentajien kanssa. Työ tehtiin kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena lähettämällä kysely hankkeessa mukana oleville ja jo vaihtuneille taitovalmentajille. Kyselyyn vastasi yhteensä 28 taitovalmentajaa vastausprosentin ollessa 100. Lisäkysymykset sekä puhelinhaastattelut osoitettiin osalle taitovalmentajista, riippuen heidän vastauksistaan kyselyssä. Isona asiana oli selvittää, mikä tilanne on hankkeelle asetettujen alkuperäisten tavoitteiden kanssa: taitovalmentajien määrä, mukana olevien seurojen määrä, pelaaja- ja valmentajapolun rakentaminen sekä yhteistyöseurojen laatumittareiden tekeminen. Tutkimukselle asetettiin myös seuraavat tutkimusongelmat: Onko taitovalmentajien toimenkuva sama kuin ensimmäisenä

vuonna, mitkä arvot näkyvät lasten jääkiekossa, miten vanhemmat huomioidaan toiminnassa, minkälainen on taitovalmentajien toimintaympäristö, millaisia näkemyksiä taitovalmentajilla on Jääkiekkoliiton sarjatoiminnasta, koulutuspolusta ja roolista sekä mitä ajatuksia taitovalmentajilla on hankkeen tulevaisuudesta. Tutkimuksessa on käytetty myös apuna hankkeen aikaisempia kyselyitä, jotka kerättiin kahden ensimmäisen vuoden aikana sekä palkkaavien seurojen, että yhteistyöseurojen seurajohtajilta ja valmennuspäälliköiltä. Myöskin Jääkiekkoliiton pelipassien määrää on verrattu tutkimustuloksissa.

Tutkimustuloksissa haluttiin saada suuntaviivoja, miten hanketta olisi hyvä viedä eteenpäin tulevaisuudessa ja mihin asioihin olisi syytä keskittyä, jotta saavutettaisiin kaikki hankkeelle asetetut tavoitteet. Johtopäätökset on mietitty erikseen Jääkiekkoliiton, tukea saavan seuran, yhteistyöseuran ja taitovalmentajan näkökulmasta. Hanke jatkuu varmuudella vielä kausien 2016-2017 ja 2017-2018 aikana ja toivon mukaan toimintamallista tulee pysyvä suomalaiseen jääkiekkoon. Tutkimus on tarkoitettu Suomen Jääkiekkoliiton käyttöön hankkeen eteenpäin viemiseksi.

2 Urheilijana kehittyminen

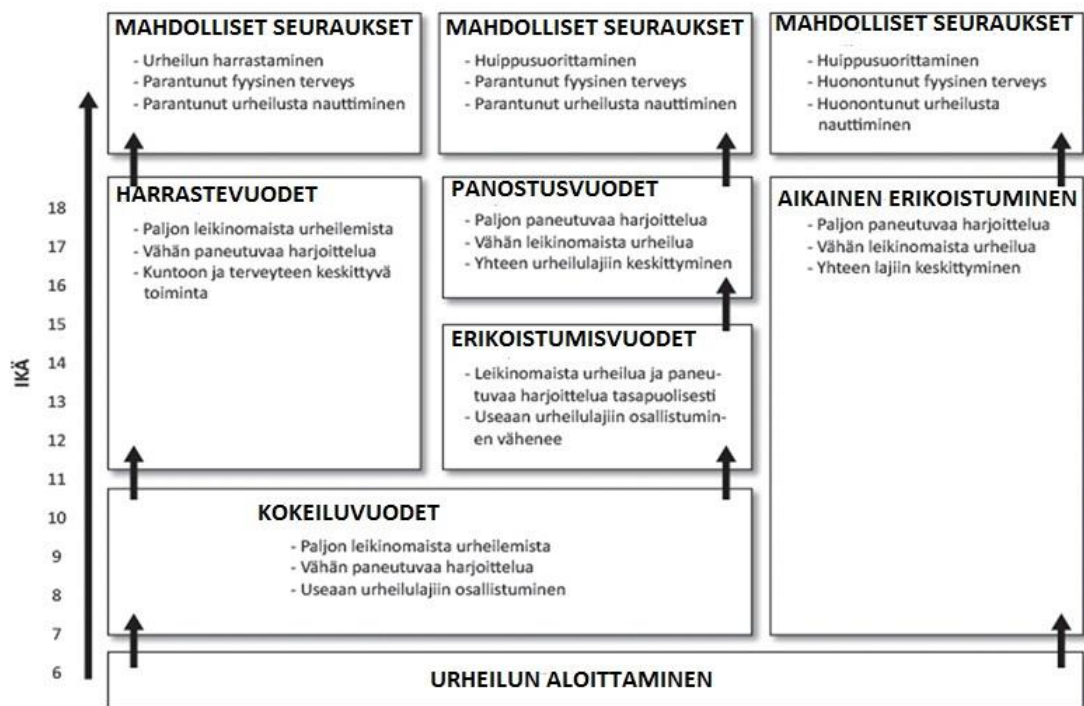
Urheilijana kehittyminen on pitkäjänteistä työtä ja jokaisella urheilijalla on oma polkunsä. Huipulle voidaan tulla erilaisia polkuja pitkin ja on vaikeaa määrittellä mikä olisi oikea tapa (Côté, Baker & Abernethy 2007, 198; Hakkarainen & Nikander. 2009, 139). Kehittymiseen vaikuttavat vahvasti, ympäristö, liikuntamäärät sekä perimä (Hakkarainen & Nikander 2009, 74). Tavoitteena on, että lapsella olisi lapsuusvaiheen lopussa innostusta urheilua kohtaan, monipuolisia liikuntataitoja, hyviä fyysisiä valmiuksia sekä urheilullinen elämäntapa (Finni ym. 2012, 21). Urheilijanpolun hahmotelma lapsuusvaiheesta nuoruusvaiheeseen ja siitä aikuisvaiheeseen on kuvattuna kuvassa 1.

Kuva 1. Kuvaus Suomalaisesta urheilijan polusta (Finni ym. 2012; VALO 2016a)

Urheilijanpolulle voidaan määrittellä erilaisia laatutekijöitä, joista ehkä tärkein on omistautuminen itsensä kehittämiseen. Kiinnostuminen urheiluun muodostuu jo ensimmäisellä kerralla, kun lajia kokeillaan. Kiinnostuminen on prosessi, josta voidaan osoittaa kuusi erilaista vaihetta: Varhain herännyt kiinnostus liikkumista ja pelaamista kohtaan (1), Taitojen ja ominaisuuksien omaehtoinen kehittäminen (2), Halu kehittyä urheilijana (3), Halu menestyä urheilussa (4), Toiminnan tavoitteellisuus (5) ja Intohimoinen sitoutuminen urheilulliseen elämäntapaan (6). (Konttinen 2016, 35-38.)

Kuva 2 esittää erilaisia polkuja huipulle. Nämä kuusi edellä mainittua vaihetta sijoittuvat kuvassa seuraavasti: vaiheet yksi ja kaksi sijoittuvat kokeiluvuosille, vaiheet kolme ja neljä erikoistumisvuosille, ja vaiheet viisi ja kuusi panostusvuosille. Kuvan mukaisesti urheilu aloitetaan noin kuuden ikävuoden aikana ja yleisimmin kokeillaan eri lajeja ennen kuin oma mieltymys löytyy. Aikaisen erikoistumisen lajeiksi voidaan laskea lajit, joissa huippusuoritus voidaan saavuttaa ennen murrosikää. Näitä lajeja ovat esimerkiksi taitoluistelu sekä naisten voimistelu. (Côté ym. 2007, 197.)

Kuva 2. Erilaiset polut huipulle (Suomennettu Côté ym. 2007)

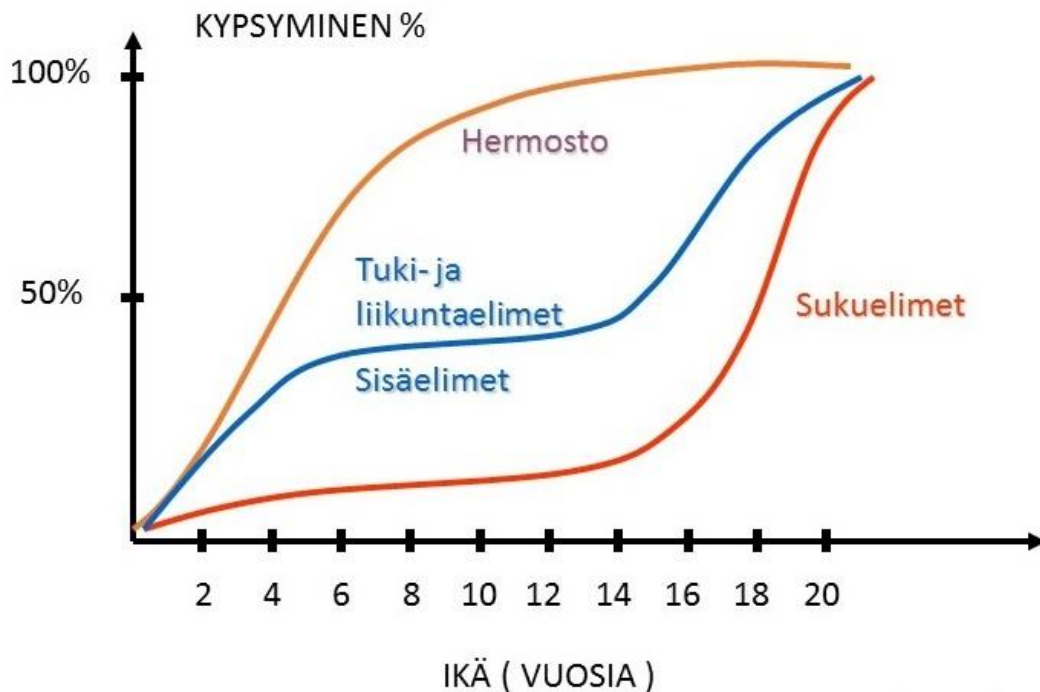
Lapsuusvaiheessa kokeiluvuosien aikana innostumisen ja kiinnostumisen kehittyminen urheilua kohtaan ovat keskeisimmät asiat. Kiinnostus ilmenee lapsen osallistumiselle erilaisiin aktiviteetteihin ja liikunnallisiin peleihin. Kiinnostuksen kohteet voivat vaihdella nopeastikin. Omien taitojen kehittäminen ilmenee omaehtoisella liikunnalla. Lapsella on halu kehittää taitojansa itse ja etsiä tarvittaessa apua esimerkiksi valmentajaltansa. Omaehtoista liikuntaa ei ole pelkkä lajitekniikan harjoittaminen omalla ajalla, vaan esimerkiksi perheen yhteiset liikuntahetket, koiran ulkoiluttaminen ja kouluun meneminen pyörällä tai kävellen. Tyypillistä on myös omien rajojen etsiminen sekä itsensä haastaminen. (Konttinen 2016, 36; Konttinen & Grönman 2015, 8-12.)

2.1 Lapsen fyysinen kasvu ja kehitys

Lapsen kasvu on erittäin suurta kahden ensimmäisen elinvuoden aikana, minkä jälkeen kasvunopeus hidastuu (Mero 2004, 11). Kasvu ja kehitys voidaan jakaa kolmeen eri osioon: Fyysiseen kasvuun, biologiseen kypsymiseen ja fysiologiseen kehittymiseen. Näiden asioiden ymmärtäminen on lasten ja nuorten parissa toimivilla tärkeää. (Hakkarainen 2009a, 74.)

Fyysisellä kasvulla tarkoitetaan kehon eri rakenteiden kasvua, kuten esimerkiksi ihon pinta-alan sekä lihasmassan kasvua. Kasvua tapahtuu jo ennen syntymää, sekä suurimmat muutokset kasvussa tapahtuvat ensimmäisen 15-20 elinvuoden aikana. Kasvuun vaikuttavat fyysinen kuorma, ympäristö, kalenteri-ikä ja perimä. (Hakkarainen & Nikander 2009, 74; Mero 2004, 11; Härkönen ym. 2008, 6.)

Biologinen kypsyminen on haastavampaa määrittellä verrattuna fyysiseen kasvuun ja sillä tarkoitetaan kehittymistä kohti aikuisen kypsyysastetta. Eri elinjärjestelmät kypsyvät eri aikaan kasvun aikana. Esimerkiksi hermoston kypsyminen tapahtuu aikaisemmin verrattuna luuston ja sukuelinten kypsymiseen. (Hakkarainen 2009a, 74-75; Härkönen ym. 2008, 6.)

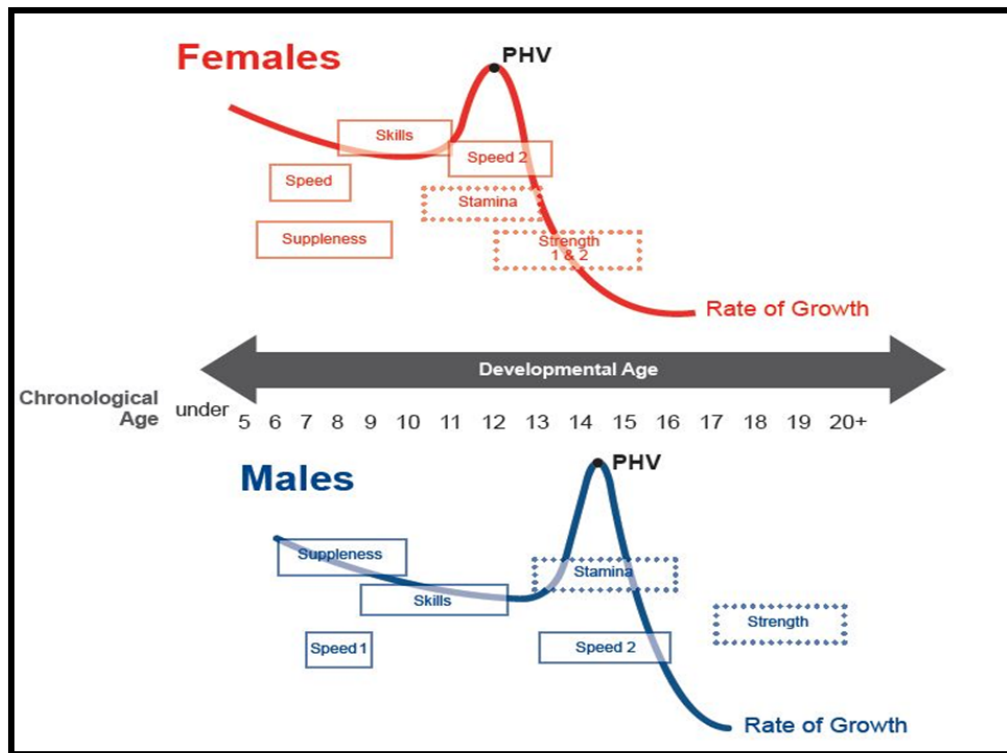

Kuva 3. Elinjärjestelmien luonnollinen kypsyminen (mukailtu Mero & Jaakkola 1990)

Eri elinjärjestelmien kypsymistä on havainnollistettu kuvassa 3. Kuvan keskimäinen käyrä kuvastaa vartalon koon ja painon kehittymistä. Se käsittää mm. lihasmassan, luuston sekä sisäelinten kasvun ja kehityksen. 5-12 ikävuoden aikana näiden elinten kasvu ja kehitys ovat tasaista, mikä edesauttaa taidon oppimista näiden vuosien aikana. Hermosto kehittyy 95% ensimmäisen seitsemän vuoden aikana. Hermosto -käyrä kuvassa 3 ylimpänä käsittää sekä aivojen että hermoston kehittymisen. Hermoston nopean kehittymisen myötä perusliikuntataitojen, kuten tasapainon, ketteryyden, koordinaation sekä nopeuden kehittyminen on lapselle luonnollista. Sukuelimet kehittyvät tasaisesti lapsuuden ajan. Biologisen kypsymisen myötä kasvu ja kehittyminen nopeutuvat. Kuvan 3 käyrä kertoo myös hormonaalisen kehittymisen, millä on erittäin tärkeä merkitys urheilusuorituksen kehitykseen. (Balyi & Way 2016, 4.)

Fysiologisella kehitymisellä tarkoitetaan kehon toiminnallista kehittymistä, esimerkiksi lihassolujen jakautumista nopeisiin tai hitaisiin soluihin. Ympäristöllä sekä lapsuusajan aktiivisella liikkumisella on suuri merkitys kehittymiseen kuten myös fyysisellä kasvamisella sekä biologisella kypsymisellä. Kehittymisen mukaan voidaan miettiä minkälaista harjoittelua olisi hyvä tehdä missäkin ikävaiheessa. (Hakkarainen 2009a, 74-75; Härkönen ym. 2008, 6.)

Harjoittelun ajoittamista eri ikävaiheisiin hahmoteltu kuvassa 4. Harjoitusjaksot perustuvat naisten ja miesten kasvuun sekä kehitykseen. Kestävyuden (stamina) ja voiman (strenght) jaksot hieman elävät, johtuen yksilön eroavaisuuksista pituuskasvussa ja kasvupyrähdyksessä. Muut ominaisuudet perustuvat todelliseen ikään. Muistettavaa kuitenkin on, että kaikkia ominaisuuksia pystytään harjoittamaan eri vaiheissa. (Balyi, Way, Norris, Cardinal & Higgs 2005, 27; Balyi & Hamilton 2004, 4-7.)

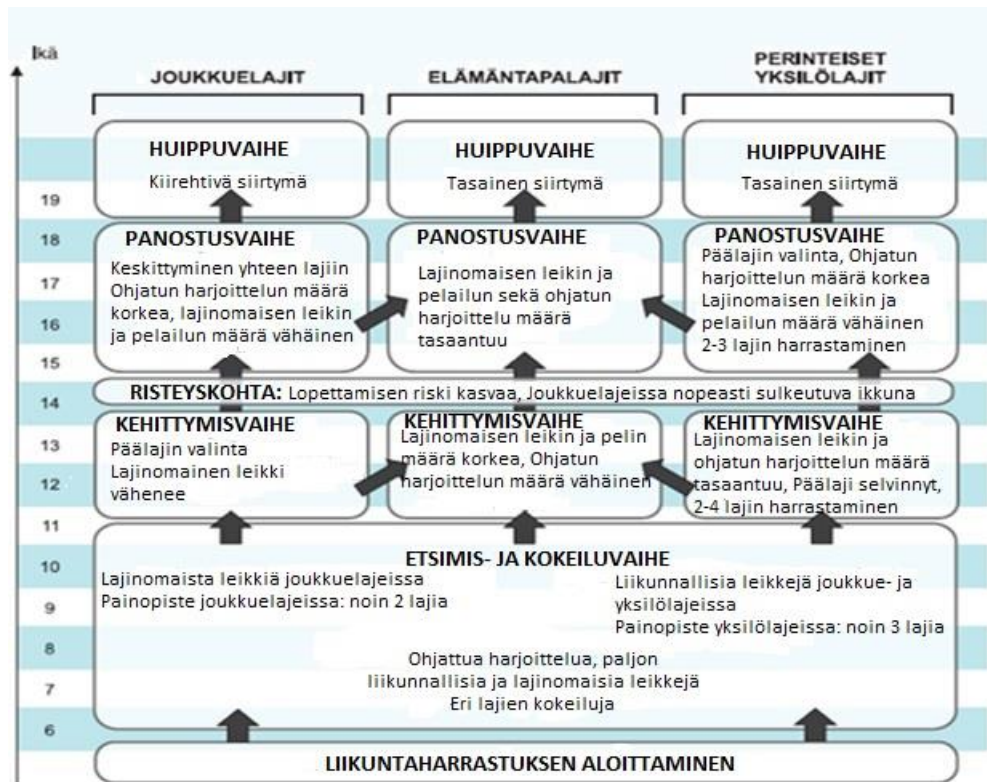
Kuva 4. Harjoittelun suunnittelu eri ikävaiheissa (USA Hockey, 2016)

2.2 Harjoittelun pitkäjänteisyys sekä monipuolisuus ja liikuntamäärät

Kuvassa 2 (Côté ym. 2007, 197) näytettiin Development Model of Sport Participation (DMSP) -malli, jossa on kuvattuna urheilijanpolun eri vaiheita ja valintoja. Vapaasti suomennettuna DSMP -malli on Urheiluun osallistumisen kehitysmalli. Salasuo, Piispan ja Huhtan (2015, 188) tekemässä teoksessa Huippu-urheilijan elämäntutkimus tutkittiin monta huipulle päässyttä urheilijaa sekä monta tutkimusta urheilijoiden poluista. He päätyivät kuvassa 5 olevaan malliin, joka on aika lähellä DMSP -mallia.

Molempien mallien mukaan (kuvat 2 ja 5) urheiluun ja liikuntaan tullaan mukaan 6-7 -vuoden iässä ja jopa myöhemminkin (Côté ym. 2007, 197; Salasuo ym. 2015, 188; Wylleman & Lavalée 2004, 510; Wylleman & Reints 2010, 89). Etsimis- ja kokeiluvaiheessa (sampling years) on tärkeää eri lajien kokeilu ja tässä vaiheessa korostuvat harkittu tai tarkoituksenmukainen pelaaminen ja harjoittelu (deliberate play and practice) (Côté ym. 2007, 197). Tälle pelaamiselle on ominaista omaehtoinen pelaaminen esimerkiksi tossulätkä, missä ympäristö voi olla erilainen ja varusteet minimaalisia jääkiekkoon verrattuna (Côté ym. 2007, 186). Harjoittelu on enemmänkin tarkoituksenmukaista harjoittelua tavoitteen saavuttamiseksi, missä aikuisen läsnäolo on oleellista. Tämä korostuu varsinkin aikaisen erikoistumisen polulla (Côté ym. 2007, 186; Ericsson, Krampe & Tesch-Romer 1993, 367-368). Harkittu pelaaminen (deliberate play) on jopa nostettu tärkeämmäksi teki-

jäksi verrattuna harkittuun harjoitteluun (deliberate practiceen) urheilijan polun kokeiluvaiheessa (Côté, Lidor & Hackfort 2009, 9; Salasuo ym. 2015, 128-129).

Kuva 5. Urheilu-uran toteutuminen (muokattu Salasuo ym. 2015)

Nämä mallit suuntaavat urheilijan pitkäjänteiseen kehittymiseen ja eri vaiheiden tunnistamiseen. Salasuo ja muiden 2015 mallista on jätetty kokonaan pois varhaisen erikoistumisen polku, mikä nostaa eri lajien kokeilun erittäin tärkeäksi lapsuusvaiheessa (Côté, Horton, MacDonald & Wilkes 2009, 10). Aikaista erikoistumista ei ole myöskään vielä voitu kunnolla todistaa (Jaakkola 2009a, 245-247; Côté ym. 2007, 192). Aikaisen erikoistumisen ongelmia ovat mm. loppuun palaminen ja urheilun lopettaminen (Baker & Côté 2006, 98). Joukkuepallopelissä on huomattu, että mitä myöhempään ensimmäinen maoteltu on pelattu (poikien tai miesten), niin sitä suuremmalla prosentilla on saavuttanut maan korkeimman sarjataso pelaajana (Güllich 2014, 534-534.) Yhteenvetoa eri tutkimuksista aikaisen erikoistumisen näkökulmasta on kuvassa 6.

Tutkimus	Laji	Urheilijat	Ennen 12 ikävuotta		12 ikävuoden jälkeen		Yhteenveto	
			Aloitti	Erikoist	Aloitti	Erikoist		
Hume ym. 1993	Rytminen voimistelu	106 urheilijaa eri tasoilta	+			+	Kaikki urheilijat osallistuivat muihin lajeihin. Ei eroa huipun tai hyvän välillä	
Law ym. 2007	Rytminen voimistelu	6 huippua 6 hyvää	+	+			Kaikki aloittivat erikoistumisen samaan aikaan. Huipuilla vähemmän lajeja ja enemmän harjoitustunteja 16-ikävuotten mennessä	
Helsen ym. 1998	Miesten jalkapallo ja maahockey	33 kansainvälistä, 39 kansallista, 52 alueellista				+	Jalkapallon aloittaminen noin 5-vuotiaana, maahockey 9-vuotiaana. Sama määrä harjoittelua 12 ikävuoteen mennessä. Kansainväliset urheilijat harjoittelivat enemmän 12 ikävuoden jälkeen.	
Hodges & Starkes 1993	Paini	21 huippua, 21 seuratasoa				+	Kaikki aloittivat intensiivisen harjoittelun noin 13-vuoden ikäisenä. Huiput harjoittelivat enemmän 16-ikävuoden jälkeen.	
Soberlak & Côté 2003	Miesten jääkiekko	4 huippua				+	+	Harjoittelu intensiivisemmäksi myöhemmässä nuoruusvaiheessa. Pelasivat muita lajeja kehitysvuosien aikana.
Carlson 1988	Miesten ja naisten tennis	10 huippua, 10 melkein huippua				+	+	Huiput aloittivat intensiivisemmän harjoittelun sekä erikoistuivat myöhemmin kun melkein huiput.
Lidor and Lavyan 2002	Miesten ja naisten eri lajit	63 huippua, 78 melkein huippua				+	+	Huiput aloittivat intensiivisen harjoittelun 12-ikävuoden jälkeen ja pelasivat enemmän kuin 1 yhtä lajia kehitysvuosien aikana.
Gullich & Emrich 2006	Olympia lajit	1558 saksalaista olympiaurheilijaa				+	+	Huiput aloittivat intensiivisemmän harjoittelun sekä kilpailun lajissaan myöhemmin verrattuna melkein huippuihin. Enemmistöllä huipuilla oli enemmän kuin 1 laji 11-ikävuodesta alkaen.
Moesch ym. 2011	Eri lajit*	148 huippua, 95 melkein huippua				+		Huiput aloittivat intensiivisemmän harjoittelun myöhemmin. Melekien huiput harjoittelivat enemmän 9-, 12- ja 15-vuotiaana. Huiput olivat harjoitelleet enemmän 21-ikävuoteen mennessä.
Baker ym. 2003	maahockey, miesten koripallo, naisten verkkopallo	15 huippua, 13 melkein huippua				+	+	Huiput harjoittelivat enemmän 12-ikävuodesta lähtien. Huipuilla oli laajemmat urheilu kokemukset koko heidän uransa aikana.
Barynina & Vaitsekhovskii 1992	Miesten ja naisten uinti	Venäläisiä huippuja					+	Urheilijat, jotka erikoitusivat ennen 11-ikävuotta viettivät vähemmän aikaa maajoukkueissa ja lopettivat aikaisemmin.
Wall & Côté 2007	Poikien jääkiekko	12 urheilijan vanhemmat**					+	Lopettaneilla alkoi oheisharjoittelu aikaisemmin (noin 12-ikävuoden aikana) sekä heillä oli enemmän oheisharjoittelua vuoden aikana (noin 110 tuntia).

Aloitti = Intensiivinen harjoittelu alkoi
Erikoistui = erikoistui omaan lajiinsa

*Kajakki, pyöräily, suunnistus, soutu, purjehdus, hiihto, uniti, yleisurheilu, triathlon, painonnosto
** 8 alemman sarjatasoa ja 4 alemman sarjaton klopettanien vanhemmat

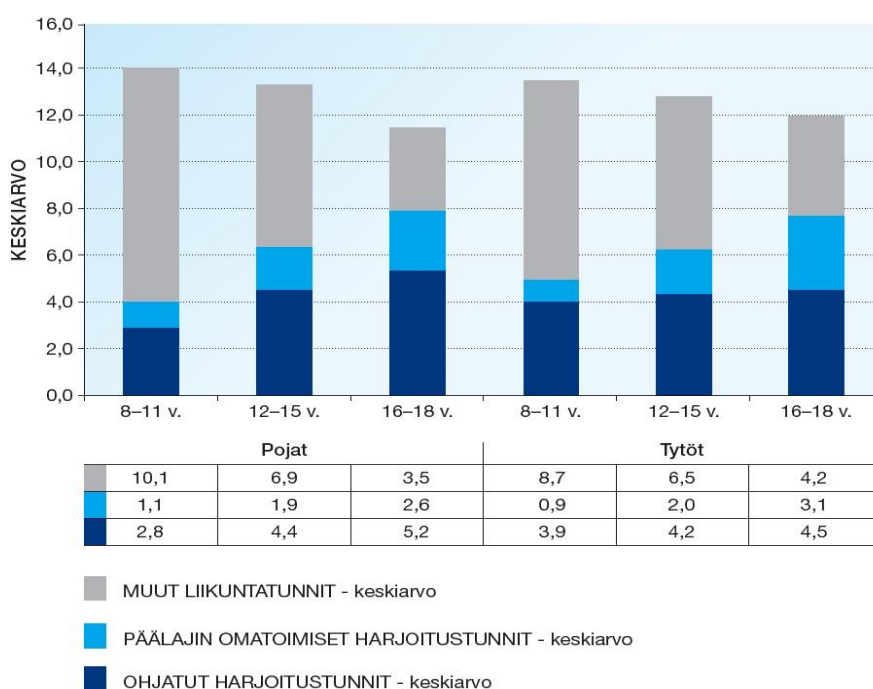
Kuva 6. Yhteenvettoa aikaisen erikoistumisen tutkimuksista (muokattu Jayanthi, Pinkham, Dugas, Patrick & LaBella 2012)

Erilaisia malleja on tehty pitkäjänteisestä urheilijan kehittämisestä, mm. Long-Term Athlete Development – malli (LTAD), American Development Model (ADM), Urheilijan Polku sekä Leijonapolku. Kaikilla malleilla on yhteistä, että kehittyminen menee askel kerrallaan sekä polulla on myös tukiverkosto mukana. ADM ja LTAD tähtäävät lisäksi koko elämän pituisen liikunnan harrastamiseen. (USA Hockey 2016; Canadian Sport for Life 2014, 47-62; Finni ym. 2012, 21; SJL 2013; Norris 2013.)

Vuoden 2016 suomalaisten liikuntasuosituksen mukaan lasten tulisi liikkua kolme tuntia päivässä. Tämä kolmen tunnin liikuntamäärä koostuu reippaasta ulkoilusta, vauhdikkaasta

aktiivisuudesta sekä kevyestä liikunnasta. Päivittäinen liikuntamäärä yhdessä terveellisen ravinnon ja riittävän unen kanssa on tärkeää lapsen hyvinvoinnin kannalta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 12-18; Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset 2016, 8-10.)

Vuonna 2008 liikuntasuosituksissa 7-18 -vuotiaille päivittäinen liikuntasuositus oli vähintään 1-2 tuntia. (Lasten ja nuorten liikunnan asiantuntijaryhmä 2008, 18). Samana vuonna tehty selvitys urheilevien lasten ja nuorten liikuntamäärästä on nähtävissä kuviossa 1. Kuvioista on nähtävillä, että lasten ja nuorten kokonaisliikuntamäärät laskevat, kun ohjatun liikunnan määrä kasvaa. Suositus liikuntamäärästä urheileville lapsille ja nuorille on 18-20 viikkotuntia (Hakkarainen 2009b, 27).

Kuvio 1. Keskiarvo urheilevien lasten ja nuorten liikuntamäärästä viikon aikana (Härkönen ym. 2008)

1.8.2016 peruskoulun opetussuunnitelmaan tuotiin mukaan fyysisistä toimintakykyä mittaava MOVE -testistö. Testin tarkoituksena on testata jokainen 5. ja 8. vuosiluokkalainen opiskelija, ja testiaineisto on tukena heille tehtävissä terveystarkastuksissa. Isona tavoitteena on edistää lasten ja nuorten omaehtoista liikuntaa vapaa-ajalla. (Opetushallitus 2016.)

Tehtävänanto annettiin Jyväskylän Yliopiston liikuntatieteelliselle tiedekunnalle 2010 ja projektin läpiviemiseen meni noin puolitoista vuotta. Puolentoista vuoden aikana testeihin

osallistui noin 700 oppilasta 15 eri koulusta. Testipaketti perustuu kansalliseen ja kansainväliseen tutkittuun tietoon. (Jaakkola, Sääkslahti, Liukkonen & Iivonen 2012, 108-112.)

Harjoittelun monipuolisuudella tarkoitetaan fyysisiä ominaisuuksia kuten voimaa ja nopeutta, taitavuutta kuten havaintomotorisia sekä perus- ja lajitaitoja, psykososiaalisia valmiuksia kuten sosiaalisia- ja ongelmanratkaisutaitoja, sekä joukkuelajeissa pelin ymmärtämistä. (Konttinen, Aarresalo & Häyrinen 2015, 2.)

Tarkoituksena on kuormittaa aineenvaihduntajärjestelmää esimerkiksi aerobisesti ja anaerobisesti, kuormittaa kehon eri osia esimerkiksi ala- ja yläraajoja, tehdä monipuolisesti tekniikka- ja taitoharjoitteita sekä toimia yhdessä ja erikseen ohjatusti tai omaehtoisesti. (Kalaja 2016a; Hakkarainen & Nikander 2009, 143-146.)

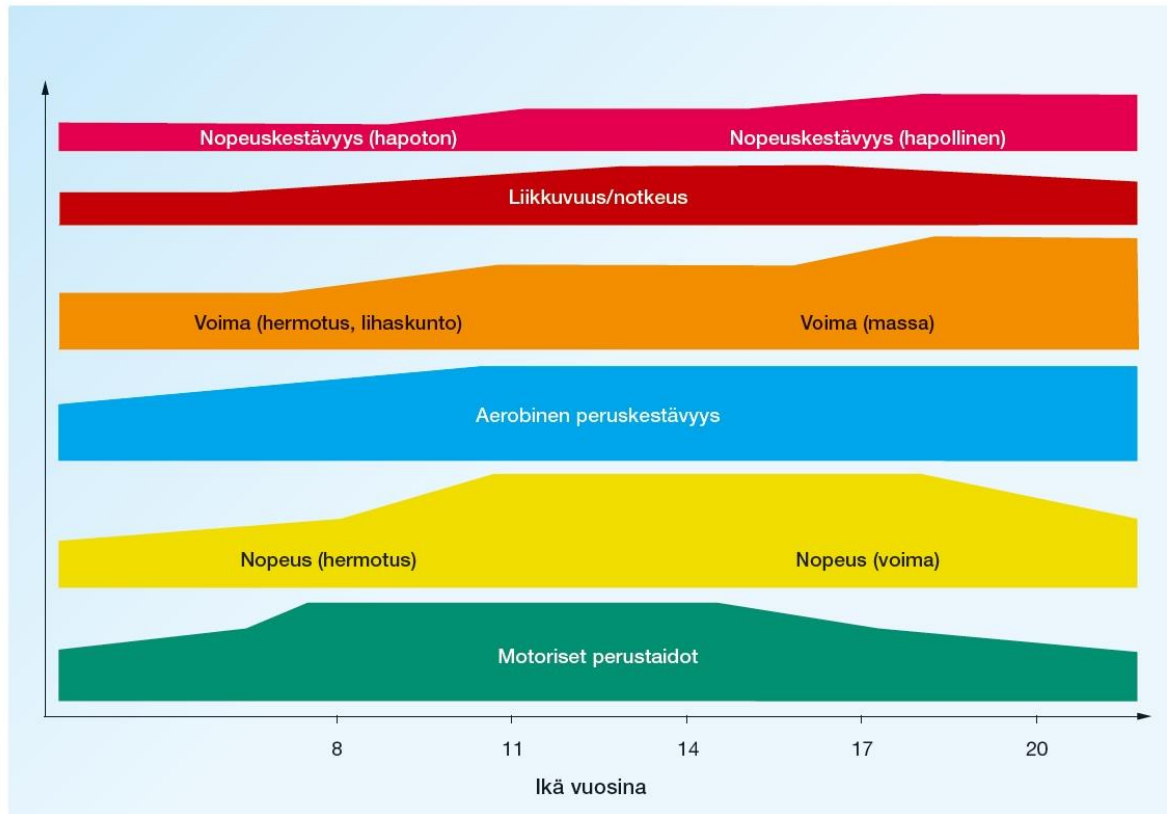
2.3 Painotukset lapsuusajan harjoittelussa

Urheilijan polulla olevat lapset voidaan tunnistaa vasta lapsuusvaiheen jälkeen. Lapsuusvaiheen tavoitteita ennen valintavaiheeseen siirtymistä ovat innostus urheiluun, fyysinen harjoitettavuus, monipuoliset liikuntataidot sekä urheilulliset elämäntavat. Tavoitteisiin pääsemiseksi tarvitaan paljon liikuntaa (paljon omaehtoista sekä jonkun verran ohjattua), ymmärrystä lasten kokonaisvaltaisesta kehitymisestä, monipuolisia laji- ja liikuntakokeiluja sekä urheilullisten elämäntapojen opettamista yhdessä vanhempien kanssa. Kuvassa 7 on kuvattuna lasten liikunnan laatutekijät siirryttäessä valintavaiheeseen. (Mononen ym. 2014, 8.)

Kuva 7. Lasten liikunnan laatutekijät (Mononen ym. 2014)

Herkkyyskausilla tarkoitetaan ajanjaksoja, jolloin tietyn ominaisuuden kehittyminen on otollisinta. Herkkyyskaudet noudattelevat ihmisen biologista kasvua ja kehitystä. Herkkyyskaudet on jaoteltu taidon, nopeuden, voiman, kestävyyyden ja liikkuvuuden mukaan. Herkkyyskausista puhuttaessa on kuitenkin muistettava, että muitakin ominaisuuksia kuuluu harjoitella eri ikävaiheissa ja ominaisuuksia pystyy ja pitää harjoittaa vielä herkkyyskaudenkin jälkeen. Tiettyjen ominaisuuksien harjoittaminen on vain otollisempaa tiettyinä ajanjaksona. Herkkyyskausia ja harjoittelun suunnittelua on kuvattuna kuvissa 4 ja 8. (Hakkarainen & Nikander 2009, 140-143, Forsman & Lampinen 2008, 41-42; Härkönen ym. 2008, 9-12; Hakkarainen 2014; Canadian Sport for Life 2016, 31-33.)

Kuva 8. Herkkyykskaudet (Härkönen ym. 2008)

Innostusta urheilua kohtaan pystytään lisäämään luomalla onnistumisen elämyksiä harjoittelussa sekä kilpaillessa. Tällöin toiminnan tulee olla oikean tasoista ja keskittyminen lapsen suorituksiin ja tekemisiin, eikä tuloksiin. Positiivinen ja kannustava ilmapiiri ovat tärkeitä tekijöitä innostamisen ja lajirakkauden synnyttämiselle. Kaksisuuntaisella rakentavalla palautteella sekä kommunikaatiolla pystytään edesauttamaan ilmapiirin rakentamista. (Sipari & Konttinen 2012, 23-24.)

Urheilullinen elämäntapa rakentuu säännöllisestä elämänrytmistä. Siihen vaikuttavat liikuntamäärä, uni ja lepo, ravinto, päihteettömyys sekä henkinen hyvinvointi. Kaikki nämä asiat vaikuttavat valmiuteen harjoitella, harjoittelusta palautumiseen sekä valmiuksiin uuden oppimisessa. Säännöllinen päivä- ja viikkorytmi edesauttavat urheilullisen elämäntavan oppimisessa. Jotta urheilija haluaa kehittyä, niin häneen tulee ottaa huomioon harjoittelun lisäksi uni sekä ravinto. Kaikkien asioiden pitää pysyä oikeassa suhteessa toisiinsa ja jos jonkun näistä jättää pois niin kehitys hidastuu. Säännöllisellä vuorokausirytmillä pystytään myös edesauttamaan urheilijana kehittymistä sekä urheilullisen elämäntavan oppimista. (Kokko 2014, 34-35; VALO 2015, 5-7.)

2.4 Taidon oppiminen ja harjoittelu

Urheilusuoritus koostuu havainnoinnista, päätöksenteosta ja liikehallinnasta. Ensimmäiseksi urheilija havainnoi ympäristöönsä aisteillansa, mistä suurin osa on tiedostamaton. Näiden havaintojensa perusteella tehdään päätös toiminnasta (liikehallinta). Ulkopuolinen ihminen näkee ainoastaan suorituksen, minkä urheilija on valinnut. Tätä ”ketjua” on syytä harjoitella, jotta paras mahdollinen liikemalli löytyy tehtävän ratkaisemiseksi. (Kalaja 2016b, 234; Kalaja 2016c, 44.)

Taitoharjoittelu voidaan jakaa yleistaitoharjoitteluun ja lajitekniikan harjoitteluun. Yleistaitoharjoittelusta voidaan käyttää myös termiä perusliikuntataidot ja nämä taidot eivät ole lajisidonnaisia. Yleisin jaottelu on tasapainotaidot, liikkumistaidot sekä välineen käsittelytaidot. Nämä ovat nähtävissä taulukossa 1. (Gallahue & Cleland-Donnelly 2003, 54; Kalaja 2016b, 233; Valmennustaito 2016.)

Taulukko 1. Motoriset taidot (muokattu Gallahue & Cleland-Donnelly 2003; Valmennustaito 2016)

Tasapainotaidot	Liikkumistaidot	Välineen käsittelytaidot
Kääntyminen	Käveleminen	Heittäminen
Venyttäminen	Juokseminen	kiinniottaminen
Taivuttaminen	Ponnistaminen	Potkaiseminen
Pyörähtäminen	Loikkaaminen	Kauhaiseminen
Heiluminen	Hyppääminen esteen yli	Iskeminen
Kieriminen	Laukkaaminen	Lyöminen ilmasta
Pysähtyminen	Liukuminen	Pomputtaminen
Väistyminen	Harppaaminen	Kierittäminen
Tasapainoilu	Kiipeäminen	Potkaiseminen ilmasta

Lajitekniikka on pääsääntöisesti lajiin sidonnainen oleva tekniikka tai taito. Jääkiekossa lajitekniikoita ovat mm. luistelu, kiekonhallinta, laukominen syöttäminen ja vastaanottaminen. Nämä voidaan jakaa vielä pienimpiin tekniikkoihin. Lajitaidoilla tarkoitetaan eri tekniikoiden hyödyntämistä, mikä auttaa pelitilanteissa tavoitteisiin pääsyä. (IIHCE 2016.)

Yleistaidot luovat perustan lajitaidoille. Monipuolisella yleistaitoharjoittelulla voidaan kehittää myös lajitaitoja, mutta lajitaitoja harjoittelemalla yleistaidot eivät parane. Esimerkkinä tasapainotaito on tärkeässä roolissa jääkiekon luistelunopeudessa. Kuvassa 9 havainnollistetaan mitä eri perustaitojen avulla voidaan tehdä. (Behm, Wahl, Button, Power & Anderson 2005, 326; Kalaja 2016a.)

If you can...

RUN

BALANCE

SWIM

You can enjoy...

Playing tag
Soccer
Basketball
Lacrosse
Ultimate Frisbee
Triathlon
Tennis

Gymnastics
Biking
Softball
Football
Snowboarding
Zumba
Yoga

Swimming
Snorkeling
Kayaking
Water polo
Surfing
Diving
Rowing

Aspen Institute Project Play

Kuva 9. Perusliikuntataitojen merkitys lajitaitoihin (Aspen Institute 2015a)

Taidon oppimista voi olla vaikea havainnoida tai analysoida ulkoapäin, koska oppiminen on kehon sisäinen prosessi. Oppiminen tapahtuu harjoittelun seurauksena. Kun oppijalla on hyvät valmiudet, niin hän voi oppia mitä vain. Jokainen henkilö pystyy kehittämään taitojansa elämänsä eri vaiheissa. (Jaakkola 2013, 163; Jaakkola 2016, 33; Lee & Schmidt 2008, 660.)

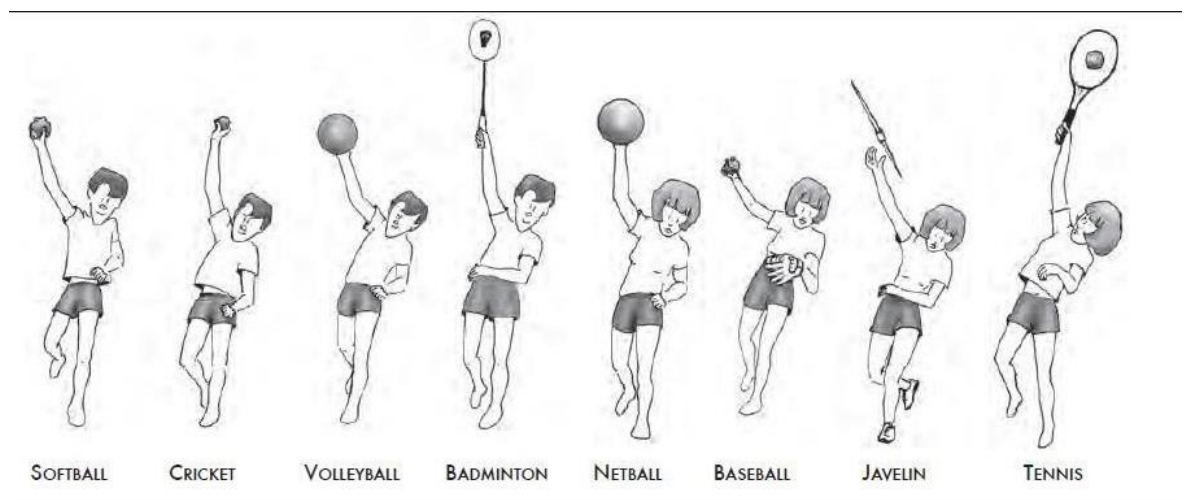
Oppiminen vaatii harjoittelua. Oppimisen vaiheet voidaan jaotella kognitiiviseen, assosiativiseen ja automaatiotasoon. Kognitiivisessa vaiheessa hahmotellaan opeteltavaa tehtävää. Oppija puhuu ääneen, liikkeiden säätely on tietoisista ja liikesuoritukset ovat kömpelöitä sekä epätaloudellisia. Assosiativisessa vaiheessa käsitys opeteltavasta taidosta on hahmottunut, harjoittelua on paljon, suoritukset alkavat muistuttamana toisiaan, suoritus on taloudellisempi sekä oppijan havainnointi alkaa kiinnittyä oikeisiin asioihin. Viimeinen vaihe on automaatiotaso, missä suoritus on sujuva, taloudellinen, tiedostamaton ja taitoa voidaan käyttää muuttuvissa olosuhteissa. (Kalaja 2016a; Valmennustaito 2016; Jaakkola 2013, 171-173.)

Oppija, ympäristö ja tehtävä vaikuttavat taitoharjoittelussa koko ajan toisiinsa. Liikuntataitojen kehittymiseen vaikuttaa paljon esimerkiksi oppijan fyysinen kasvu ja kehitys. Esimerkiksi silmän kehittyminen parantaa hahmottamaan liikkuvan välineen kiinniottamista. (Davids, Button & Bennet 2008, 52; Kalaja 2016b, 233; Valmennustaito 2016.)

Perinteisesti nopeaa oppijaa on pidetty hyvänä oppijana. Tätä käsitystä on nyt hieman haastettu viimeaikaisten tutkimusten perusteella. Useasti nopea oppija ei ole valmis tekemään vaadittua työmäärää hitaaseen oppijaan verrattuna, jolloin taidon oppiminen jää pintatasoon. (Kalaja 2016a; Valmennustaito 2016.)

Taitoja opitaan sekä tietoisesti (eksplisiittisesti) ja tiedostomatta (implisiittisesti). Perinteinen taitovalmennus on pääsääntöisesti ollut tietoista oppimista, missä urheilija hakee tietoa valmentajalta. Esimerkkinä tekniikkaharjoitus, minkä avulla pyritään parantamaan suoritusta. Ympäristöllä on merkittävä rooli tiedostamattomassa oppimisessa. Urheilija oppii tiedostamattaan asioita esimerkiksi eri lajitaidot epätasaisella alustalla ja erilaiset pienessä tilassa pelattavat pelit. Tiedostamattomaan oppimiseen käytetään paljon aisteja, kuten näköaistia havainnoimaan pelitilannetta. (Jaakkola 2013, 167; Kalaja 2016b, 233-234:241; Valmennus-taito 2016.)

Urheilussa on kolmea erilaista taidon siirtovaikutusta: positiivista, negatiivista ja bilateriaalista. Positiivisessa vaikutuksessa harjoiteltu asia siirtyy kilpailusuoritukseen tai toiseen taitoon. Negatiivinen siirtovaikutus haittaa toisen liikkeen tai taidon oppimista ja se on luonnollista oppimisen alkuvaiheessa. Taidon positiivisia siirtovaikutuksia on nähtävillä kuvassa 10. (Jaakkola 2013, 168-169; Kalaja 2016a; Valmennustaito 2016.)

Kuva 10. Positiivinen siirtovaikutus (Kalaja 2016a)

Bilateraalinen siirtovaikutus tarkoittaa taidon siirtymistä puolelta toiselle, esimerkiksi jalkapallossa heikomman jalan harjoittelu parantaa vahvemman jalan suoritusta. Oppija on hahmottanut liikkeen tekemisen luonnolliselta puoleltansa ennen ”heikomman” puolensa kokeilua. Liikkeet kannattaa tehdä sekä taidon oppimisen, että lihastasapainon kannalta molemmin puolin. (Witkowski ym. 2011, 293-296; Valmennustaito 2016.)

Taidon oppimiseen tarvitaan harjoittelua (Kalaja 2016b, 234; Valmennustaito 2016). Ericssonin vuonna 1993 julkaisemassa tutkimuksessa todettiin, että 10 000 tunnilla tulee ekspertiksi taidossa (Ericsson ym. 1993, 284). Tätä sääntöä ei välttämättä pystytä sooraan johtamaan kaikkiin urheilulajeihin, koska tutkimus perustui ns. suljettuun taitoon (viulun soitto) eikä avointen taitojen, kuten joukkuepalloilu lajeihin (ympäristö vaihtuu liikkuvien pelaajien myötä) (Ericsson 2003, 78-81; Kalaja 2016b, 234; Kalaja 2016c, 41; Valmennustaito 2016).

Harjoittelu voi olla vakioitua tai vaihtelevaa. Vakioitu harjoittelu on esimerkiksi koripallon vapaaharjoittelu, missä toistomäärät saadaan suuriksi. Vakioitun harjoittelun haaste on, ettei urheilija joudu ratkaisemaan ongelmaa, vaan toistaa samaa tehtävää. Vaihteleva harjoittelu on esimerkiksi pesäpallossa lyönnit eri rajoihin joko blokki-, sarja- tai saunnaismenetelmällä. Blokkimenetelmä tarkoittaa saman taidon harjoittelua ennalta suunniteltu määrä esimerkiksi ensiksi kakkosrajaan suunnatut lyönnit, sitten polttajien yli ja lopuksi saunnailyönnit. Sarjamenetelmä olisi yksi kakkosraja – yksi polttajien yli – yksi saunnaan ja sarjan toistaminen uudelleen. Saunnaismenetelmässä lyönnit tehtäisiin saunnaissa järjestyksessä. (Kalaja 2016b, 235-236.)

Perinteisesti taitoharjoittelua on ajateltu, että toistamalla oikeita suoritustekniikoita päästään parhaaseen lopputulokseen. Tässä mallissa valmentaja kuvaa oikeaa liikemallia, minkä urheilija yrittää kopioida. Yleensä tässä mallissa harjoitellaan liikkeen osia erikseen, ja ratkaisumallit ovat etukäteen annettu. Non-lineaarissa (/epälineaarinen) ja differentiaalioppimisessa pyritään löytämään erilaisia ratkaisumalleja ja näissä urheilija on keskiössä ratkaisemassa ”ongelmaa”. Non-lineaarissa opettamisessa harjoitteet pyritään suunnittelemaan kilpailutilanteen mukaisiksi, esimerkiksi jääkiekossa erilaisiksi pienpeleiksi missä pienellä rajoitteella tai säännöllä luodaan erilaisia ratkaisumalleja urheilijoille. Valmentaja sääntöä tai rajoitetta muuttamalla pystyy muuttamaan oppimisympäristöä, jolloin suulliset ohjeet jäävät vähäisiksi. (Kalaja 2016a; Kalaja 2016b, 241.)

Differentiaalioppimisessa on tarkoitus, että urheilija oppii tunnistamaan lähellä olevien taitojen eron tekemisessään sekä löytämään itselleen sopivan suoritustavan vaihtuvassa ympäristössä. Valmentajan tehtävänä on varioida erilaisia liikemalleja, jotta vaihtelua syn-

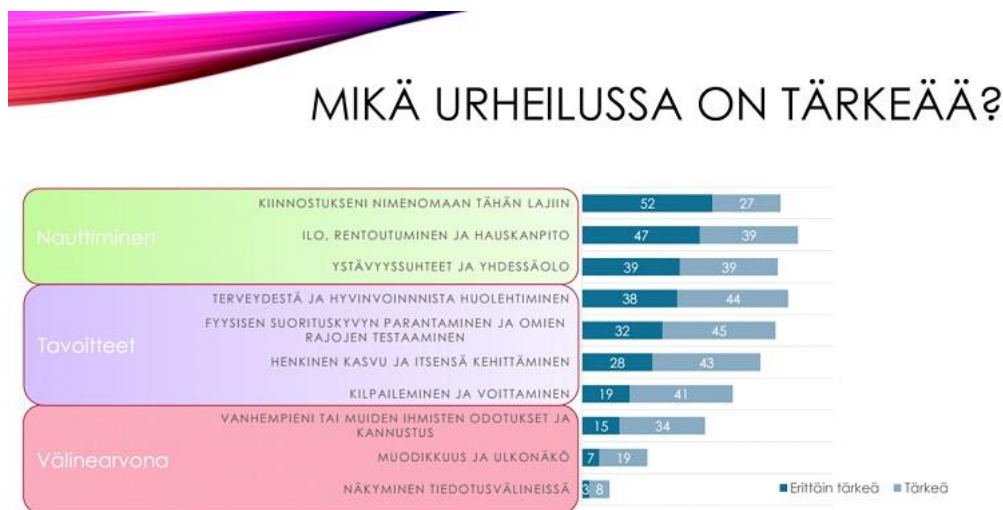
tyy ja ärsyke oppimiselle pysyy korkeana. Esimerkiksi aitajuoksussa differentiaalioppimisella on pystytty parantamaan nopeutta verrattuna perinteiseen harjoitteluun. (Kalaja 2016a; Kalaja 2016b, 241; Schöllhorn, Beckmann, Janssen & Drepper 2010, 76-80.)

Jääkiekossa taidot mietitään pelitaitoina, missä yhdistyy lajitekniikka sekä havainnointikyky. Kykyä havainnoida muuttuvaa ympäristöä pelitilanteessa ja mieltää paras ratkaisu tilanteen voittamiseksi. Pelitaidot voidaan jakaa joko hyökkäys- tai puolustuspelitaitoihin. Hyökkäyspelissä pelaaja pelaa joko kiekon kanssa tai ilman (kiekollinen tai kiekoton hyökkääjä) ja puolustaessa joko kiekollista tai kiekotonta vastustajaa. Pelitaitoa on myös kyky reagoida näiden neljän pelitilanneroolin vaihtoon. (Savolainen 2016, 565.)

3 Lasten ja nuorten valmentaminen

Valmentamisen vaikuttavuudet voidaan nähdä urheilijasta. Urheilijaa pitäisi pystyä kehittämään kokonaisvaltaisesti. Vaikuttavuus näkyy urheilijan suorituksesta (Competence), itseluottamuksesta (Confidence), suhteesta urheiluun (Connection) ja urheilijan luonteesta (Character). Suoritus voi näkyä taitavuutena tai kehittyneestä kunnosta, itseluottamus positiivisena kuvana itsestään, suhde urheiluun näkyy hyvistä yhteyksistä muihin ihmisiin ja luonne esimerkiksi kunnioituksena muita ihmisiä kohtaan. (Côté & Gilbert 2009, 314.)

Innostus urheilua kohtaan on yksi tavoitteista lapsuusajan vaiheessa. Innostus syntyy mm. kun lapsella on hauskaa, lapsi saa leikkiä, lapsi tuntee pätevyyttä, lapsi tuntee onnistuvansa ja kun lapsi saa liikkua turvallisessa sekä innostavassa ympäristössä. Kuvaan 11 on kerätty lasten ja nuorten mielestä urheilussa tärkeitä asioita. (Mononen 2015.)

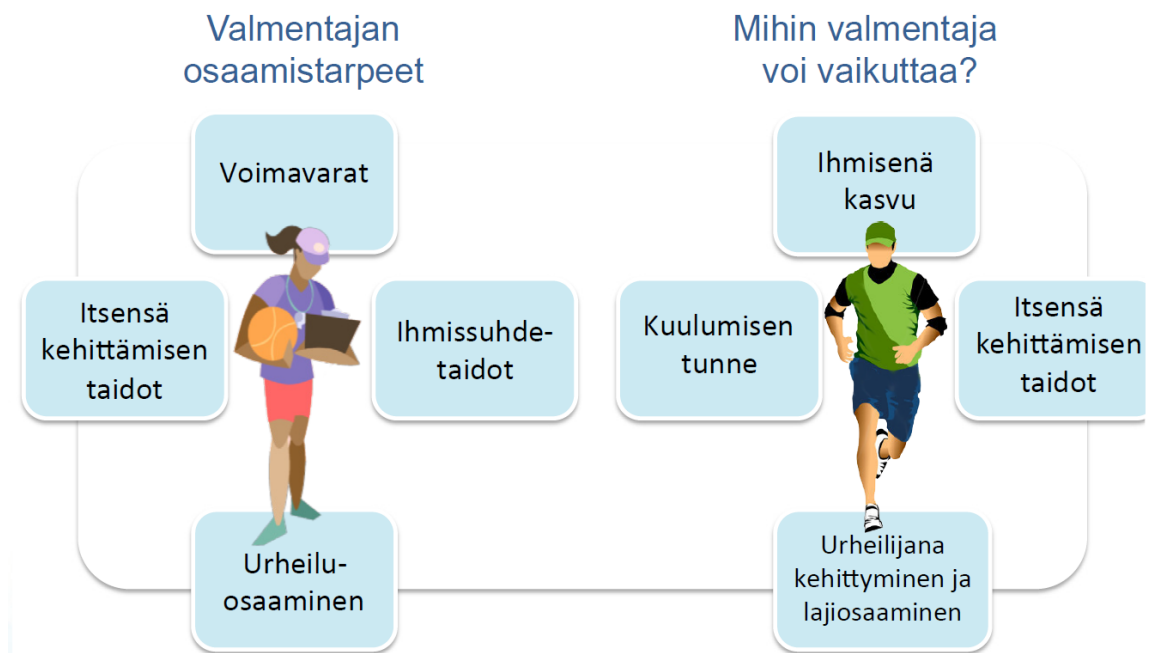
Kuva 11. Lasten ja nuorten mielestä urheilun tärkeät tekijät (Aarresola ja Konttinen 2012)

Lasten ja nuorten valmentaminen yleensä perustuu vapaaehtoisuuteen. Harjoituksissa on yksi valmentaja 10-20 harrastajaa nähden. Valmentajan osaamisvaatimukset ja toimintaympäristö ovat erilaiset verrattuna aikuisten valmentamiseen. (Nikander 2009, 361.)

Lasten valmentajalta odotetaan, että hän saa lapset liikkeelle ja ymmärtää mitä on lapsilähtöinen liikunta. Valmentaja osaa rakentaa aikuinen – lapsi suhdetta positiiviseksi valmennettavien kanssa arkivalmennuksessaan ymmärtämällä erilaiset persoonat. Yhteistyö vanhempien kanssa korostuu lasten ja nuorten vaiheessa. (SJL 2016a.)

3.1 Suomalaisen valmennusosaamisen malli

Suomalaisen valmennusosaamisen mallia on työstetty osana Huippu-urheilun muutostyötä. Mallin tarkoituksena on havainnollistaa valmentajan osaamistarpeita, jotta yksittäinen valmentaja ymmärtää minkälaista osaamista häneltä vaaditaan. Kuvassa 12 on esiteltyä Suomalaisen valmennusosaamisen malli. (Hämäläinen, Blomqvist, Laitinen-Väänänen, Parviainen & Potinkara 2012, 3; Hämäläinen 2013, 4.)

Kuva 12. Suomalaisen valmennusosaamisen malli (Hämäläinen 2013)

Valmentajan osaaminen on yleensä mielletty ainoastaan urheiluosaamisen kannalta. Urheiluosaamisella tarkoitetaan urheilijan taitojen kehittymistä lajissaan sekä ymmärrystä kokonaisvaltaisesta kasvusta ja kehityksestä. Valmennusosaamiseen liittyvät myös ihmishuoneosaaminen sekä itsensä kehittämisen taidot. Ihmissuoneosaamista ovat esimerkiksi vuorovaikutustaidot, ja itsensä kehittämiseen liittyy vahvasti itsearviointitaidot. (Côté & Gilbert 2009, 310-311; Hämäläinen ym. 2012, 25.)

Urheiluosaamisen korostaminen on johtanut siihen, että monet ammattilaisjoukkueet palkkaavat valmentajiksi entisiä huippu-urheilijoita. Entisillä menestyvillä urheilijoilla on kova status siitä, mitä he tekivät uransa aikana, vaikka heillä ei välttämättä ole vielä syntynyt ymmärrystä urheilijan kokonaisvaltaisesta kehittämisestä. Urheilutaustasta on kuitenkin hyötyä esimerkiksi kilpailustressin ymmärtämisessä. (Côté & Gilbert 2009, 318; Schempp, McCullick, Grant, Foo & Wieser 2010, 78; Hanin 2007, 130.)

Valmentajalta vaaditaan erilaista osaamista riippuen ketä hän valmentaa. Osaamisen pitää olla erilaista verrattuna aikuisen Olympiaurheilijan tai 6-vuotiaan vasta-alkajan kanssa. Toimintaympäristöllä on ratkaiseva rooli osaamisen kannalta. Valmentajan osaamisympäristöä on hahmoteltu kuvassa 13. (Côté & Gilbert 2009, 318-319; Hämäläinen ym. 2012, 27-28; SJL 2016a.)

Kuva 13. Valmentajan toimintaympäristö (Hämäläinen 2013)

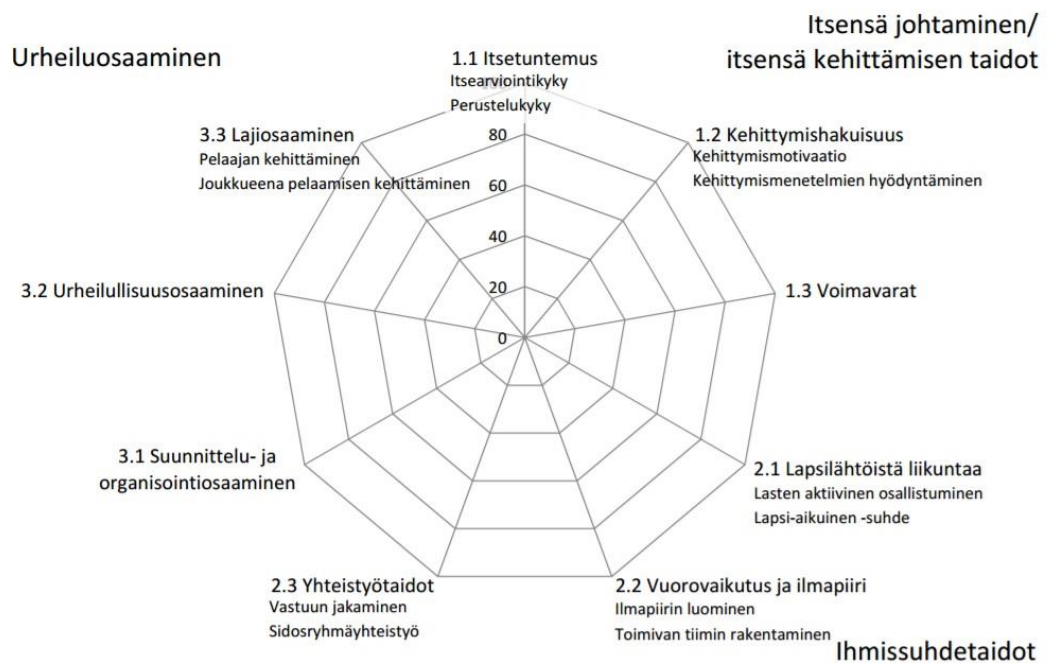
Lasten urheilussa ryhmäkoot ovat yleensä isoja ja lasten taitoerot voivat olla suuria. Tavoitteetkin ovat varmasti erilaisia, mutta ryhmäjakoja ei välttämättä kannata tehdä tavoitteiden kannalta, koska ne voivat muuttua kasvun ja kehityksen myötä. Harjoitusryhmien jaot ovat urheilussa perustuneet sukupuoleen, vaikka sillä ei pitäisi olla suurta merkitystä lapsuusvaiheessa. Ryhmän suuri koko yleensä haastaa valmentajan osaamisen. Tavoitteena on saada lapset liikkumaan ja kehittymään, joten aktiviteetit pitää osata suunnitella hyvin. Jokainen lapsi olisi hyvä huomioida harjoitusten aikana esimerkiksi palautteen tai kannustamisen avulla. Eriyttämistä on hyvä miettiä, jos ryhmässä on paljon eri tasoisia oppijoita, samalla kuitenkin muistaen vahvistaa kuulumisen tunnetta sekä itseluottamusta. (Hämäläinen 2013, 11-13.)

Suomalaisen valmennusosaamisen mallissa urheilijaa pyritään kehittämään kokonaisvaltaisesti. Valmennuksella pyritään kehittämään urheilijan ihmisenä kasvua, urheilijana kehittymistä sekä lajiosaamista, kehittämään urheilijan ryhmään kuulumisen tunnetta ja ur-

heilijan itsensä kehittämisen taitoja. Ihmisenä kasvulla tarkoitetaan mm. arvojen ja asenteiden sekä ihmissuhteiden oppimista. Urheilijana kehittymistä voidaan katsoa oman lajin näkökulmasta sekä yleisenä urheilullisuuden kehittymisenä. Kokonaisvaltaisessa urheilijan kehittämisessä otetaan huomioon myös ravinnon ja levon ymmärtäminen kehitysprosessissa. Kuulumisen tunne on lajirakkautta ja sitä, että tuntee kuuluvansa lajinsa urheilijaksi. Urheilijan itsensä kehittämisen taidoilla tarkoitetaan esimerkiksi itsearviointi- sekä tavoitteenasettelutaitoja. (Hämäläinen ym. 2012, 26-27; Côté & Gilbert 2009, 314.)

Suomen Jääkiekkoliitto (SJL) on muodostanut Suomalaisen valmennusosaamisen mallista oman versionsa, minkä avulla on tarkoitus kehittää valmennuksen osaamista lajissa. Mallissa on samat kolme osaamisalaa: itsensä kehittämisen taidot, ihmissuhdetaidot sekä urheiluosaaminen. Osaaminen on jaoteltu tässä vaiheessa lasten ja nuorten valmentamisen valmentajaprofiileiksi. Lasten valmennustoiminnan profiili on nähtävissä kuvassa 14. (SJL 2016a.)

VALMENNUSTOIMINNAN PROFILI – LASTEN VALMENNUS

Kuva 14. Lasten valmennustoiminnan profiili (SJL 2016a)

Profiilin tarkoituksena on auttaa valmentajia ymmärtämään valmentamisen kokonaisuus. Tarkoituksena on kehittää osaamista, eikä niinkään arvioida suoritusta. Tavoitteena on, että kaikilla suomalaisilla lasten ja nuorten valmentajilla olisi oma mentori, joka pyrkisi kehittämään ja tukemaan valmentajaa arjessa. (SJL 2016a.)

Valmentamista olisi hyvä arvioida seuraavien kolmen eri näkökulman kautta. Ensiksi arvioitaisiin valmentajan osaamista itsensä kehittämisen, vuorovaikutustaitojen ja urheiluosaamisen kautta. Toiseksi arvioitaisiin, miten urheilija on kehittynyt kokonaisvaltaisesti (itsensä kehittämisen taidot, urheilijana kehittyminen, kuuluvuuden tunne ja ihmisenä kasvu). Viimeiseksi arvioitaisiin ympäristöä missä valmentaja valmentaa (Kuva 13). (Côté & Gilbert 2009, 315; Hämäläinen ym. 2012, 29.)

3.2 Lasten ja nuorten valmennuksen pedagogiikka ja didaktiikka

Valmennuksen pedagogiikalla ja didaktiikalla tarkoitetaan kaikkea vuorovaikutusta valmentajan ja urheilijan välillä sekä valmennuksellisia opetusmenetelmiä, joilla tuetaan urheilijan kehittymistä. Motivointi ja kannustava ilmapiiri ovat keskeisiä asioita lasten ja nuorten harjoittelussa. (Jaakkola 2009b, 333).

Motivaatio on keskeinen tekijä, mikä saa ihmisen liikkeelle sekä kiinnostumaan erilaisista aktiviteeteistä. Motivaatiolla on keskeinen rooli urheilijan polulla. Motivaatio voidaan josain tapauksissa jaotella sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Sisäinen motivaatio saa lapsen liikkeelle. Sisäisestä motivaatiosta on kyse, kun toiminta lähtee lapsesta itsestään liikkeelle. Sisäistä motivaatiota pystytään kehittämään, kun luodaan ympäristö, missä kehitetään urheilijan pätevyyden, kuuluvuuden ja autonomian tunnetta. Autonomia on sitä, että urheilija saa tehdä valintoja liittyen omaan kehitykseen, esimerkiksi urheilija pääsee valitsemaan harjoitussisältöjä. Pätevyys tarkoittaa, että urheilija kokee osaavansa ja onnistuvansa lajissaan. Pätevyyden tunteeseen vaikuttaa palaute valmentajalta, ympäristöltä, kanssa urheilijoilta sekä suorituksesta ja tehtävästä. Kuuluvuuden tunnetta saadaan parannettua, kun saadaan luotua positiivisia kokemuksia ryhmässä toimimisessa. Tämä ryhmä voi olla esimerkiksi oma joukkue tai harjoitusryhmä. Ulkoista motivaatiota urheilussa on esimerkiksi toimintaan osallistuminen pakkotteiden tai palkkioiden vuoksi. Lyhyellä aikavälillä voidaan saada tuloksia aikaan, mutta pitkällä aikavälillä tämä voi johtaa mm. urheilun lopettamiseen. Alun positiiviset vaikutukset muuttuvat siis negatiivisiksi. (Sipari ja Konttinen 2012, 22; Jaakkola 2009b, 333-335.)

Tehtäväsuuntautunut ilmapiiri tulee sisäisen motivaation kehittymistä. Ilmapiiri keskittyy taitojen oppimiseen sekä itsensä kehittämiseen, jolloin lopputuloksella ei ole merkitystä. Tällöin pyritään luomaan ilmapiiri, jossa virheiden tekeminen on osa oppimista, eikä niitä pidä pelätä. Menestyminen määritellään oman kehittymisen mukaan, ei vertailuna muihin. Kilpailusuuntautuneessa motivaatioilmastossa lopputuloksella on väliä. Siinä syntyy vertailua muiden urheilijoiden välillä. Valmentajalla on iso rooli, palkitseeko hän hyvästä suorituksesta vai rankaiseeko hän huonosta suorituksesta. Kilpailu- ja tehtäväsuuntautuneet

motivaatioilmastot eivät ole poissulkevia asioita lasten ja nuorten harrastamisessa, koska junioriurheiluun kuuluu myös kilpailut. Toiminnan tulee sisältää ainakin yhtä paljon tehtäväsuuntautunutta toimintaa kuin kilpailusuuntautunutta ilmastoja. Taulukossa 2 kuvattuna kahden eri ilmaston eroavaisuuksia. (Sipari ja Konttinen 2012, 22-23; Jaakkola 2009b, 334-336.)

Taulukko 2. Motivaatioilmastot (muokattu Jaakkola 2009b)

Valmennuksen osa-alue	Kilpailusuuntautuneisuus	Tehtäväsuuntautuneisuus
Tehtävien toteutus	Samanlaiset kaikille, lahjakkaat huomioidaan	Eriytetty lasten edellytysten mukaisesti, jokainen tärkeässä roolissa
Ohjaajan auktoriteetti	Kontrolloiva	Lasten vastuullisuutta ja valinnan mahdollisuuksia korostava
Palaute toiminnasta	Julkista, lopputuloksiin perustuvaa	Yksittäistä yksilölliseen kehittymiseen ja yrittämiseen perustuvaa
Harjoitteiden ryhmittelyperusteet	Kilpailullisia tehtäviä	Yksilöllisiä ja yhteistoiminnallisia tehtäviä
Arviointiperusteet	Normatiivista ja julkista, huomio lopputuloksessa, virheistä moititaan, keskinäistä kilpailua arvostetaan	Yksilölliseen kehitykseen perustuvaa, huomio prosessissa, virheet ovat osa oppimista, yhteistyötä ja kiinteyttä arvostetaan
Ajankäyttö suorituksessa	Suoritusajasta rajattu	Suoritusajasta joustavaa

Hauskuus ja viihtyvyys lisää oppimista, kun taas stressi, nolatuksi tulemisen pelko ja häpeä vähentävät oppimista. Jos tekeminen suuntautuu virheiden välttämiseen, niin oppimista ei synny. Oppiminen on yksilöllinen prosessi, missä urheilija itse on keskiössä, ei niinkään valmentaja. Jokaisella urheilijalla on oma tapansa oppia. (Valmennustaito 2016.)

Yleisimmät oppiskanavat ovat auditiivinen, kinesteettinen ja visuaalinen. Visuaalinen oppija oppii parhaiten näkemällä esimerkiksi mallisuorituksen, auditiivinen kuulemalla sanallisesti tai rytmin kuulemisella ja kinesteettinen tekemällä. Opetuksessa on hyvä käyttää eri opettamistapoja, jotta viesti varmasti menisi suurimmalle osalle perille. (Valmennustaito 2016; Burke & Dunn 1998, 4; Dunn, Rundle & Burke 2007, 8; SJL 2009; Jaakkola 2013, 165-166.)

Urheilija tarvitsee suorituksistaan palautetta. Palaute voidaan jakaa joko ulkoiseen palautteeseen tai sisäiseen palautteeseen. Sisäinen palaute tulee kehon sisältä eri aistien välityksellä esimerkiksi kuulemalla, tai kehon sisältä lihaksista ja jänteistä. Ulkopuolinen palaute tulee esimerkiksi toiselta urheilijalta, valmentajalta tai videolta. Ulkoinen palaute voi sisältää tietoa joko liikkeen suorittamisesta tai onnistumisesta. Onnistumisesta annettu

ulkopuolinen palaute voi olla monesti turhaa, koska todennäköisesti urheilija jo tietää miten suoritus meni oman sisäisen palautejärjestelmänsä avulla esimerkiksi näkemällä sijoituksensa taululta. Liiallinen ulkoinen palaute tekee urheilijan riippuvaiseksi valmentajasta, mikä vähentää urheilijan oman sisäisen palautteen tunnistamista ja sen tiedon hyväksikäyttöä. Samalla liiallinen palaute haittaa myös oppimista. Urheilija tarvitsee enemmän ulkoista palautetta taitojen opettelun alkuvaiheessa verrattuna loppuvaiheeseen. Palautteen tulisi sisältää informaatiota, mitä urheilija itse pystyy työstämään eteenpäin. Näin oppiminen on pysyvämpää verrattuna siihen, että valmentaja antaisi kaikki vastukset. Valmentaja voi edesauttaa urheilijaa tunnistamaan omaa sisäistä palautettaan ohjaavin kysymyksin. Palautteen antaminen on tehokkaampaa kuin urheilija itse sitä kysyy, koska näissä tilanteissa urheilijan motivaatio harjoitettavaa liikettä kohtaan on hyvä. Paras hetki palautteelle taitojen oppimisen kannalta on ennen seuraavaa suoritusta tai liikettä. Palautteen tulisi sisältää informaatiota suorituksesta mikä on urheilijan omassa kontrollissa. (Jaakkola 2009b, 341-345; Kalaja 2016b, 238-241; Kalaja 2016a; Valmennustaito 2016.)

Palautteen antaminen kyvykkyydestä ja yrittämisestä on todettu lisäävän motivaatiota. Jos palaute suuntautuu ainoastaan lopputulokseen, niin se vähentää halua tehdä asioita uudestaan. Palautteen antaminen lopputuloksesta vähentää myöskin ongelmanratkaisukykyä verrattuna palautteeseen mikä annetaan yrittämisestä. Yrittämisestä annettu palaute lisää motivaatiota kehittyä annetussa tehtävässä. (Mueller & Dweck 1998, 47-50.)

3.3 Lasten ja nuorten joukkueiden valmentaminen

Lapset tulevat urheiluharrastukseen pariin eri syistä. Syitä ovat esimerkiksi ystävät, hauskanpito ja itsensä kehittäminen. Toimintaa ohjaa aikuiset, joiden on hyvä tietää lasten tavoitteet, jotta nämä asiat kohtaavat toisensa. Kuvassa 15 on listattuna lasten mielestä hauskoja ja ei niin hauskoja asioita urheilussa. Voittaminen, mikä lasten urheilussa yleensä nostattaa tunteita ei ole listan tärkeimpiä asioita. Lapset yleensä unohtavat pelin lopputuloksen jo 10 minuutissa kun taas aikuiset vielä muistavat ja nostavat asian pintaan vielä myöhemminkin. Lapsilla on hauskaa harrastuksessaan, kun he pääsevät yrittämään parhaansa, kun valmentaja kunnioittaa heitä, saavat pelata paljon, pelaavat hyvin joukkueena, tulevat toimeen muiden joukkueen jäsenien kanssa sekä aktiivisuus harjoittelussa. Joukkueen valmentajan on hyvä tiedostaa nämä asiat. (Hämäläinen 2012B, 42; Aspen Institute 2015b, 12-13.)

Fig. 7

WHAT KIDS SAY IS MOST FUN THEY WANT SOCIAL BONDS AND ACCESS TO THE ACTION

MORE FUN

1. TRYING YOUR BEST
2. WHEN COACH TREATS PLAYER WITH RESPECT
3. GETTING PLAYING TIME
4. PLAYING WELL TOGETHER AS A TEAM
5. GETTING ALONG WITH YOUR TEAMMATES
6. EXERCISING AND BEING ACTIVE

LESS FUN

48. **WINNING**
63. PLAYING IN TOURNAMENTS
66. PRACTICING WITH SPECIALTY TRAINERS AND COACHES
67. EARNING MEDALS OR TROPHIES
73. TRAVELING TO NEW PLACES TO PLAY
81. GETTING PICTURES TAKEN

Much less of a priority than simply having a chance to play.

Kuva 15. Mikä lasten mielestä on urheilussa kivaa (Aspen Institute 2015b)

Jotta lapsilähtöinen liikunta toteutuu, valmentajan olisi hyvä saada kaikki lapset aktiivisesti mukaan toimintaan. Lapset olisi hyvä ottaa mukaan toiminnan suunnitteluun, jotta heidänkin tavoitteensa tulisivat tietoon. Valmentajalla on hyvä olla taito heittäytyä mukaan toimintaan ja hän osaa kohdata erilaiset persoonallisuudet. (SJL 2016a.)

Lasten valmentajan on hyvä muistaa, että joukkue muodostuu yksittäisistä pelaajista. Tavoitteena on kehittää samalla joukkuetta kuin yksittäistä pelaajaa, mikä tuo valmennukseen lisähaasteita. Harjoitteiden pitäisi pystyä tukemaan yksilöitä eri kehitysvaiheissa, jolloin toiminnan olisi syytä olla osittain eriytettyä. Toiminnalla pystytään kehittämään sekä yksilön vahvuuksia, että heikkouksia. (Nikander 2009, 362-263; SJL 2016a; SJL 2013.)

Jokaiselle yksilölle olisi hyvä laatia oma pidemmän aikavälin kehityssuunnitelma, jotta harjoitushistoria olisi seuran tiedossa. Yksilöllinen harjoittelu pystytään toteuttamaan joko seuraharjoituksissa esimerkiksi rastiharjoitteilla tai seuratoiminnan ulkopuolella omatoimisella liikunnalla. Suunnitelmien laadinnassa on hyvä ottaa pelaajaa mukaan suunnitteluun, koska suunnitelman pitää olla pelaajan motivaation mukaan tehty, että se toteutuu. Suunnitelmaa on hyvä tarkastella kauden aikana yhdessä pelaajan kanssa. (Nikander 2009, 363-365; SJL 2016a.)

Jääkiekossa 5-9 -vuotiaiden toiminnan painopisteitä ovat intohimon synnyttäminen pelaamiseen, liikunnalliseen elämäntapaan ohjaaminen ja terve itsetunto. 10-14 – vuotiaiden painopisteitä ovat pelin opettaminen ja pelaajaksi kasvaminen. Jotta näihin tavoitteisiin

päästään, niin toiminnan tulee olla suunniteltua pitkällä aikavälillä sekä tehdä yhteistyössä vanhempien kanssa. Joukkueena pelaaminen keskittyy pitkälti jääkiekon kultaisiin sääntöihin sekä pelitilannerooleihin. Pelitilannerooleilla tarkoitetaan hyökkäyspelaamista kiekollisen ja kiekottomana sekä puolustuspelaamista kiekollista ja kiekotonta vastaan. Pelin kultaiset säännöt ovat pelin periaatteita. Esimerkkeinä hyökkäyspeli alkaa, kun joukkue saa kiekon ja puolustaminen, kun joukkue menettää kiekon. Yksilön kehittäminen keskittyy lajitekniikoiden sekä pelitaitojen kehittämiseen. Samaan aikaan tulisi kehittää sekä perusliikuntataitoja, että fyysisiä ominaisuuksia. Arvot, mitkä ohjaavat urheilullisiin elämäntapoihin sekä intohimoon liikuntaa kohtaan ovat myös keskiössä. (SJL 2013; SJL 2016a.)

4 Nuoren urheilijan tukiverkosto

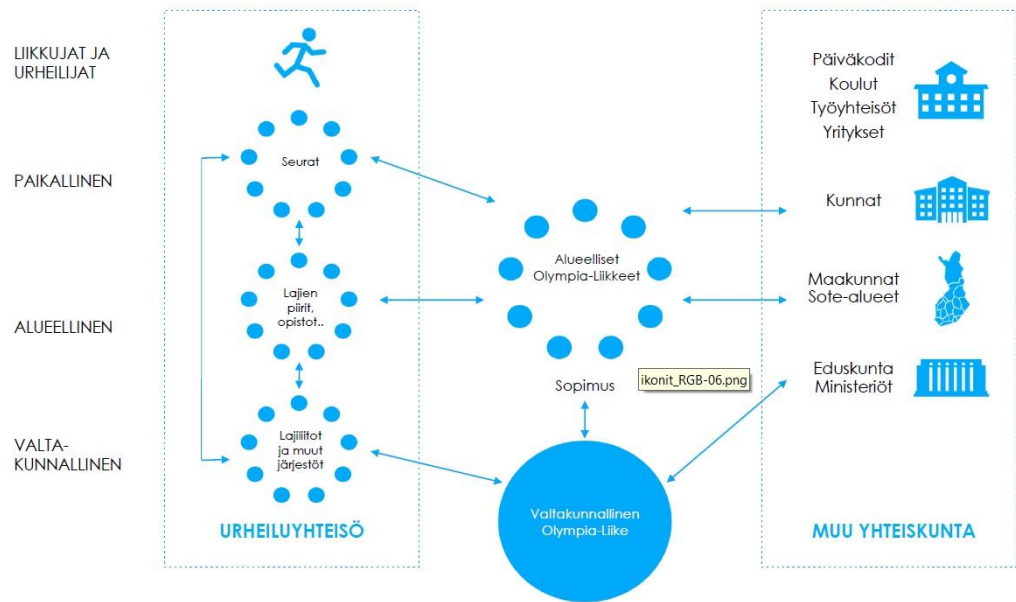
Tänä päivänä urheilijoilla on erilaisia mahdollisuuksia saada tukea urheilijanpolullansa. Perheen valinnoilla on iso merkitys urheilijanpolulle lähdössä lapsuusvaiheessa. Omaehtoisesta liikunnasta tullaan seuratoimintaan noin 6-8 -vuotiaana. Perusopetus ala- ja yläkoulussa tukee liikunnallisia valmiuksia keskittymällä liikunnallisten perustaitojen kehittämiseen. Akatemiatoiminta alkaa yläkoulussa, mikä mahdollistaa osassa kouluissa harjoittelun koulupäivän aikana. Lajiliitot tekevät yhteistyötä seurojen ja akatemioiden kanssa, jotta urheilijanpolku olisi yhtenäinen. (Aarresalo & Konttinen 2012, 21; Härkönen 2009, 43-52; Kalaja 2014, 84-86; Salasuo ym. 2015, 93-102.)

4.1 Keskusjärjestöt ja lajiliitot

Suomalainen urheilu on kokenut paljon muutoksia historian aikana. 1900-luvun alussa oli tarkoitus perustaa yhtenäinen suomenkielinen urheilun kattojärjestö, mutta erimielisyyksien sekä aiemmin Venäjän senaatin vastustuksen takia, siinä ei onnistuttu. Vuonna 1993 saatiin urheilu yhteen ja organisaation nimeksi tuli Suomen Liikunta ja Urheilu ry. Lasten ja nuorten liikuntaan keskittyi Nuori Suomi ry, aikuisten harrasteliikuntaan Kunto ry ja huippu-urheilusta vastasi Suomen Olympiakomitea. (Lämsä 2012, 14-22.)

Uusi Olympiakomitea aloitti työnsä 1.1.2017. Tähän organisaation sulautettiin VALO (vrt. entinen Nuori Suomi) sekä Olympiakomitea tarkoituksena, että yksi organisaatio vastaa urheilijapolun säilymisestä ehjänä koko suomalaisessa urheilussa. Uusi Olympiakomitea tulee mm. toimimaan liikunnan ja urheilun yhtenäisenä äänenä yhteiskunnassa, varmistamaan liikunnan ja urheilun toimintaedellytykset sekä rakentamaan yhteistyötä eri toimijoiden välille suomalaisen liikunta- ja urheiluyhteisön strategiaavaintojen toteuttamiseksi. Isona tarkoituksena on liikkuva Suomi, missä suomalaisilla olisi liikunnallinen elämäntapa. Visiona on, että Suomi olisi maailman liikkuvin ja Pohjoismaiden menestyvin urheilukansa vuonna 2020. Visioon tarvitaan kaikkia toimijoita, jotka ovat määritelty kuvassa 16. Lajiliittojen tehtävänä tulee mm. olemaan oman lajin kehittäminen ja yhteistyön tekeminen muiden lajien kanssa sekä valtakunnallisten ja paikallisten Olympia-Liikkeiden palveluiden parempi hyödyntäminen. (Uusi Olympiakomitea 2016.)

Luonnos rakenteesta – kaikkia tarvitaan

Kuva 16. Eri toimijat urheilussa (Uusi Olympiakomitea 2016)

Suomen Jääkiekkoliitto on jääkiekon lajiliitto Suomessa. Jääkiekkoliitto on perustettu 1929 ja se on samalla kansainvälisen jääkiekkoliiton jäsen (International Ice Hockey Federation, IIHF). Jääkiekkoliitolla on vajaa 75 000 jäsentä sekä noin 350 jäsenseuraa. Jääkiekko on yksi Suomen suosituimmista lajeista. (Suomen Jääkiekkoliitto 2016b.)

Jääkiekkoliitto tukee jäsenseurojansa kouluttamalla eri toimijoita kuten valmentajia, joukkueenjohtajia sekä huoltajia. Pelaajakartoitukset alkavat pojilla C2 -vaiheessa alueellisesti ja tytöillä yläkouluvaiheessa. Maajoukkueleirityksiä järjestetään alle 16-, 17-, 18-, 19- ja 20-vuotiaille poikien puolella ja 16- ja 18-vuotiaille tyttöjen puolella. Leiritysten määrä ja ajankohdat vaihtelevat riippuen ikäluokasta, mutta pääsääntöisesti ne järjestetään IIHF:n kansainvälisillä tauoilla. Jääkiekkoliiton päätoimiset työntekijät sekä vapaaehtoiset toimijat käyvät auttamassa seuroja toiminnan kehittämiseksi. (SJL 2016b.)

Suomi-kiekon strategiassa 2014-2018 päämääränä on jääkiekkoperheen monipuolinen kasvattaminen. Kunnioitus, yhteisöllisyys, hauskuus ja erinomaisuuden tavoittelu ovat toimintaa ohjaavat arvot sekä painopisteinä yhteiskunnallinen arvostus, juniiori- ja seuratoiminta sekä huippukiekko. Monipuolisella kasvattamisella voidaan tarkoittaa mm. harrastajien ja pelaajien sekä erotuomareiden määrän kasvattamista. Arvojen tulisi näkyä kaikessa tekemisessä kentällä, sekä sen ulkopuolella. Painopisteet jakaantuvat tasaisesti toiminnassa (kuva 16). Yhteiskunnalliseen arvostukseen päästään, kun toiminta on avointa ja läpinäkyvää, luomalla lajista positiivinen sekä mielenkiintoinen, ja olemalla suosituin laji Suomessa. Juniiori- ja seuratoimintaa tuetaan innostamalla jo olevat ihmiset kunnolla

mukaan toimintaan sekä sitoutumaan valittuihin arvoihin, kokonaisvaltaisen valmentajuuden kouluttamista sekä löytämällä keinoja harrastusten kustannuksien pienentämiseen. Huippukiekko painopisteenä tarkoittaa, että Suomi on maailman paras jääkiekkomaa, huippukiekon toimijat ymmärtävät vastuunsa Suomi-kiekon arvoista sekä huippukiekko on kilpailulliseen ja taloudelliseen menestykseen tähtäävää jääkiekkoa. (SJL 2014.)

Kuva 17. Suomi-kiekon strategiakauden 2014-2018 painopisteet (SJL 2014)

Jääkiekkoliitto tukee jäsenseurojansa myös taloudellisesti. Kevään 2012 ja 2013 MM-kisojen tuotosta noin 70% jaetaan seuroille toiminnan tukemiseen. Taitovalmentajahanke, mistä enemmän kappaleessa 5, on yksi tukihankkeista. Vuoden 1997 MM-kisojen tuotoilla seuroja tuettiin päätoimisten valmennuspäälliköiden palkkaamisessa. Melkein jokaisessa suomalaisessa jääkiekkoseurassa on joko päätoiminen tai omantoimienohella työskentelevä valmennuspäällikkö tai -vastaava. (SJL 2012a.)

4.2 Urheiluseurat

93% kaikista lapsista ja nuorista, 3-18 -vuotiaista, harrastaa liikuntaa. Ohjatun seuratoiminnan pariin tullaan noin 6-8 -vuoden ikäisenä ja reilut 40% lapsista ja nuorista harrastaa liikuntaa urheiluseuroissa. Harrastaminen urheiluseurassa vähenee, kun ihminen vanhenee ja enää noin joka kolmas 15-18-vuotiaista harrastaa liikuntaa seuroissa. Tällä hetkellä Suomessa on noin 9000 eri urheilulajin seura, joista vajaa 400 on jääkiekkoseuroja. Noin

200:ssa näistä jääkiekkoseurasta on myös junioritoimintaa (Aarresalo & Konttinen 2012, 21; Blomqvist, Mononen, Konttinen, Koski & Kokko 2015, 75; Koski 2013, 25; Myllyniemi & Berg 2013, 82; Salasuo ym. 2015, 93-102; SJL 2016b; SLU 2010, 6-13.)

Urheiluseurat ovat yleishyödyllisiä yhdistyksiä, joiden tavoitteena ei ole tehdä voittoa, vaan suunnata kaikki resurssit jäsenistönsä tarpeisiin. Toiminta on avointa eli kenellä tahansa on mahdollisuus tulla toimintaan mukaan. Suurin osa toiminnasta perustuu vapaaehtoisuuteen, vaikka toimintaan on palkattakin aiempaa enemmän päätoimisia seuratyön tekijöitä. Jokaisella urheiluseuralla on tarkoitus, mikä kiteytyy toiminta-ajatuksena. Se voi olla esimerkiksi liikunnan edistäminen seudulla, jotta jokaisella jäsenellä olisi mahdollisuus harrastaa lajia omalla tasollansa. Kolme neljästä urheiluseuroissa olevista lapsista ja nuorista osallistuu kilpailutoimintaan kauden aikana. Monesti kilpailuihin osallistuminen vaatii jonkun seuran jäsenyyden. (Blomqvist ym. 2015, 81; Lämsä 2009, 27-29.)

Noin 60% urheiluseurassa harrastavista lapsista ja nuorista osallistuu myös vähintään kerran viikossa jonkun toisen lajin ohjattuun harjoitteluun. Päälajeja harrastetaan ohjatusti noin kolme kertaa viikossa ja sitä harjoitellaan omatoimisesti kahdesta kolmeen kertaan viikossa. Ohjatusti ja omatoimisesti harjoitellaan pääasiassa 30-60 minuuttia kerrallaan. (Blomqvist ym. 2015, 77-79.)

Noin puolet lapsista ja nuorista, jotka eivät ole kuuluneet mihinkään seuraan sekä valtaosa lopettaneista seuratoiminnan harrastajista haluaisivat harrastaa seurassa, jos se vain olisi helppoa ja monimuotoista. Suosituimpia lajeja ovat mm. jalkapallo, sähly, jääkiekko sekä kamppailulajit. Tällä hetkellä ei välttämättä lasten ja nuorten tavoitteet liikunnan suhteen kohtaa seurojen tarjontaa. Noin kolmannes seuraan tulevista lapsista ja nuorista osallistuu toimintaan harrastusmielessä ilman kilpailullisia tavoitteita. Seurojen olisi hyvä miettiä miten tulevaisuudessa järjestää mahdollisimman helppoa matalan kynnyksen toimintaa. (Blomqvist ym. 2015, 82; Karvinen, Rätty & Rautio 2010, 22; Myllyniemi & Berg 2013, 84.)

Pohjola (2010, 31-33) hahmotteli 2010-luvun sekä tulevaisuuden seuramalleja ja päätyi seuraavanlaisiin ehdotuksiin: seura sosiaalisena yrityksenä, uusaatteellinen seura, moderni kaupunkimainen yleisseura, bisnesseura sekä huippu-urheilun bisnesseura. Seura sosiaalisena yrityksenä osaa hyödyntää yleishyödyllisenä seurana yhteiskunnan tukimuotoja, seurassa on päätoimisia työntekijöitä ja tuotto käytetään koulutukseen, palkkaukseen sekä uuden asian käynnistämiseen. Uusaattellisen seuran tunnuspiirteitä toisen ihmisen auttaminen ja ihmisenä kasvaminen. Siihen kuuluu elinkaariajattelu ja kaiken toiminnan lähtökohdana on ihmisten motiivi. Modernista kaupunkimaisesta yleisseurasta löytyy ”asi-

akkaalle” kaikki niin kuin tavaratalosta. Päätoimisten ja vapaaehtoisten osaaminen on monipuolista ja seuralla on vahva seuraidentiteetti. Bisnesseura on oy -muotoinen ja se työllistää paljon ihmisiä. Seura pyrkii rakentamaan hyvää urheilua ja vaatii johdolta huippuosaamista. Huippu-urheilun bisnesseuraa pyrkii kansainväliseen menestykseen, jolloin toiminta ulottuu yli rajojen. Tämä edellyttää kykyä kilpailla mm. resursseista, katsojista sekä talouden volyyymista. (Pohjola 2010, 31-33.)

Jääkiekossa suomalaiset seurat tekevät vahvaa yhteistyötä keskenään. Näitä yhteistyön muotoja kutsutaan sateenvarjoiksi. Sateenvarjoja on yhteensä 25 ja seuroja niissä noin 150. Näissä sateenvarjoissa tarkoituksena on jakaa informaatiota sekä kehittää toimintaa, jotta jokaisella pelaajalla olisi mahdollisimman hyvät eväät kehittyä urheilijana. (SJL 2016c.)

4.3 Perhe ja kaverit

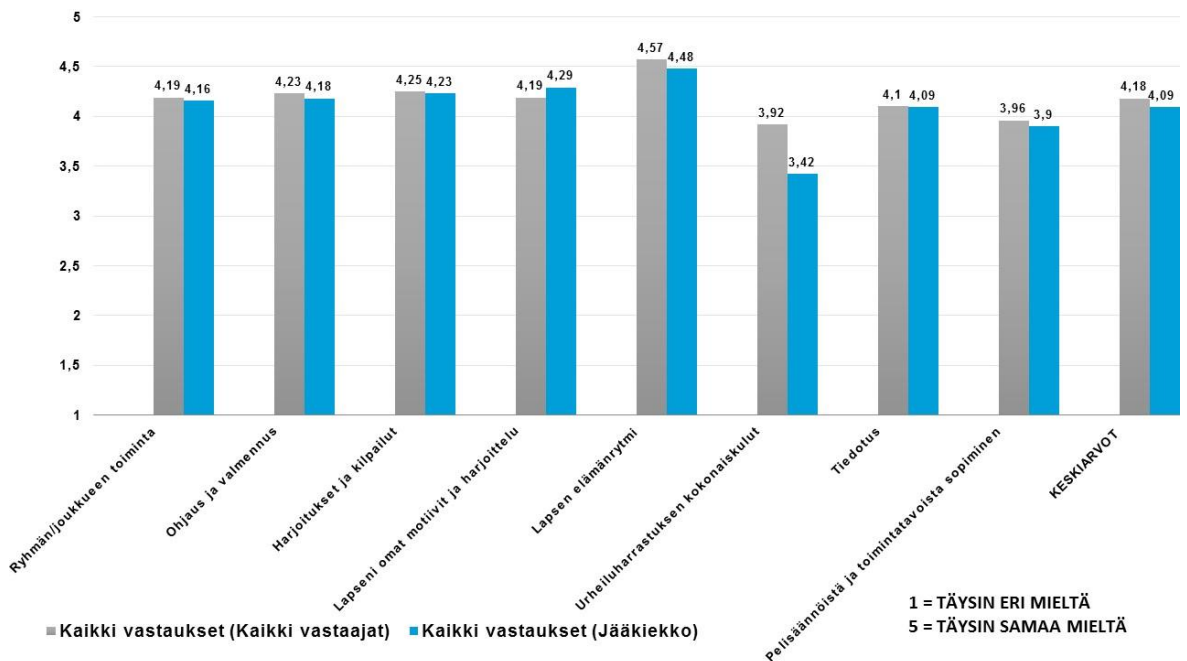
Vanhemmilla on iso rooli lasten liikuntatottumuksissa. Liikunnalliset lapset pärjäävät paremmin elämässään, koska hyvät tottumukset voivat kantaa läpi elämän. Liikunnallisilla lapsilla esiintyy mm. vähemmän ylipainoa ja perusliikuntataidot ovat paremmat. (Aarresalo 2014, 67; Aspen Institute 2015a, 8-9; Karvinen ym. 2010, 8.)

Vanhemmille on perinteisesti annettu kolmen K:n ohje: Kannusta, Kustanna ja Kuljeta. Urheilu-uran kannalta vanhempien tuki on osoittautunut tärkeäksi tekijäksi. Vanhempien kiinnostuksen kohteet ohjaavat lasta liikunnallisissa valinnoissa. (Aarresalo & Konttinen 2012, 28; Härkönen 2009, 50; Palomäki, Huotari & Kokko 2015, 66; Salasuo 2015 ym. 93-96.)

Vanhemmat osallistuvat eniten lastensa harjoitukseen ja kilpailuihin kuljettamiseen. Suurin osa vanhemmista myös juttelee harrastuksesta lastensa kanssa, seuraavat lajia televisioista sekä huoltavat lastensa urheiluvarustuksia. 14-15 -vuotiaiden harrastamisessa vanhemmat eivät kovin usein toimi valmentajina tai joukkueenjohtajina. (Aarresalo & Konttinen 2012, 29-30.)

Suomalaisia huippu-urheilijoita tutkiessa on huomattu, että jos vanhemmat olivat urheilleet kilpaa, niin he veivät lapsensa aikaisemmin ohjattuun liikuntaan mukaan. Tämä johtui enemmänkin hyväksi havaituista kasvatuksellisista asioista, kuin huipulle tähtäämisestä. Sisarusten harrastamisella oli myös suuri vaikutus urheilu-uran aloittamiseksi. (Salasuo ym. 2015, 93-96.)

VALO teki vuonna 2016 kyselyn eri lajien vanhemmille miten he näkivät lastensa harrastuksen. Vastauksia tuli yli 7000, joista jääkiekkoon vastasi noin 900 vanhempaa. Kaikkiaan vastauksia tuli yli 50:stä eri lajista. Suurin osa vastaajien lapsista oli syntynyt vuonna 2004. Kysymykset esitettiin positiivisesti, kuten olen tyytyväinen lapseni joukkueen toimintaan ja lapseni saama valmennus on laadukasta. Kysymykset löytyvät liitteestä 1 ja vastausten yhteenveto jääkiekosta kuviosta 2. (VALO 2016b.)

Kuvio 2. Osa-alueiden keskiarvot jääkiekossa (mukailtu VALO 2016b)

Kuvio 2 perusteella vanhemmat näkevät lasten urheilumisen positiivisesti tällä hetkellä ja ovat tyytyväisiä valmentajien, joukkueiden sekä seurojen toimintaan. Oman lapsen motiivit ja harjoittelu nousee jääkiekossa ainoana asiana yli kaikkien lajien keskiarvon. Ainoastaan kokonaiskuluissa on hieman enemmän poikkeamaa keskiarvoihin, mikä voi johtua harrastusten ammattimaisuuden lisääntymisellä, lajin valinnalla ja oman urheilu-uran panostuksella (Piispa 2013, 40.).

Kavereilla on suuri vaikutus urheilijapolulla. 14-15-vuoden iässä kaverit jopa koetaan tärkeimpinä vaikuttajina urheilu-uran jatkumiselle verrattuna vanhempiin urheilu-uran käynnistyessä. Joukkuelajien harrastajilla on lapsuudessaan ollut paljon kavereita, joiden kanssa on voinut harrastaa liikuntaa. Yhteisolo ja yhteinen tekeminen koetaan erittäin tärkeäksi tekijäksi liikunta harrastusten kannalta. Myöskin uusien kavereiden saaminen harrastuksen parista on tärkeää varsinkin alakoulu iässä. Yläkouluvaiheessa kavereiden liikkumattomuudella on myös merkitystä vapaa-ajan liikuntaharrastuksiin. Tämä koetaan pienenä esteenä liikunnan harrastamiselle nuorten parissa. (Aarresalo-Konttinen, 2012, 31-37; Palomäki ym. 2015, 68-71.)

5 Suomen Jääkiekkoliiton taitovalmentajahanke

Suomen Jääkiekkoliiton strategiassa 2010-2014 yhtenä osana oli seuratoiminnan kehittäminen, missä tavoitteena oli harrastajamäärien kasvattaminen, lajin kuvan parantaminen sekä kustannusten pienentäminen. Näihin asioihin nivoutui myös lapsikiekon kehittäminen samaisella strategiakaudella. Yhtenä ajatuksena oli miettiä keinoja mm. miten tukea pieniä sekä keskisuuria seuroja saamaan yhteinen valmennuspäällikkö sekä tukea jo alkunutta seurayhteistyötä. (SJL 2010.)

Strategiakauden 2007-2010 strategisia tahtotiloja oli mm. toiminnan kehittäminen entistä laadukkaammaksi sekä, että jääkiekossa olisi maailman parhaat ohjaajat ja valmentajat. Selkeä tavoite oli saada lisää koulutettuja ja päätoimisia valmentajia 5-14 -vuotiaille sekä kouluttaa kansainväliset mitat täyttäviä valmentajia aikuisten ja nuorten sarjoihin. Strategiakauden aikana lasten ja nuorten päätoimisille räätälöitiin yhteistyössä Suomen Urheilupuiston kanssa ammattiin valmistavat koulutukset, valmennuspäällikkö- sekä juniori jääkiekkovalmentajan koulutukset, mutta strategiakauden aikana ei vielä pystytty kunnolla tukemaan seuroja palkkauksessa. Seurojen mahdollisuudet palkata päätoimisia valmentajia heikkenivät syksyllä 2008 alkaneen talouskriisin ja siitä seuranneen talouden taantumman vuoksi. (SJL 2007.)

Suomen Jääkiekkoliitto järjesti yhdessä Ruotsin kanssa vuosien 2012-2013 jääkiekon maailmanmestaruuskisat (MM-kisat) Helsingissä ja Tukholmassa. Kisajärjestelyt onnistuivat hyvin ja kaksien kisojen tuotto oli reilut 10 miljoonaa euroa. Jääkiekon liittovaltuusto päätti sijoittaa summasta huomattavan osan seurojen laadun parantamiseen seuraavien vuosien aikana. Taitovalmentajahanketta oli suunnittelemassa alkuun Jääkiekkoliiton liittovaltuuston nimeämänä ja liittovaltuuston varapuheenjohtajan Rauno Mokaan johdolla työryhmä, johon kuuluivat muun muassa seuraavat henkilöt: urheilutoimenjohtaja Timo Bäckman, Huippu-urheilunjohtaja Rauli Urama sekä Karhu-Kissojen sen aikainen valmennuspäällikkö Jari Korpisalo. He tekivät suunnitelman taitovalmentajien määrästä, sijoituspaikoista sekä alustavasta työnkuvasta. Hankkeensuunnittelun jatkaminen käytännön toimenpiteiksi annettiin syksyllä 2012 Jääkiekkoliiton Juniorikiekkovaliokunnalle. Juniorikiekkovaliokunnan kokoonpano syksyllä 2012 oli Kalevi Halonen (puheenjohtaja), Herkko Koski (Kiekkoreipas valmennuspäällikkö), Jonne Muttonen (HIFK kiekkokoulu), Jouni Myllymaa (Ässät valmennuspäällikkö), Timo Nekkula (Diskos valmennuspäällikkö), Johanna Pelkonen (SJL tyttökiekkokouluttaja), Pekka Peltola (Juniori-KalPa valmennuspäällikkö), Ville Suovalkama (Juniori-Jukurit valmennuspäällikkö), Kari Schemeikka (SJL Kymi-Saimaa aluepäällikkö), Pekka Tiitinen (Kemin Lämärit puheenjohtaja), Tuomas Valsta (psykologi) ja Turkka Tervomaa (SJL nuorisopäällikkö). Juniorikiekkovaliokunta suunnitteli

tehtävän vaatimukset palkattaville henkilöille, työnkuvan, määritteli yhteistyön muodot tukea nauttivan seuran ja yhteistyöseurojen välille, suunnitteli alustavasti tehtävään valittavien henkilöiden koulutuksen sekä teki aikataulutuksen hankkeen eteenpäin viemiseksi. Hankkeen vastuuhenkilöksi nimettiin nuorisopäällikkö Turcka Tervomaa ja operatiiviseksi ohjaajaksi valmennuspäällikkö Arto Sieppi. (SJL 2012b.)

5.1 Hankesuunnitelma, tavoitteet ja rahoitus

Jääkiekkoliitto päätti, että lasten kiekon taitovalmentajat sijoitetaan sellaisiin seuroihin, joissa on jo toimiva organisaatio taustalla. Tämä sen takia, että taitovalmentajan työ määritettiin painottuvan mahdollisimman paljon kentällä valmentajien sekä pelaajien kanssa tapahtuvaksi, eikä seuran organisaation rakentamiseen liittyväksi. Seuroiksi valittiin sen hetkiset, kauden 2012-2013 aikaiset, SM-liiga- ja Mestis -seurat sekä kaksi Suomi-kiekon alueellisen toiminnan kannalta tärkeitä paikkakuntaa. Kuvassa 18 hahmotelma taitovalmentajien sijoituspaikoista. (SJL 2012a.)

HELSINKI
HELSINKI
TAMPERE
TAMPERE
TURKU
PORI
RAUMA
LAHTI
LAPPEENRANTA
HÄMEENLINNA
JYVÄSKYLÄ
KUIPIO
OULU
ESPOO

VAASA
KOUVOLA
MIKKELI
JOENSUU
KAJAANI
SAVONLINNA
KERAVA
VANTAA
TURKU

ROVANIEMI
KOKKOLA

YHTEENSÄ 14 + 9 + 2 = 25

Kuva 18. Taitovalmentajien sijoituspaikat (SJL 2012a)

Tavoitteena oli palkata 25 taitovalmentajaa, jotka työskentelisivät oman seuransa lisäksi myös vähintään kolmessa yhteistyöseurassa, jolloin noin 100 seuraa olisivat taitovalmennuksen alla. Suunnitelman mukaan taitovalmentajien tehtävinä oli pelaaja- ja valmentajapolun rakentaminen ja kehittäminen sekä seuranta Jääkiekkoliiton mallien mukaisesti, sekä seurayhteistyön rakentaminen pelaajapolkua noudattaen yhteistyössä sateenvarjo-seurojen kanssa. Mittareina toimisi esimerkiksi kohtaamisten lukumäärä, mikä sisältäisi harjoitukset, pelit sekä valmentajalaverit omassa, että yhteistyöseuroissa. Tulevaa työtä arvioitaisiin jatkuvasti esimerkiksi pitämällä palavereita kahdesta kolmeen kertaan kaudessa taitovalmentajan kanssa. Myös laatumittarin tekeminen yhteistyöseuroille ensimmäiselle kolmelle vuodelle oli tarkoitus tehdä, missä määritettäisiin lähtötilanne, välitavoitteet sekä arvioitaisiin yhteistyön kehittymistä. Isona tavoitteena hankesuunnitelmassa oli, että kaikki tulisivat ymmärtämään taitovalmentajan työn: palkkaava seura, yhteistyöseura sekä muut sidosryhmät kuten vanhemmat. Viestinnän suhteen viestin pitäisi kulkea hyvin välillä Jääkiekkoliitto – emoseura – yhteistyöseura. Kaikissa materiaaleissa tulisi näkyä Jääkiekkoliiton logo, jotta seurat ymmärtäisivät, että henkilö tuo Jääkiekkoliiton viestiä, eikä yritä esimerkiksi rekrytoida parhaita pelaajia isoon seuraan. (SJL 2012a.)

MM-kisojen kisatuottoja oli tarkoitus käyttää tähän hankkeeseen ensimmäisen viiden vuoden aikana reilut neljä miljoonaa euroa, missä kolmen ensimmäisen vuoden jälkeen oli ensimmäinen tarkastuskerta hankkeen kanssa. Ensimmäisen kolmen vuoden aikana palkkaava seura sai yhteensä tukea palkkaukseen 85.000€ jakautuen seuraavasti: ensimmäinen kausi 30.000€, toinen kausi 30.000€ ja kolmas kausi 25.000€. Alkuperäisen suunnitelman mukaisesti tuki tippuisi vähitellen kausille neljä ja viisi: vuosi neljä 15.000€ ja vuosi viisi 10.000€. Tätä suunnitelmaa kuitenkin muutettiin seurojen taloudellisen tilanteen takia. Liittovaltuusto tarkensi tukisummien määrää toisen toimintakauden jälkeen niin, että lopulliset tukisummat olivat: neljäs kausi 25 000€ ja viides kausi 20 000€. Jääkiekkoliitto lisäsi tukea hankkeelle vielä 500 000€. Lopullinen tarkoitus oli, että palkkaava seura pystyisi itse vastaamaan rahoituksesta kokonaisuudessaan tulevaisuudessa. Tällä viiden vuoden kertymällä annettiin seuroille aikaa miettiä, miten talous pystyttäisiin rakentamaan kuntoon taitovalmentajan pitämiseksi seurassa. Samaa mallia on käytetty 90-luvun lopussa, kun ensimmäisiä valmennuspäälliköitä palkattiin seuroihin. Palkka ei siis kokonaisuudessaan tule Jääkiekkoliitolta, vaan loppusumma, riippuen palkan määrästä, tulee seuralta tai seurayhteisöltä. Palkkapyyntö kysyttiin työhaastattelussa ja se sovittiin suoraan työnantajan ja työntekijän välillä. Jääkiekkoliitto tulisi maksamaan matkakustannukset, mitkä koskettavat suoraan Jääkiekkoliittoa. Seura ja yhteistyöseurat sopivat ja vastaavat taitovalmentajan liikkumisesta alueella seurojen välillä. (SJL 2012a.)

Taitovalmennushankkeelle perustettiin oma ohjausryhmä, jonka Jääkiekkoliiton liittohallitus nimesi. Liittohallitus nimesi ohjausryhmään vastuuhenkilön (Turkka Tervomaa) ja operatiivisen ohjaajan (Arto Sieppi) lisäksi liittovaltuuston varapuheenjohtajan Rauno Mokaan, Jääkiekkoliiton hallituksen jäsenen Jukka Koivun, psykologi Tuomas Valstan, seurajohtaja Ari Suomalaisen ja juniorikiekkovalmentajan Juha Lindin. Ryhmä hieman vaihtui, kun Jukka Koivu jättäytyi ohjausryhmästä pois keväällä 2015 ja ohjausryhmän puheenjohtajaksi vaihtui syksyllä 2015 liittovaltuuston uusi varapuheenjohtaja Jari Salminen (Rauno Mokaan tilalle). (S JL 2012a.)

5.2 Taitovalmentajien rekrytointi ja koulutus

Marraskuussa 2012 liittohallitus hyväksyi hankkeen aikataulutuksen, minkä jälkeen valittuihin seuroihin otettiin yhteyttä ja kerrottiin hankkeesta. Kaikki seurat lähtivät mukaan hankkeeseen ja ensimmäinen valtakunnallinen hakuilmoitus 25 työpaikasta julkistettiin Helsingin Sanomissa, MTV3 kanavalla, Jääkiekkoliiton verkkosivuilla sekä paikallislehdissä tammikuussa 2013. Konsultointiyritys Arespartners vastasi rekrytinnista ja jokainen hakija täytti ilmoituksen heidän osoittamallaan sivustolla. Hakuajan päätyttyä Arespartners antoi Jääkiekkoliitolle seurakohtaiset hakijalistat, mitkä toimitettiin palkkaaville seuroille luettavaksi. Hakemuksia saapui reilut 260 kappaletta ja haastatteluihin kutsuttiin noin puolet hakijoista. Seurat yhdessä Jääkiekkoliiton kanssa valitsivat haastateltavat henkilöt, ja haastattelut pidettiin helmi - maaliskuussa 2013 seurojen toimitiloissa. Haastatteluihin osallistuivat seurojen edustajat, Jääkiekkoliiton alueen edustaja sekä Jääkiekkoliiton nuorisopäällikkö Turkka Tervomaa tai valmennuspäällikkö Arto Sieppi. Seura valitsi yhdessä Jääkiekkoliiton edustajien kanssa oman ehdokkaansa seuransa taitovalmentajaksi. Jääkiekkoliiton liittohallitus vahvisti valinnat esityksen mukaisesti maaliskuussa 2013. Valinnoista ilmoitettiin seuroille ja virallinen tiedote asiasta tehtiin huhtikuussa 2013, jolloin kaikki valitut kutsuttiin yhteiseen koulutustilaisuuteen Vierumäelle Suomen Urheiluopistolle. Liitteessä 2 valitut taitovalmentajat ja heidän seuransa. (S JL 2012a.)

Taitovalmentajille räätälöitiin yhdessä Suomen Urheiluopiston kanssa Liikunnan ammattitutkinto koulutus syksystä 2013 joulukuuhun 2014. Koulutuksen pohjalla toimi juniorijääkiekkovalmentajan -koulutus (JJVK). Lähijaksot olivat noin kolmen päivän mittaisia ja sisälsivät teorian lisäksi käytännön oheisliikunta- ja jääosioita. Taidon oppimisen perusteet kokonaisuudesta vastasi liikuntatieteiden tohtori ja Kilpisen yläkoulun rehtori Sami Kalaja (Kalaja valittiin Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen uudeksi johtajaksi huhtikuussa 2014) ja jääosioista Jääkiekkoliiton Hämeen aluekouluttaja Jari Ruottinen. Jääkiekkoliiton hankkeen vastuuhenkilö sekä operatiivinen ohjaaja veivät koulutusta eteenpäin yhdessä Suomen Urheiluopiston kouluttajien kanssa. Jokaisen taitovalmentajan tavoitteena

oli suorittaa liikunnan ammattitutkinto keskittyen lasten ja nuorten valmentamiseen. (SJL 2012a.)

5.3 Taitovalmentajien toimenkuva

Taitovalmentajien toimenkuva rajattiin tarkasti ensimmäiselle kolmelle vuodelle. Tarkoituksena oli, että 80% työajasta menisi urheilutoimintaan ja 20% kaukalon ulkopuolisiin asioihin. Taitovalmentajien päävastuukäluokat kolmen ensimmäisten vuosien aikana olivat E-D -juniorit (E2 juniorit ovat neljäsluokkalaisia ja D1 juniorit seitsemännellä vuosiluokalla). Nämä ikäluokat valikoituivat jo olemassa olevien toimintojen perusteella. Jääkiekkoliiton puolesta toimintaa oli ennen E -junioireita (Leijonakiekkokoulusta Leijonaliigaan), sekä C -junioireista eteenpäin (aluejoukkuetoiminnasta maajoukkueisiin). Taitovalmentajat tulisivat vastaamaan näiden neljän ikäluokan toiminnan urheilupuolen asioista, eivät hallinnollisista asioista. Käytännössä tämä tarkoittaisi harjoitusten suunnittelua yhdessä valmentajien kanssa, niiden vetämistä, valmentajien kouluttamista sekä otteluiden seuranta. Yhteistyöseuroissa vähittäinen käyntimäärä oli sovittu viiteen käyntikertaan per seuran joukkue. Yhteistyöseuroissa toimenkuva tulisi olemaan vastaavanlainen kuin omassakin seurassa. Taitovalmentajilla oli myös mahdollista kouluttaa yhteistyöseurojen valmentajia, jos näin nähtäisiin parhaaksi. Näiden tehtävien lisäksi myös iltapäiväjäätt ja yläkouluikäisten akatemiajäätt olisivat mahdollisia, jos vain aikaa jää edellä mainituista tehtävistä. (SJL 2012a.)

Sidosryhmien välinen yhteistyö oli myös määritelty työnkuviin. Sidosryhmillä tarkoitetaan valmennuspäälliköitä (päätoimisia että omantoimienohella tekeviä), oman seuran sekä yhteistyöseuran valmentajia, pelaajia, vanhempia ja mahdollisesti myös alueen ala- että yläkouluja. Jääkiekkoliiton alueen ihmiset tulisivat olemaan myös tärkeä sidosryhmiä taitovalmentajalle. Alueilla toimii aluepäällikkö, aluekouluttaja (nimike vaihtui aluevalmentajaksi hankkeen aikana), alueen maalivahtikouluttaja, huoltaja, tutor -valmentajia sekä Leijona-kiekkokoulu -kouluttajia. (SJL 2012a.)

Taitovalmentajien työnohjauksesta tulisi vastaamaan palkkaava seura. Jääkiekkoliitto tulee tukemaan toimintaa joko vastuuhenkilön tai operatiivisen ohjaajan käynneillä yhdestä kahteen kertaan kaudessa. Tämän lisäksi aluekouluttaja ohjaisi taitovalmentajaa työssään yhdestä kahteen kertaan käymällä paikan päällä. Näiden käyntikertojen tarkoituksena olisi tukea taitovalmentajan osaamisen kehittymistä. Edellä mainittujen toimien lisäksi taitovalmentajat tulitaisiin kutsumaan kokoon valtakunnallisesti koulutuksen jälkeen noin kaksi kertaa vuodessa. (SJL 2012a.)

Tukea saava seura ja Jääkiekkoliitto tekivät sopimuksen seura avustuksesta kausille 1-3. Tukea saavan seuran vastuuna oli tehdä palvelusopimus yhteistyöseurojen kanssa aina pelikausittain sekä tehdä työsopimus tulevan taitovalmentajan kanssa kolmelle ensimmäiselle vuodelle. Sopimusohjat oli valmistellut seuratoimintaa hyvin tunteva ammattijuristi ja nämä ohjat toimitettiin tukea nauttiville seuroille. Tuetun seuran vastuulla oli toimittaa kaikista sopimuksista kopiot Jääkiekkoliitolle. (SJL 2012a.)

6 Tutkimusprojektin tarkoitus ja tutkimusongelmat

6.1 Tutkimusprojektin tarkoitus

Tämän työelämän kehittämistyön tavoitteena on analysoida taitovalmentajahankkeen kolmea ensimmäistä vuotta, jotta jatkotoimenpiteitä voidaan suunnitella vuodelle viisi sekä siitä eteenpäin. Hankkeen toisena vuonna päätettiin jatkaa tukea vuosille neljä ja viisi.

Hanke alkoi kaudella 2012-2013 rekrytoimalla ja palkkaamalla ensimmäiset taitovalmentajat, jotka aloittivat työnsä seuroissa touko-elokuussa 2013. Palkkaamisen tukemiseen käytettiin MM-kisojen 2012 ja 2013 syntyneitä tuottoja tarkoituksena palkata 25 taitovalmentajaa lasten ja nuorten avuksi.

Tutkimus on tehty hankkeen kolmannen vuoden aikana. Tutkimus tuli ajankohtaiseksi sekä ensimmäisen vaiheen päättymisen vuoksi, että jo kahden taitovalmentajan vaihtamisessa työpaikkaa. Hankkeelle oli alustavasti luvattu kolme vuotta ja toisena vuonna päätettiin kahden vuoden jatkosta. Hanketta on tulevaisuudessa tarkoitettu tarkastella kahden vuoden sykleissä, jolloin hankkeen jatkosta ja toimintatavoista päätetään. Taitovalmentajilla oli alustavasti kolmen vuoden sopimukset palkanneen seuran kanssa. Tutkimus päätettiin aloittaa, jotta kaikilta taitovalmentajilta saataisiin vastaukset ennen kuin mahdollisesti lisää taitovalmentajia tulisi vaihtamaan työpaikkaa.

Taitovalmentaja -hankkeesta ei ole vielä tehty näin laajaa tutkimusta. Hankkeen kahden ensimmäisen vuoden aikana kyselyt on tehty sekä tukea saaville, että yhteistyöseuroille. Nämä kyselyt lähetettiin seurajohtajille tai valmennuspäälliköille. Näitä kyselyiden tuloksia analysoidaan osittain myös tässäkin työssä. Lisäksi Jääkiekkoliiton pelipassien määrät hankkeen aikana on selvitetty

6.2 Tutkimusongelmat

Hankkeelle asetettiin alustavia tavoitteita kauden 2012-2013 aikana. Tässä työssä on tarkoitus tarkastella näiden tavoitteiden tilannetta:

1. Taitovalmentajien ja seurojen kokonaismäärää
2. pelaaja- valmentajapolun rakentumista
3. yhteistyöseurojen laatumittareita.

Lisäksi tutkimuksessa haluttiin selvittää:

1. Onko taitovalmentajien toimenkuva sama kuin ensimmäisenä vuonna

2. Mitkä arvot näkyvät lasten jääkiekossa
3. Miten vanhemmat huomioidaan toiminnassa
4. Minkälainen on taitovalmentajien toimintaympäristö
5. Millaisia näkemyksiä taitovalmentajilla on Jääkiekkoliiton sarjatoiminnasta, koulutuspolusta ja roolista

Toimenkuva ja sen mahdolliset muutokset haluttiin selvittää, koska toimenkuva rajattiin ensimmäisille vuosille hyvin tarkasti Jääkiekkoliiton toimesta (kappale 5.3). Arvopohja haluttiin selvittää, koska se luo toiminnan suunnan. Perhe on yksi tärkeimmistä tukiverkoista kasvavalle urheilijalle (kappale 4.3) ja tämän takia haluttiin selvittää millä lailla vanhemmat pidetään mukana tukemassa urheilijaa. Taitovalmentajien toimiminen erilaisissa seuroissa ja alueilla vaikuttaa paljonkin omaan toimintaympäristöön. Tätä haluttiin tarkastella, koska se antaa parempaa ymmärrystä erilaisten paikkakuntien eroavaisuuksista. Lopuksi haluttiin tarkastella taitovalmentajien näkökulmia Jääkiekkoliiton sarjajärjestelmistä, koulutuksista, roolista sekä näkemyksistä hankkeen eteenpäin viemiseksi. Nämä sen takia, koska taitovalmentajat ovat työskennelleet vähintään kaksi vuotta intensiivisesti lasten ja nuorten parissa. He ovat mahdollisesti nähneet tärkeitä asioita ja saaneet rakentavaa palautetta, miten toimintaa voisi parantaa tulevaisuudessa.

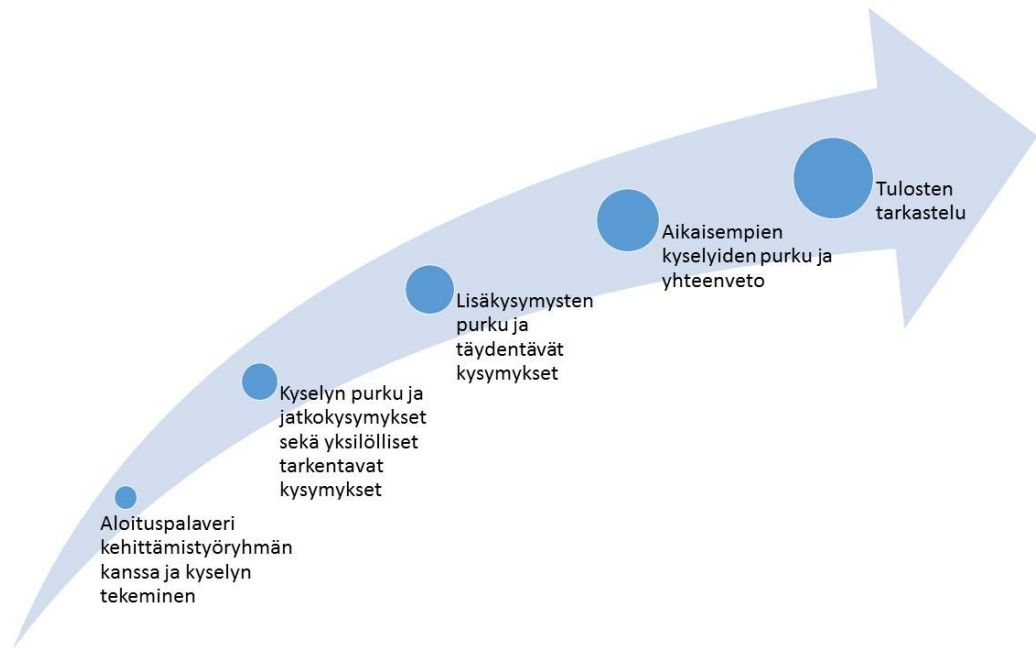
7 Työelämän kehittämistyön vaiheet

7.1 Kohderyhmä

Kohderyhmäksi valittiin kaikki hankkeessa mukana olleet taitovalmentajat. Hankkeesta kolmannen kauden alkuun mennessä oli neljä taitovalmentajaa vaihtunut. Heistä kaksi hankkeen ensimmäisten kuukausien aikana ja kaksi toisena vuonna. Kaksi ensimmäistä taitovalmentajaa on rajattu kyselyn ulkopuolelle, koska he eivät kunnolla kerenneet aloittamaan työtänsä, eivätkä näin ollen osallistuneet Suomen Urheiluopistolla järjestettyyn koulutukseenkaan. Kaksi viimeiseksi vaihtunutta taitovalmentajaa otettiin mukaan tutkimukseen, koska he olivat hankkeessa mukana alusta asti sekä osallistuivat taitovalmentajatuotannon suorittamiseen. Vaihdoksien takia kysely tuli myös ajankohtaiseksi, jotta hankkeessa mukana olevien tieto sekä näkemykset saataisiin tallennettua. Vastanneita oli yhteensä 28. Näistä 28 taitovalmentajasta hankkeen kolmannella kaudella, 2015-2016, 25 toimi seuroissa päätoimisesti, 1 toimi Jääkiekkoliiton nais- ja tyttökiekon taitovalmentajana ja 2 työskenteli ulkomailla. Taulukko-ohjelmien ominaisuuksien takia monessa vastauksessa näkyy lukema 30 isoimpana arvona, vaikka näin montaa vastaajaa ei taitovalmentaja kyselyssä ollut.

7.2 Tutkimuksen eteneminen

Työelämäkehittämistyön aiheena on tutkia taitoalmentushankkeen kolmea ensimmäistä vuotta. Vuosina yksi ja kaksi oli lähetetty yhteensä 3 erillistä kyselyä seuroille ja toimihenkilöille kuten valmentajille. Nämä kyselyt ja niiden tulokset tuotiin mukaan vasta prosessin loppuksi, jotta ne eivät olisi ohjanneet työryhmää liikaa tutkimuksen kanssa. Kuvassa 19 kuvattuna tämän kehittämistyön eteneminen.

Kuva 19. Työelämän kehittämistyön eteneminen

Tässä kappaleessa käydään läpi prosessin kulku. Kappaleessa 8 tarkastellaan hankkeen tuloksia ja pohdinnassa hankkeen tulevaisuuden huomioita. Tuloksissa käydään läpi hankkeelle asetettujen tavoitteiden tilanne sekä asetetut tutkimusongelmat (kappale 6.2).

7.2.1 Kehittämistyöryhmän kokoaminen, aloituspalaveri ja kyselyn lähettäminen

Kehittämistyön aihe mietittiin yhdessä Suomen Jääkiekkoliiton juniori- ja seuratoimenjohtaja Turkka Tervomaan kanssa (entinen nuorisopäällikkö). Hän on vastannut taitovalmentajahankkeen kokonaisuudesta yhdessä Jääkiekkoliiton valmennuspäällikkö Arto Siepin (operatiivinen ohjaaja) kanssa. Aihe tuli tarpeelliseksi, koska kolmas vuosi hankkeesta lähti liikkeelle ja haluttiin saada taitovalmentajien huomiot talteen. Kaksi taitovalmentajaa oli jo siirtynyt toisiin tehtäviin, joten ajankohta oli nyt oikea tiedon keräämiseen.

Puhelinpalaveri pidettiin hankkeen vastuuhenkilön, operatiivisen ohjaajan sekä tutkimusta tekevän aluevalmentajan kanssa. Puhelun perusteella koottiin taitovalmentajista ryhmä, johon valittiin taitovalmentajia neljältä eri alueelta. Valintaan vaikuttivat alueiden erilaisuudet, taitovalmentajista saatu palaute sekä heidän osaamisensa näyttäminen koulutuksensa aikana. Taitovalmentajiksi valittiin Jukka Aho Kärpistä (Pohjoinen alue), Tommi Hannus TPS:sta (Länsirannikko), Lauri Karhunen Jokereista (Etelä) sekä Teemu Riikonen Koo-Koosta (Kymi-Saimaa).

Ensimmäinen palaveri pidettiin Vierumäellä Suomen Urheiluopistolla 29. syyskuuta 2015. Ryhmälle esiteltiin aihe mistä on kysymys, jotta he ymmärtäisivät oman merkityksensä prosessissa. Ryhmän kanssa lähdettiin liikkeelle tyhjästä ”lakanoista”, joille kaikki saivat kirjoittaa asioita ylös. Aiheena lasten jääkiekko. Taitovalmennushankkeen vastuuhenkilö sekä operatiivinen ohjaaja toimivat alustajina päivän palaverille. Alustusten jälkeen he siirtyivät seuraamaan päivän kulkua ja antoivat työryhmän ideoita. He olivat tekemässä aikaisempia tutkimuksia, joten johdattelu kahden ensimmäisen vuoden kyselyihin haluttiin välttää. Kahden päivän työskentelyn jälkeen syntyi noin 100:n kysymyksen lista, mitä Itä-Suomen aluevalmentaja Kalle Väliaho työsti eteenpäin lokakuun ensimmäisellä viikolla.

Ennen kyselyn lähettämistä taitovalmentajille se lähetettiin työryhmän lisäksi Haaga-Helia ammattikorkeakoulun Valmennuksen YAMK koulutuksen vetäjille Kari Savolaiselle ja Timo Vuorimaalle. Palautteen perusteella kyselyä muokattiin ja testattiin vielä kerran työryhmällä vastausten keräämiseksi. Valmis versio lähetettiin 28 taitovalmentajalle: 25:lle seuroissa toimivalle taitovalmentajalle, tyttökiekon taitovalmentajalle (aloitti keväällä 2014) ja kahdelle jo työtehtäviä vaihtaneelle taitovalmentajalle. Kysely lähetettiin lokakuun puolessa välissä ja aikaa kyselyn vastaamiseen oli noin kuukausi. Saatetekstin kanssa lähetettiin myös kopio kyselystä. Kopion tarkoituksena oli auttaa taitovalmentajia vastaamaan kyselyyn ja ennakoimaan tarvittava aika kyselyn täyttämiseen. Kysely oli luottamuksellinen ja se tehtiin Webropol -työkalulla. Kysely löytyy liitteestä 3.

7.2.2 Kyselyn purku, jatkokysymykset sekä yksilölliset tarkentavat kysymykset

Työryhmä kokoontui 8. joulukuuta 2015 Helsinkiin purkamaan kyselyn vastauksia. Työryhmän jäsenillä oli aikaa tutustua kyselyn vastauksiin noin viikon ajan ennen palaveria. Kaikki taitovalmentajat, joille lomake lähetettiin, vastasivat kyselyyn eli vastausprosentti oli 100. Kysely purettiin huolella päivän aikana ja jokaisesta kysymyksestä tehtiin nostoja. Työryhmä huomasi, että seurayhteistyöstä, matalankynnyksen harrastamisesta, iltapäiväkerhotoiminnasta lapsille sekä tasoryhmätoiminnasta haluttiin saada lisätietoa. Lomakkeen kysymyksillä sivuttiin ainoastaan edellä mainittuja aiheita ja täsmennyksiä haluttiin saada selville. Jääkiekkoliiton strategiassa 2014-2018 tarkoitus on kasvattaa harrastajamääriä sekä saada lapsia innostumaan urheilusta.

Päivän työstön jälkeen päätettiin lähettää liitteessä 4 ja 5 olevat lisäkysymyspaketit 25:lle sillä hetkellä seuroissa toimiville taitovalmentajalle. Työryhmä päätti karsia jo kaksi työtehtävää vaihtanutta ja tyttöjen taitovalmentajan pois näistä lisäkysymyksistä, koska vastauksiin haluttiin saada sen hetkisten seurojen näkökulma. Tyttökiekon taitovalmentaja työskentelee Jääkiekkoliitossa toimialueenaan koko Suomi, eikä ole yhdenkään seuran palk-

kaama. Liite 4 lähetettiin tammikuun alussa ja liite 5 helmikuun alussa. Tähän ratkaisumalliin päädyttiin, koska ei haluttu rasittaa liikaa taitovalmentajia heti vuoden vaihteen jälkeen ja se antoi enemmän aikaa kysymysten läpikäymiseen. Lisäkysymysten harrastetoiminnassa päädyttiin 12-ikävuoteen, mikä aikaisemmissa tutkimuksissa on huomattu ensimmäiseksi erikoistumisvaiheeksi kokeiluvuosien jälkeen (Côté ym. 2007, 197).

Ensimmäisen kyselyn vastausten perusteella päätettiin kohdentaa vielä seuraaviin kohtiin lisäkysymykset viidelle eri vastaajalle: tarkemmin ajatukset koulutusten uudistuksista, Jääkiekkoliiton roolista sekä seuraan tulleista rakenteellisista muutoksista. Vastaajilla oli mielenkiintoisia näkemyksiä esimerkiksi koulutusten sisällöistä lasten kiekon osalta.

Seuraava palaveri sovittiin pidettäväksi 7. huhtikuuta 2016 Helsingissä, mihin mennessä työryhmä saisi koonnin sekä marraskuun, että lisäkysymysten vastauksista. Koonnista vastaisi aluevalmentaja. Palaverin päätöksistä jatkoa ajatellen vastaisivat aluevalmentaja yhdessä taitovalmentajien kanssa. Hankkeen vastuuhenkilö ja operatiivinen ohjaaja antoivat asioihin oman mielipiteensä ja ottivat asioihin kantaa hankkeen kannalta, mutteivat osallistuneet päätöksentekoon. Tällä haluttiin varmistaa kyselyiden puolueettomuus (hankkeen vastuuhenkilö ja operatiivinen ohjaaja ovat olleet tekemässä aikaisempia kyselyitä, joiden tuloksia tarkastellaan kappaleessa 7.2.4).

7.2.3 Lisäkysymysten purku ja täydentävät kysymykset

Työryhmä kokoontui sovitusti Helsinkiin 7. huhtikuuta 2016. Liitteen neljä kysymykset lähetettiin taitovalmentajille tammikuun puolessa välissä ja vastausaikaa oli noin kaksi viikkoa. Viimeiset vastasivat muistutusten jälkeen helmikuun toisella viikolla. Liitteen viisi kysymykset lähetettiin maaliskuun puolessa välissä, johtuen edellisten vastausten viivästyisestä sekä hiihtolomaviikkojen eroavaisuuksista. Tähän vastaukset saatiin maaliskuun loppuun mennessä. Kaikki 25 taitovalmentajaa vastasivat molempiin kyselyihin.

Lisäkysymysten vastaukset oli lähetetty työryhmälle luettavaksi viikkoa ennen palaverin alkua. Aluevalmentaja oli tehnyt yhteenvedon kaikista vastauksista, sekä ensimmäisen kyselyn, että uusien lisäkysymysten osalta. Lisäkysymyksistä nousi esiin mielenkiintoisia malleja, miten esimerkiksi monen eri lajin harrastamista tuetaan paikkakunnalla tai miten harrastetoimintaa on organisoitu sekä jääkiekon saralla, että eri urheilulajien välillä. Näistä päätettiin vielä lähettää kuudelle vastaajalle lisäkysymys, jotta mallit varmasti avautuisivat kaikille ja ne voitaisiin mahdollisesti lähettää kaikille taitovalmentajille tiedoksi. Nämä ajatukset tulivat selkeästi työryhmässä olevilta taitovalmentajilta, kun he huomasivat, että tiettyjä malleja voisi soveltaa myös omassa toimintaympäristössä. Työryhmä valitsi yh-

dessä henkilöt, joille lisäkysymykset lähetettiin vastausten perusteella. Työryhmä näki ainoastaan vastaukset, ei henkilöiden nimiä. Sovittiin, että aluevalmentaja lähettää lisäkysymykset palaverin päätteeksi ja tekee niistä vielä koonnin työryhmälle. Aluevalmentaja oli ainoa, joka pystyi yhdistämään vastaukset henkilöihin.

Jo olevista vastauksista ja niiden koonneista päätettiin lähettää informaatiota eteenpäin. Koulutusasioista tiedot lähetettiin koulutuspäällikkö Jukka Lamminaholle ja kehityspäällikkö Jukka Tiikkajalle. Sarjoista palautteet sekä vastaukset lähetettiin juniori- ja seuratoimijohtaja Turkka Tervomaalle sekä alueittain koonnit eri aluepäälliköille kevään sarjapalaveria varten. Taitovalmentajahankkeen ohjausryhmälle tehtiin koonti kaikista vastauksista, jotta heillekin menee tieto hankkeen etenemisestä taitovalmentajien näkökulmasta. Aluevalmentaja vastasi koontien tekemisestä ja niiden lähettämisestä palaverin jälkeen. Kaikki koonnit käytiin läpi aluevalmentajien yhteisessä palaverissa toukokuussa, jotta kaikki informaatio varmasti jakaantuisi alueille. Kyselyn tuloksia tarkastellaan kappaleessa 8.

7.2.4 Hankkeen aikaisempien kyselyiden tulokset

Hankkeesta on tehty ensimmäisten kahden vuoden aikana kolme erillistä kyselyä, jotka ovat osoitettu sekä tukea saavien seurojen, että yhteistyöseurojen seurajohtajille sekä valmennuksesta vastaaville. Näiden kyselyiden tuloksia on käytetty päätöksenteon tukena, kun hanketta on mietitty vuosille neljä ja viisi. Alla on koottu kaikkien kyselyiden yhteenvedot.

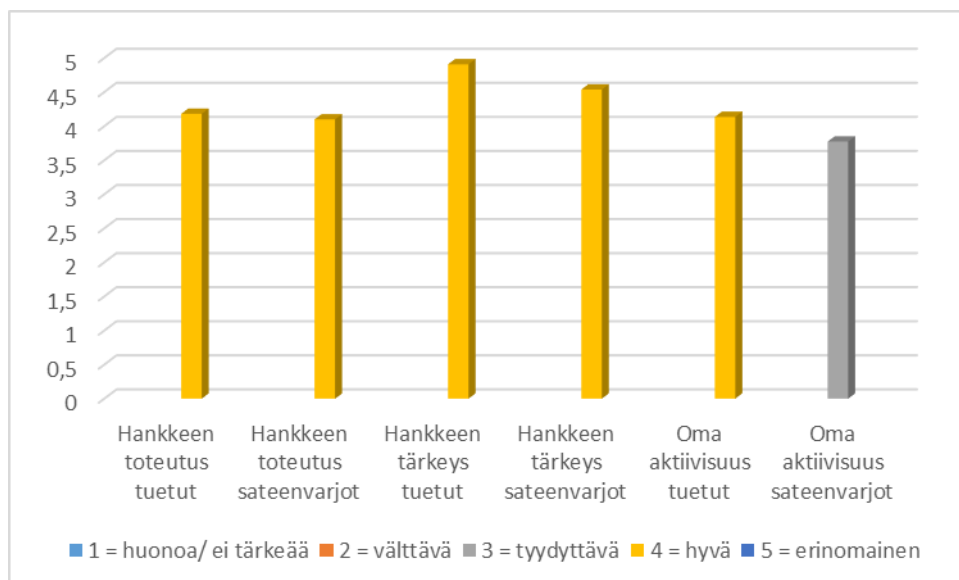
Ensimmäinen kysely seuroille lähetettiin hankkeen ensimmäisen vuoden tammikuussa. Kyselyt suunnattiin joukkueen toimihenkilöille sekä seurajohtajille. Toimihenkilöitä vastasi kyselyyn yhteensä 152 ja seurajohtajia 65 henkilöä. Kyselyt lähetettiin sekä taitovalmennus tukea saaville seuroille, että yhteistyöseuroille. Kyselyn asetusten takia tästä kyselystä ei pystytty erottamaan kumpaa seuraa, palkannut seura vai yhteistyöseura, vastaaja edustaa.

Joukkueen toimihenkilöistä 85% arvioi, että hankkeesta annettu info on ollut riittävää. Seurajohtajista 93% oli myöskin samaa mieltä. 81% toimihenkilöistä ja 89% seurajohtajista näkivät, että hanke on vastannut odotuksia ensimmäisen puolen vuoden aikana. Seurojen toimihenkilöt 61% kokivat, että heillä olisi tarvetta ja resursseja lisäkäynneille. Seurajohtajista 55% koki asian samalla lailla.

Ensimmäisen kauden jälkeen lähetettiin uusi kysely seurajohtajille. 19 tukea saavista seuroista ja 40 yhteistyöseuraa vastasi kyselyyn eli tukea nauttivien seurojen määrästä vas-

tausprosentti oli 76 ja 44 yhteistyöseurojen osalta. Yhteistyöseurojen vastaukset käsittivät ainoastaan 15 sateenvarjoa eli 10 yhteisöä jäi kokonaan vastaamatta.

95% tukea nauttivista seuroista koki, että olivat saaneet tarpeeksi apua Jääkiekkoliitolta tai omalta alueelta ensimmäisen vuoden aikana. Yhteistyöseurojen vastaajista 83% koki saaneen tarpeeksi apua hankkeen kanssa. Suurin osa vastaajista näkivät hankkeen toteutuksen ja tärkeyden hyvin hoidetuiksi. Ainoastaan yksi yhteistyöseuran (sateenvarjo-seura) vastaaja koki toteutuksen välttäväksi ja kolme tukea saavista seuroista tyydyttäväksi. Omaa aktiivisuutta kysyttäessä hajontaa tuli eniten. Tukea nauttivien seurojen vastaajista yksi vastaaja ilmoitti oman aktiivisuuden välttäväksi ja kolme tyydyttäväksi. Yhteistyöseurojen osalta yksi vastaaja ilmoitti välttäväksi ja yksitoista tyydyttäväksi. Näiden vastausten keskiarvot ovat nähtävissä kuviosta 3.

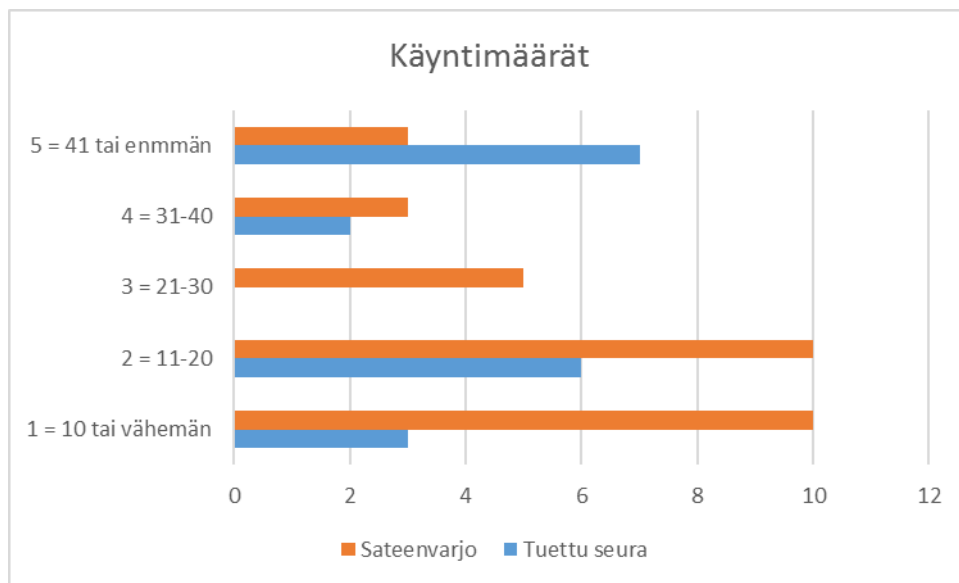

Kuvio 3. Ensimmäisen kauden yhteenveto seurajohtajilta

95% Tukea nauttivista koki, että yhteistyö on toiminut sovitulla tavalla. Haasteita on ainoastaan ollut informaatiossa tuetun ja yhteistyöseuran välillä. Sateenvarjo seurojen osalta prosenttiosuus oli sama 95. Tarvetta oli syntynyt maalivahtipuolelle, mikä ei suoranaisesti ole taitovalmentajien ydinosaamista.

95% tukea nauttivista seuroista sanoi, että hanke on toiminut odotusten mukaisesti. Yksi seura ilmoitti, ettei taitovalmentaja ole päässyt olemaan jäällä niin paljoa kuin oli tarkoitus. 93% sateenvarjo seuroista ilmoittivat, että hanke on toiminut odotusten mukaisesti. Kolme seuraa ilmoittivat, ettei hanke ole toiminut sovitusti ja syiksi ilmoitettiin mm. hankkeen hinta ja vähäinen käyntimäärä.

Hankkeen toisen vuoden käyntimäärät olivat jo sovittuna kyselyn lähettämisen hetkellä. Tukea saavien seurojen sovitut käyntimäärät olivat keskiarvona 3,2 eli 20-30 käyntikerran välillä ja yhteistyöseurojen ilmoittama käyntikertojen määrä oli 2,3 eli 11-20 käyntikertaa. Eroavaisuudesta ei voi vetää suoraa johtopäätöstä, koska yhteistyöseurojen määrä ei ole kaikilla sama ja tässä kyselyssä ainoastaan 44% yhteistyöseuroista vastasivat kyselyyn. Laskennallinen sovittu käyntien vähimmäismäärä on 20; viisi käyntikertaa neljälle ikäluokalle. Vastaukset nähtävissä kuviosta 4.

Kuvio 4. Kauden 2014-2015 sovitut käyntimäärät

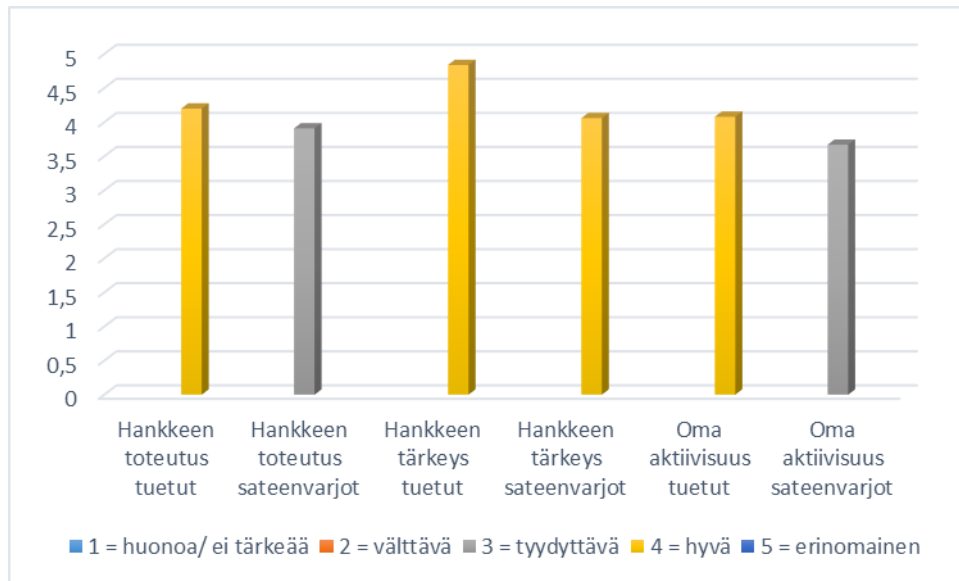
Yhteistyöseuroilta kysyttiin mahdollisesta lisätarpeesta taitovalmentajan lisäkäynneille. 54% vastanneista seuroista ilmoittivat, että tarvetta olisi mahdollisille lisäkäynneille. Seurat halusivat, että taitovalmentaja kävisi useammin, jotta opetetut asiat eivät unohtuisi sekä uusien valmentajien kouluttaminen parantuisi. Seurat, joilla ei ole lisätarvetta kokivat, että nyky määrät olivat riittävät heidän seurallensa. 11% nosti taloudelliset syyt esille, ettei ole mahdollista resursoida lisäkäynntejä, vaikka tarvetta olisikin.

Seuroilta kysyttiin ajatuksia, miten hanke palvelisi vielä paremmin heidän seurojansa. Tukea saavilta seuroilta tuli kahdeksan erilaista ehdotusta, joista kaksi seuraa nosti taitovalmentajien käyttämisen kouluttajana omassa, että yhteistyöseurassa sekä kaksi seurajohdajaa näkivät, että Vierumäen koulutuksen jälkeen olisi hyvä olla yhteisiä kokoontumisia, jotta hyvät toimintamallit jakautuisivat muillekin sekä ryhmän keskinäinen tuki säilyisi. Yhteistyöseurat kaipasivat lisää käyntikertoja, taitovalmentajan kouluttavan enemmän seura väkeä (valmentajat ja vanhemmat) sekä suunnitella kauden läpivienti valmentajien kanssa vielä tarkemmin.

Toisen hankekauden jälkeen uusittiin ensimmäisen vuoden kysely pienillä lisäyksillä. Kaikki tukea saaneet seurat vastasivat kyselyyn. Yhteistyöseuroista kyselyyn vastasi yhteensä 66 seuraa. Jos oletuksena, että yhteistyöseurojen lukumäärä oli edelleen 90, niin vastausprosentti oli 74. Sateenvarjoista ainoastaan Juniori-Jukureiden yhteistyöseurat eivät vastanneet kyselyyn.

92% seuroista kokivat toisen vuoden jälkeen, että olivat saaneet riittävästi tietoa ja tukea Jääkiekkoliitolta. Ainoastaan kaksi seuraa koki, etteivät olleet saaneet riittävästi tukea tai tietoa. Nämä seurat kuitenkin ensimmäisen vuoden jälkeen ilmoittivat kokevansa, että riittävästi infoa hankkeesta oli annettu. Tämä muutos voi johtua, että seuroissa on mietitty jo hankkeen tulevaisuutta ja rinnastettu vastaukset siihen, eri ihmiset ovat vastanneet kyselyihin (kyselyissä ei kysytty nimiä) tai seuroissa on tullut joitakin muita muutoksia hankkeen tiimoilta. Yhteistyöseuroista 85% koki saaneet tarpeeksi tukea ja informaatiota hankkeesta. Kymmenen yhteistyöseuraa kokivat, etteivät olleet saaneet riittävästi informaatiota tai tukea Jääkiekkoliitolta. Vastauksista ei näe vastannutta seuraa, ainoastaan seurayhteisön, jolloin vertailua ensimmäisen vuoden ei pystytty tekemään. Ensimmäisen ja toisen vuoden kyselyitä vertaamalla ainoastaan neljä vastausta olivat samoja EI-vastauksia näissä kahdessa kyselyssä ja ne koskivat kolmea seurayhteisöä. Vastausten poikkeavuudet ensimmäisen ja toisen vuoden välillä voivat johtua jo edellä mainittujen syiden lisäksi myös olemalla täysin uusi yhteistyöseura taitovalmentajahankkeessa. Keskustelu seurojen vastuista ja rooleista on voinut myöskin jäädä käymättä sopimusta tehdessä.

Seuroilta kysyttiin arvioita hankkeen toteutuksesta, tärkeydestä sekä omasta aktiivisuudesta hanketta kohtaan. Arviointi tehtiin numeraalisesti, missä numero viisi oli paras mahdollinen tulos. Hankkeen toteutuksesta 88% tuetuista seuroista arvioi, että toiminta on ollut hyvää tai erinomaista (keskiarvo 4,2). Yhteistyöseuroista vastaavaan päätyi 79% (keskiarvo 3,9). 14 yhteistyöseuraa oli sitä mieltä, että hankkeen toteutus on ollut tyydyttävää tai välttävää tasoa. Kaikkia tukea saaneet seurat kokivat hankkeen tärkeäksi tai erittäin tärkeäksi (keskiarvo 4,8). Yhteistyöseuroista 75% kokivat hankkeen samalla lailla (keskiarvo 4,1). Neljä yhteistyöseuraa ilmoittivat, etteivät koe hanketta kovin tärkeäksi, joista yksi ei ollut myöskään tyytyväinen hankkeen toteutukseen. Oma aktiivisuutta kysyttäessä hankkeen eteenpäin viemiseksi tuettujen seurojen keskiarvo oli 4,1 ja yhteistyöseurojen 3,7. Kaikkien kolmen kysymysten keskiarvot olivat lähellä ensimmäisen vuoden kyselyn kanssa ilman isompia muutoksia. Selkein muutos oli yhteistyöseurojen toteutuksen arvioinnissa. Ensimmäisen vuoden jälkeen keskiarvo oli 4,1 ja toisen vuoden jälkeen 3,9. Ero voi johtua toisen vuoden suuremmasta vastausprosentista (ensimmäisen vuoden jälkeen vastasi 40 ja toisen vuoden jälkeen 66 yhteistyöseuraa) tai eri ihmiset seuroista ovat vastanneet kyselyyn. Kaikkien vastausten keskiarvot luettavissa kuviosta 5.

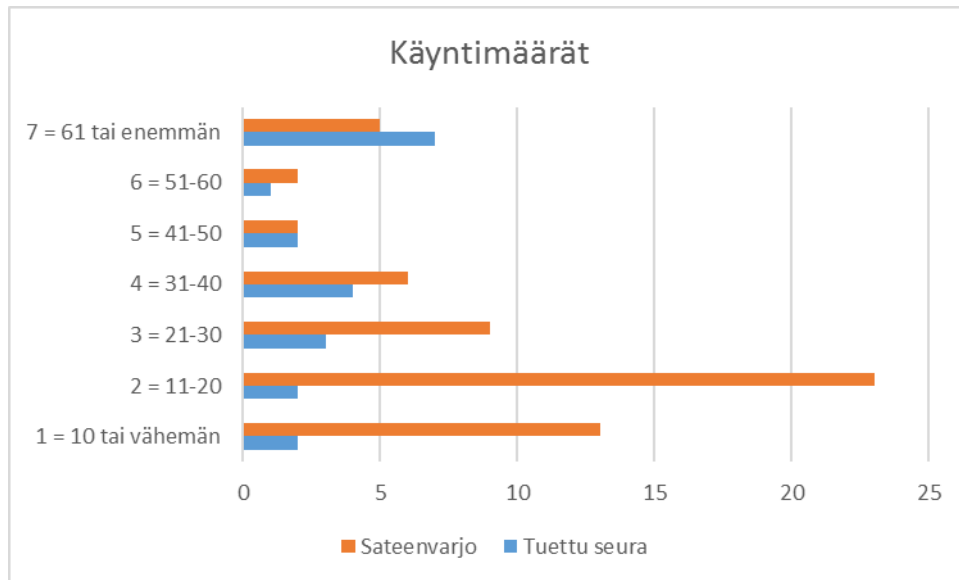
Kuvio 5. Toisen kauden yhteenveto seurajohtajilta

92% tuetuista seuroista vastasivat, että yhteistyö on toiminut sovituslaisesti. Ainoastaan kaksi seuraa ilmoittivat, että hieman on ollut haasteita yhteistyöseurojen kanssa. Ensimmäisen vuoden jälkeen yhdellä seuralla oli ollut haasteita, mutta ne oli saatu korjattua toiselle vuodelle. 94% yhteistyöseuroista ilmoittivat, että yhteistyö on toiminut sovituslaisesti. Haasteita ovat tuoneet pienet käyntimäärät sekä näkemyserot taitovalmentajan kanssa. Molemmat lukemat olivat lähestulkoon samat ensimmäisen vuoden kyselyn kanssa.

23 seuraa tuetuista seuroista (92%) ilmoittivat, että hanke on vastannut odotuksia. Kahden seuran perusteluina olivat, jotka olivat eri mieltä, että hanketta pitäisi miettiä paremmin alueellisesti sekä taitovalmentajan työnkuvaa pitäisi miettiä enemmän oman toimintaympäristönsä kautta. Seura, joka ilmoitti tyytymättömyytensä ensimmäisen vuoden kyselyssä, ei kuulunut näihin kahteen seuraan. Yhteistyöseuroista 85% ilmoittivat, että hanke on vastannut odotuksia. Ensimmäisen vuoden kyselystä laskua oli tullut hieman (93% oli ensimmäisen kyselyn tulos). Yleisimpiä syitä tyytymättömyyteen olivat, ettei yhteistyökäyntejä oltu saatu toteutettua sovituslaisesti ja kaivattiin lisää suunnitelmallisuutta kauden läpiviemiseen. Vastauksista ainoastaan yksi kohdistui samaan seurayhteisöön verrattuna ensimmäisen ja toisen vuoden vastauksiin. Prosentuaalisesti tarkasteltuna lukema kuitenkin melkein tuplaantui toiselle vuodelle: ensimmäisen vuoden jälkeen noin 8% ja toisen vuoden jälkeen noin 15% oli sitä mieltä, että hanke ei ole vastannut odotuksia.

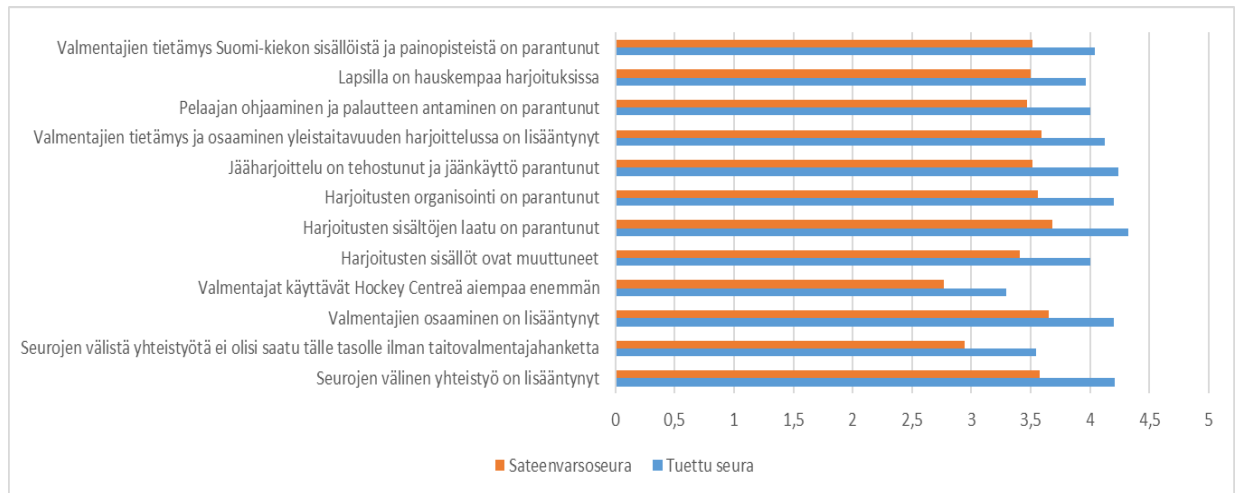
21 seuraa oli jo sopinut kokonaiskäyntimäärät yhteistyöseuroissa kolmannelle kaudelle. Kuviossa 6 on näkyvillä sekä tuettujen että yhteistyöseurojen käyntimäärä ja lukemien

merkitykset. Tuettujen seurojen käyntikeskiarvo oli neljä ja puoli, mikä tarkoittaa noin 35 seurakäyntiä. Vähittäinen käyntimäärä on 20, jonka alle menee neljä seuraa vastausten perusteella. Yhteistyöseurojen, 60 vastasi, yhteenlaskettu seurakäyntimäärä oli 2,8, joka vastaa lähemmäksi 20 seurakäyntiä. Tämä jää kuitenkin alle sovitusta määrästä, mutta kuitenkin oli kasvanut verrattuna ensimmäisen vuoden keskiarvoon (2,3). Erot voivat johtua laskentatavoista tuetun ja sateenvarjoseuran välillä. Tämä laskentatapojen eroavaisuus voi johtaa tyytymättömyyteen, mikä ehkä näkyi edellisissä vastauksissa.

Kuvio 6. Kauden 2015-2016 sovitut käyntimäärät

Seuroja pyydettiin arvioimaan hankkeen ensimmäistä kahta vuotta numeraalisesti. Numero 1 tarkoitti heikkoa toteutusta ja numero 5 erinomaista toteutusta. Numero kolme toimi keskiarvona. Kysymykset ovat nähtävillä kuvioista 7. Tuetut seurat arvioivat kaikki kohdat yli numeron kolme (positiivisen puolelle), ja kaikki kohdat positiivisemmin verrattuna sateenvarjoseuroihin. Eroa voi selittää se, että taitovalmentajat työskentelevät enemmän omassa seurassaan verrattuna yksittäiseen sateenvarjoseuraan. Tällöin vaikuttaminen yksittäisen valmentajan tekemiseen on tehokkaampaa. Ainoastaan kaksi kohtaa jäi alle keskiarvon sateenvarjoseurojen näkökulmasta. Yhteistyöseurat olivat hieman eri mieltä, että Hockey Centren käyttö olisi lisääntynyt tai yhteistyön rakentaminen ei olisi onnistunut ilman taitovalmentajahanketta. Se, että Suomi-Kiekon painopisteet ovat jalkautuneet paremmin arkeen valmentajille ja pelaajille, tarkoittaa nopeampaa muutosta harjoitteluun. Ilmapiiiriä on pystytty parantamaan, koska lapsilla on hauskeempaa harjoituksissa sekä palautteen antaminen on kehittynyt. Valmennusosaaminen on kehittynyt myöskin hankkeen kahden vuoden aikana vastausten perusteella.

Kuvio 7. Hankkeen arviointi kahden ensimmäisen vuoden jälkeen (1 = heikko toteutus, 5 = erinomainen toteutus)

Tuetuilta seuroilta kysyttiin taloudellista tilannetta hankkeen eteenpäin viemiseksi kausille neljä ja viisi. Alkuperäinen suunnitelma oli, että tuki olisi neljäntenä vuonna 15 000€ ja viidentenä 10 000€. Kolme seuraa vastasi, että 15 000€ olisi riittävä summa ja kahdeksan seuraa vastasi 20 000€. Loput 14 seuraa, eli 56% vastasi, että tuen tulisi olla kaudella neljä vielä 25 000€, jotta hanke heidän osaltaan jatkuisi. Yhteistyöseuroilta kysyttiin paljonko he pystyvät panostamaan hankkeeseen taloudellisesti. 48% vastasi maksimissaan 1000€ ja 30% vastasi, että he pystyvät maksamaan toiminnasta 1001-2000€. Kolme seuraa sanoi, että he pystyvät maksamaan palvelusta maksimissaan 6000€. Vastausten perusteella osa tuetuista seuroista laskuttaa ainoastaan kilometrikorvaukset ja päivärahat yhteistyöseuroilta ja osassa osallistutaan myös palkkakuluihin. Sateenvarjon sisällä on kuitenkin toiminut sama käytäntö kaikille seuroille. Vastausten perusteella liittovaltuusto tarkensi tukisummien määrää toisen toimintakauden jälkeen niin, että lopulliset tukisummat olivat: neljäs kausi 25 000€ ja viides kausi 20 000€.

48% yhteistyöseuroista kokivat, että heillä olisi tarvetta ja lisäresurssia taitovalmentajan lisäkäynneille. Prosenttiosuus oli hieman laskenut ensimmäisen vuoden jälkeen, mikä selittyyneen käyntimäärien kasvuilla. Seurat ovat kokeneet käynnit hyväksi ja halusivat lisää vaikuttavuutta toimintaan. Muutama seura nosti taloudelliset resurssit haasteiksi lisäkäyntien toteuttamiseksi, vaikka tarvetta ja halua olisikin. Ei -vastanneista 33% nosti esille, ettei seuralla ole taloudellisesti varaa lisäkäynneille. Loput olivat tyytyväisiä nykyisiin käyntimääriin.

Seuroilta kysyttiin miten hanketta voisi viedä eteenpäin, että se palvelisi paremmin seuran tarpeita. Tuetuista seuroista suurin osa vastasi, että heillä pitäisi olla vapaus miettiä toimenkuvan muokkaamista (43% vastanneista). Vastaajia oli vain 14 tähän kysymykseen

(56% tuetuista seuroista), mikä selittynee siitä, että hanke ja toimenkuva ovat suurimmalta osaltaan jo muokkaantuneet seuroihin sopiviksi. Yhteistyöseurojen osalta suurin muutos-ehdotus oli käyntimäärien lisääminen (24% vastaajista) ja 22% totesi, että hanke toimii jo hyvin heidän kannaltansa. 12% vastanneista toivoi kauden parempaa suunnittelua yhdessä seuran valmentajien kanssa, ja 12% toivoi, että taitovalmentaja kouluttaisi seuran henkilöitä kaukalon ulkopuolella. 41 seuraa vastasi tähän kysymykseen (61% koko kyselyyn vastanneista seuroista).

Kaikki tuetut seurat haluavat jatkaa hanketta vuosille neljä ja viisi. Kolme seuraa ilmoittivat, että tuen pitää kuitenkin säilyä suhteellisen korkeana. Yhteistyöseuroista 86% ilmoittivat, että ovat halukkaita jatkamaan hanketta. Suurimpina syinä poisjääntiin olivat seuran taloudellinen tilanne (75% hankkeesta pois jäävistä) ja toimintaa ei oltu saatu toimivaksi (25% poisjäävistä).

7.3 Kyselytutkimusten sisältö

Tässä taitovalmentaja tutkimuksessa lähetettiin yhteensä kolme erillistä lomaketta vastaajille. Kaikissa kyselyissä käytettiin Webropol-ohjelmaa. Kyselylomakkeet olivat vakioitu (standardoitu) eli jokainen vastaaja vastasi samoihin kysymyksiin samassa järjestyksessä. Jos kyseessä oli monivalintakysymys, niin hajontaa pyrittiin saamaan vastaajien välille viidellä eri vastausvaihtoehdolla. Esimerkiksi kysymykseen ”harrastajamäärät ovat kasvaneet hankkeen aikana” vastausvaihtoehdot olivat: täysin eri mieltä, hieman eri mieltä, osittain samaa mieltä, täysin samaa mieltä ja en osaa sanoa/ mahdotonta ottaa kantaa.

Ensimmäinen kyselylomake (liite 3) jaoteltiin lähes tutkimusongelmien mukaan: toimenkuva, arvot, vanhemmat, urheilutoiminta, toimintaympäristö ja urheiluosaaminen. Tutkimusongelmien ja otsikoiden eroavaisuudet johtuivat seuraavista asioista: haluttiin saada hankkeen tavoitteet sisällytettyä kysymyksiin, lomakkeesta tuli selkeämpi ja otsikoilla ei haluttu ohjata vastaajia liikaa.

Ensimmäisen kyselyn vastausten perusteella tehtiin kaksi erillistä Webropol-kyselyä 25 vastaajalle (vakioitu kysely). 3 vastaajaa karsittiin tässä vaiheessa kyselystä pois, koska he eivät vastaushetkellä työskennelleet tukea saavassa seurassa. Ensimmäisessä lomakkeessa (liite 4) keskityttiin toimintaympäristöön hieman lisää ja toisessa (liite 5) tasoryhmätoimintaan (pelaajapolun rakenteeseen liittyvä). Lisäkysymysten jälkeen osalle vielä lähetettiin henkilökohtainen sähköposti tarkentavia kysymyksiä varten tai tehtiin puhelinhaastattelu, jos sähköpostiin ei saatu vastausta.

Hankkeen aikaisempien kyselyiden yhteenveto on edellisessä kappaleessa 7.2.4. Nämä kyselyt ovat ohjanneet hanketta vuosille 4 ja 5. Yhteenveto on hyvä tuoda esille, koska vastaukset ovat ohjanneet hanketta sekä niistä saadaan myös havaintoja hankkeen tulevaisuuden kannalta.

7.4 Tulosten tarkastelutavat

Tutkimuksessa on käytetty pääsääntöisesti määrällistä eli kvantitatiivista menetelmää. Tutkimuksessa on käytetty sekä monivalintaa, että avoimia kysymyksiä tasapuolisesti (liitteet 3, 4 ja 5). Avoimia kysymyksiä haluttiin käyttää, jottei ohjattaisi vastaajia liikaa. Monivalintakysymyksiä pyrittiin käyttämään kohdissa, joissa kysyttiin näkemystä tai mieli-
pidettä.

Monivalintakysymyksissä vastukset on koottu pääsääntöisesti vastausprosentteiksi. Avoimissa vastausprosenttia on myös käytetty, jolloin prosentti osuudet pääsääntöisesti muodostuvat eri vastauksista. Esimerkkeinä ”minulle on määritelty esimies” -kysymykseen (monivalintakysymys) vastausprosentti on vastaajien perusteella ja ”mainitse 3-5 tämän hetkistä lasten jääkiekon arvoa” -kysymykseen (avoin kysymys) vastausprosentti on laskettu eri vastausten perusteella. Näissä avoimissa kysymyksissä vastaukset on jaoteltu eri kategorioihin vastausten perusteella.

Hankkeen aikaisempien kyselyiden vastauksissa on pääsääntöisesti käytetty keskiarvoja, johtuen kysymysten asettelusta sekä vastaajien määrästä. Kappaleessa 8 käydään läpi sekä hankkeen tavoitteiden tilanne sekä tutkimusongelmien (kappale 6.2) tulokset. Tulokset ovat koottu kolmesta lähetetystä lomakkeesta sekä henkilökohtaisista lisäkysymyksistä. Osassa tuloksia on käytetty kuvioita havainnollistamaan vastauksia. Havainnollistamiseen on pääsääntöisesti käytetty Microsoft Excel -taulukko-ohjelmaa.

8 Tulokset

Tässä kappaleessa tarkastellaan tutkimuksen tuloksia. Kappaleet 8.1-8.3 käsittelevät hankkeen alustavia tavoitteita ja kappaleet 8.4-8.8 tutkimusongelmia. Pohdintaan on hahmoteltu suuntaviivoja hankkeen eteenpäin viemiseksi tulosten perusteella.

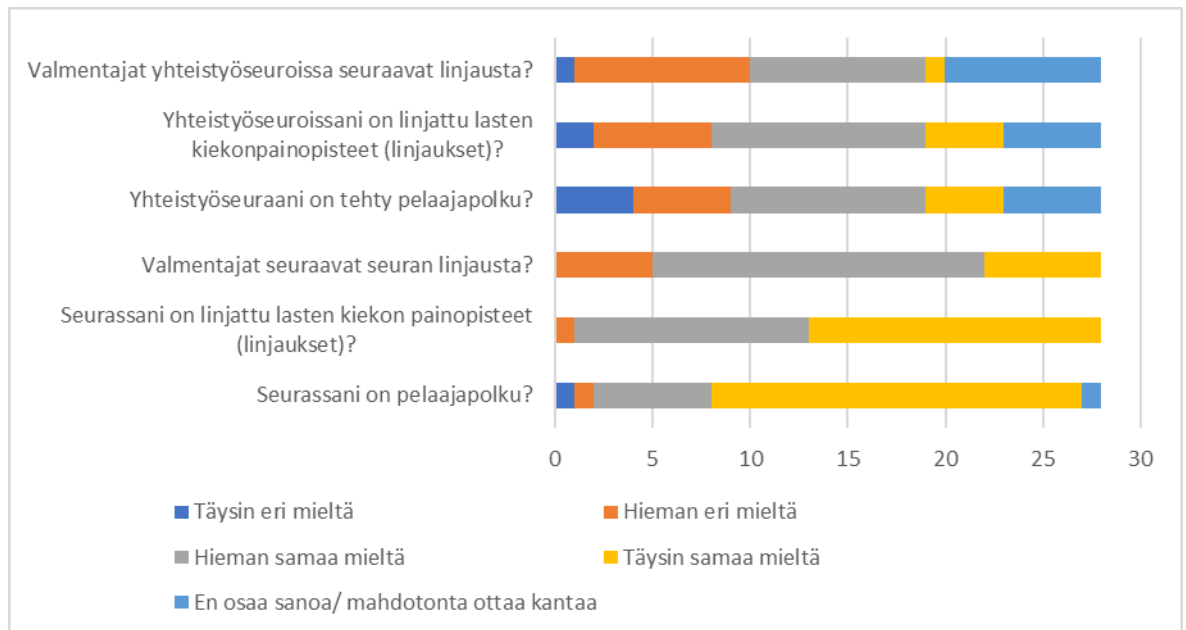
8.1 Taitovalmentajien ja seurojen määrä

Hankkeen ensimmäisenä tavoitteena oli palkata 25 taitovalmentajaa, jotka työskentelisivät oman seuransa lisäksi myös vähintään kolmessa yhteistyöseurassa. Taitovalmentajia palkattiin 25 eri seuraan ja lisäksi nais- ja tyttökiekon taitovalmentaja Jääkiekkoliittoon eli yhteensä palkattiin 26 taitovalmentajaa. Yhteistyöseurojen lukumäärä hankkeen alkaessa, että kolmantena vuotena oli 90 eli 3,6 yhteistyöseuraa per tuettu seura. Osa seuroista on vaihtunut hankkeen aikana. Kun lisätään tukea saavien seurojen määrä (25) yhteistyöseurojen (90) määrään, niin 115 junioriseuraa olivat hankkeessa mukana kolmantena vuotena. Jääkiekkoliiton alaisia aktiivisia junioriseuroja on noin 170 (tällä hetkellä aktiivista toimintaa), joista 146 seuraa tekevät yhteistyötä eri tavoin. Hankkeessa on mukana siis 67% Jääkiekkoliiton alaisista aktiivisista junioriseuroista. Hankkeen ensimmäiseen tavoitteeseen päästiin kolmen ensimmäisen vuoden aikana.

8.2 Pelaaja- ja valmentajapolku

Toisena tavoitteena oli pelaaja- ja valmentajapolun rakentaminen ja kehittäminen sekä näiden seuranta Jääkiekkoliiton mallien mukaisesti. Lisäksi seurayhteistyön rakentaminen pelaajapolkua noudattaen yhteistyössä sateenvarjoseurojen kanssa. Mittareina olivat esimerkiksi kohtaamisten lukumäärä. Taitovalmentajille tehdyn tutkimuksen mukaan pelaajapolku on rakentunut 24:n tukea saavaan seuraan (96% seuroista), ainoastaan yhden seuran kannalta tilanne oli hieman vielä auki. Yhteistyöseurojen osalta 56% vastaajista ilmoitti, että yhteistyöseuroihin on pelaajapolut rakentuneet (Kuvio 8). Pelaajapolkua voidaan tarkastella joko siitä näkökulmasta, että miten ikäluokasta toiseen siirtyminen etenee seurassa tai seurayhteisössä, tai mitä asioita olisi hyvä ottaa huomioon eri ikävaiheissa (vrt. Leijonapolku ja kuviossa 8 linjaus). Kaikissa tukea nauttivissa seuroissa toiminta on kuitenkin linjattu lasten kiekon vaiheessa ja yhteistyöseurojen osalta linjaukset on tehty 60% osalta. Pelaajapolun rakentamista olisi hyvä jatkaa, jotta mahdollisimman monessa seurassa olisi Leijonapolku tuttu tai seuroihin rakentuisi heidän omannäköisensä pelaajapolku, jossa huomioidaan toiminnan painopisteet eri ikävaiheissa. Tällöin harjoittelu ja muu toiminta olisi ikäluokalle sopivaa. Tämä asia olisi hyvä ottaa esille hankkeen neljäntenä vuonna ja tutkia uudestaan viidennen vuoden aikana. Valmentajapolun rakentamisesta ei vielä kysytty eikä vastauksista tullut vielä viitteitä aiheeseen. Valmentajapolkuja seuroissa

ja seurayhteisön sisällä olisi hyvä selvittää hankkeen neljännen ja viidennen vuoden aikana.

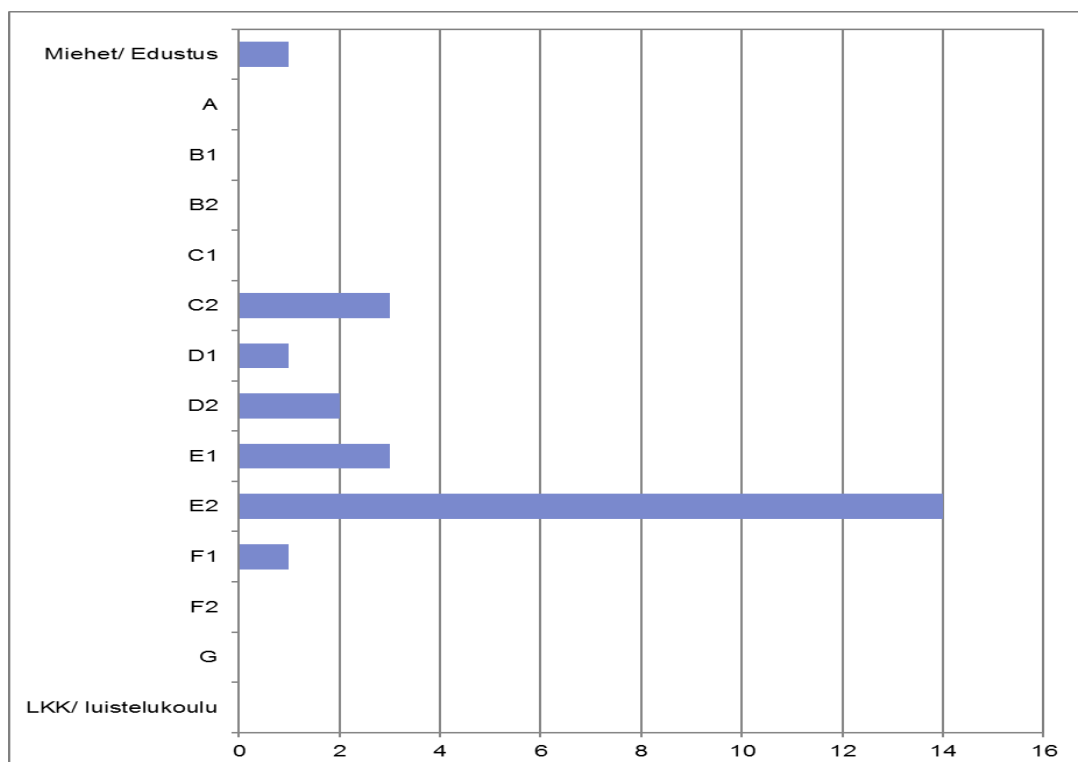
Kuvio 8. Pelaajapolun rakentuminen (28 vastaajaa)

Kohtaamisten lukumäärä oli yksi mittareista tälle tavoitteelle. Tuetut seurat ilmoittivat, että yhteistyöseuroihin sovittuja käyntejä on noin 35 ja samaan aikaan yhteistyöseurat ilmoittivat käyntimääräksi noin 20. Tämä ero voi selittyä myöskin kohtaamisten yhteismäärän laskentatavalla. Kohtaamisia voivat olla esimerkiksi ottelut, jotka pelataan tuetun seuran paikkakunnalla tai sateenvarjoseurojen yhteistapahtuma. Jääkiekkoliitto kerää kaikki kohtaamiset taitovalmentajilta kauden jälkeen (oma seura + yhteistyöseurat). Yksittäisen taitovalmentajan yhteenlaskettujen valmentaja ja pelaajakohtaamisten lukumäärä yhden kauden aikana on noin 11600 kontaktia. Tämä lukema on laskettu yhden alueen osalta hankkeen toisena vuotena. Lukema on suuri, mutta ei välttämättä kerro kaikkea. Saman alueen yksittäisen taitovalmentajan kohtaamisten lukumäärää tutkimalla, kohtaamisten lukumäärä per joukkue (oma seura ja yhteistyöseura) on noin 39 yhden kauden aikana. Tämä lukema on selkeä ymmärtää ja jos jokainen joukkue saa noin 40 käyntiä kauden aikana taitovalmentajalta, niin kohtaamisia on riittävästi. Kohtaamisia per joukkue per kausi olisi hyvä seurata hankkeen neljännen ja viidennen vuoden aikana.

Jotta linjaukset ja polut kuitenkin pystyvät syntymään, niin tärkeää oli myös tietää, kuinka pitkään seuroissa pystyy harjoittelemaan ja missä vaiheessa tason mukainen toiminta alkaa. 16:ssa taitovalmennustukea saavassa seurassa (64% kaikista tukea saavista seuroista) jääkiekkoa voi harrastaa vähintään A-junioreihin asti. Seuran vaihto tulee näissä eteen vasta joko B-juniorikauden (7 seuraa), tai A-juniorivuosien jälkeen (9 seuraa). Aino-

astaa yksi seura ilmoitti, että E2 vaiheessa pelaaja joutuu etsimään uuden seuran, jos taitotaso ei ole riittävän korkealla tasolla. Lopuissa seuran vaihto tulee eteen siirryttäessä joko C2 tai C1 junioreihin (28%).

Harjoittelun suhteen pelaajia aloitetaan laittamaan eri harjoitusryhmiin (harjoitukset joko eri paikassa tai eri aikaan toisen ryhmän kanssa) F-juniorivaiheessa (8%). Yleisintä ryhmäjaot ovat C2 vaiheessa (36%). Pelaamisen suhteen tasoryhmäjaot alkavat pääsääntöisesti E2 vaiheessa (56% seuroista). Ryhmäjako pelaamisen suhteen on nähtävillä kokonaisuudessaan kuviossa 9. Pelaamisen suhteen tulokset selittyvät sarjatoiminnalla: E2 -ikäluokassa on tasoarjat. Sarjat ovat pääsääntöisesti mallia A, AA ja AAA. Kuvion kysymykseen vastasivat kaikki 25 tällä hetkellä seuroissa toimivaa taitovalmentajaa.

Kuvio 9. Pelaajien jakaminen peliryhmiin osaamisen mukaan (vastanneita 25)

Kaikki vastaajat perustelivat tasoryhmätoimintaa ja vastauksista ilmeni, että suurimmassa osassa seuroissa yhden ikäluokan valmentajat vastaavat koko ikäluokasta riippumatta tasosta. Harjoitukset ryhmällä voivat olla peräkkäin, jolloin lapset tulevat lähes samaan aikaan hallille: toisella ryhmällä on oheisharjoitus, kun toinen on jäällä. Yksi vastaaja ilmoitti, että heillä on kaikilla mahdollisuus harrastaa lajia yhtä paljon, vaikka taitotaso ei ole sama. Tällöin lapsi tai perhe tekee päätöksen, kuinka paljon he haluavat laittaa aikaa harrastukseen.

Sarjatoiminnan vaikutus on yksi pääsyy miksi peliryhmäjako alkaa E2 vaiheessa. Vastauksista kuitenkin ilmeni, että jako ei ole lopullinen ja pelaaja pystyy kauden aikana pelaamaan sillä tasolla mikä vastaa hänen osaamistaan. Harjoituksia järjestetään ikäluokille sekä taso- että sekaryhmissä viikon aikana. Tähän perusteluna oli, että näin ikäluokkiin ei tule hajontaa tai erottelua pelaajien välille.

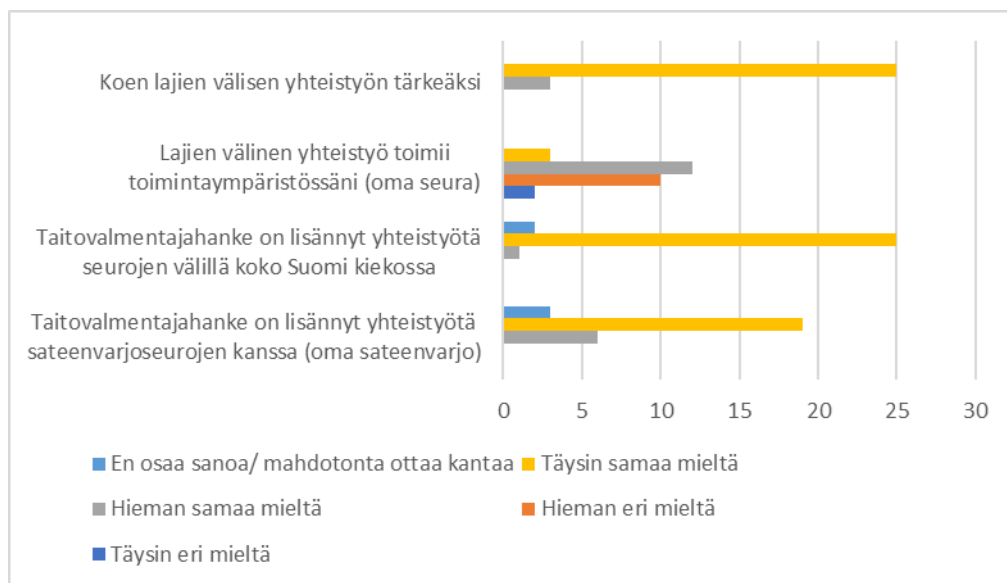
Lasten monipuolinen liikunta on tärkeää urheilijan polulla. Kysymyksessä 36 taitovalmentajilta kysyttiin, miten monipuolinen harrastaminen on mahdollistettu tai toteutettu omassa seurassa. Yleisimmät tavat seuroissa olivat seuran linjaus monipuolisesta oheisharjoittelusta (33%) mitä toteutetaan systemaattisesti harjoitteluviikon aikana, ja lajien tai seuran jaostojen välinen yhteistyö (27%), mikä mahdollistaa lasten ja nuorten eri harrastukset. Kolmanneksi yleisin tapa on kertoa painotetusti lapsille ja vanhemmille monipuolisuuden ja omaehtoisen liikunnan merkityksestä (26%) esimerkiksi seuran omissa koulutustilaisuuksissa.

Urheilijapolun lasten vaiheen yksi tavoitteista siirryttäessä valintavaiheeseen on innostuminen. Taitovalmentajilta kysyttiin, miten lapset saadaan parhaiden innostettua mukaan toimintaan, jotta tavoitteeseen päästään. Yleisin tapa oli luoda positiivinen ilmapiiri heittäytymällä itse mukaan toimintaan (34%), missä kannustetaan lasta ja luodaan yhteenkuuluvuuden tunnetta. Toiseksi yleisin tapa oli suunnitella harjoitteet mielekkäiksi (24%), mikä tarkoittaa vaihtelevuutta harjoitemalleihin (peli, leikit, kisat), tarpeeksi haastetta, mahdollistaa onnistumisen sekä ovat osittain tuttuja ja turvallisia. Lasten mahdollisuus vaikuttaa toimintaan (13%), henkilökohtainen palaute harjoitteiden aikana (8%) ja lasten kuunteleminen sekä keskusteleminen heidän kanssa (8%) koettiin myöskin tärkeiksi asioiksi.

Valmentajan osaamisella on merkittävä rooli urheilijanpolulla. Taitovalmentajia pyydettiin listaamaan kolmesta viiteen keskeistä lasten valmennusosaamisen arvoa heidän näkemysensä mukaan. Vastauksia tuli yhteensä 107, mitkä jaettiin 11 erilaiseen kategoriaan. Yleisimmät vastaukset, 20 kpl (19% kaikista vastauksista), olivat innostava ja hauska sekä hyvät vuorovaikutustaidot, mikä sisälsi lasten huomioimisen ja kohtaamisen. Näiden kahden jälkeen nostettiin pedagogiset taidot (14%), ymmärrys lasten pitkäjänteisestä kasvusta ja kehityksestä (12%), kasvatukselliset näkökulmat sekä arvot (12%) ja urheiluosaaminen (11%), mikä sisälsi mm. lajin vaatimusten ymmärtämisen, urheilullisen elämäntavan sekä hyvän harjoitepankin. Nämä edellä mainitut asiat löytyvät myöskin Jääkiekkoliiton valmennustoiminnan profiilista lasten valmennuksen osalta.

8.3 Yhteistyöseurojen laatumittarit

Laatumittareiden tekeminen sateenvarjoyhteistyössä oli myös yksi hankkeen tavoitteista kolmelle ensimmäiselle vuodelle. Esimerkkinä yhteistyön arvioiminen, missä selkeästi on arvioitu lähtötilanne ja välitavoitteet. Ainoastaan numeraalinen arviointi yhteistyöstä hankkeen aikana on kysytty. Kysymyksessä tuli ilmi, että taitovalmentajien näkökulmasta hanke on lisännyt yhteistyötä sateenvarjoseurojen osalta. Vastausten keskiarvo oli 3,76 (3 = samaa mieltä ja 4 = täysin samaa mieltä), missä numero neljä oli korkein vaihtoehto. Kolme vastaajaa eivät osanneet ottaa kantaa aiheeseen. Vastaukseen yhteistyön lisääntymisestä koko Suomi-kiekon osalta keskiarvoksi muodostui 3,96. Taitovalmentajien vastaukset on nähtävissä kuviossa 10.

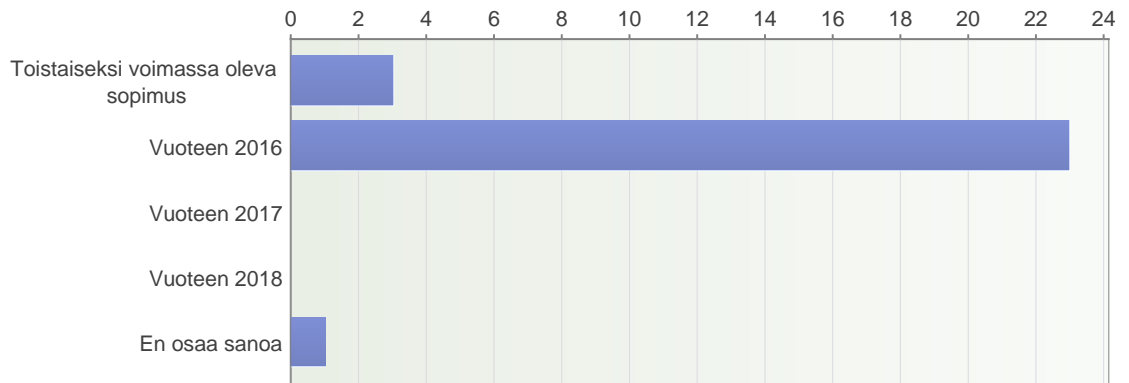
Kuvio 10. Yhteistyö (vastaajia 28)

Seurajohtajien näkökulmasta seurojen välisen yhteistyön lisääntymisen keskiarvo tuettujen seuran osalta oli 4,21 (1 = toteutunut huonosti ja 5 = toteutunut erinomaisesti) ja yhteistyöseurojen osalta 3,58. Tässä kysymyksessä korkein arvo oli viisi (kysely tehtiin eri aikaan, lisää kappaleessa 7.2.4). Kysyttäessä olisiko yhteistyö rakentunut tälle tasolle ilman taitovalmentajahanketta tuettujen seurojen vastaus keskiarvo oli 3,54 ja yhteistyöseurojen osalta 2,94. Molemmat keskiarvot ovat lähellä numeroa 3, mitä voisi verrata ”vaikea sanoa” -vastaukseksi. Hankkeen aikainen yhteistyön määrä seurojen välillä on kuitenkin kasvanut ja parantunut, vaikkakaan selkeitä tavoitteita yhteistyölle ei olla asetettu. Kyselyjen perusteella ainoastaan yksi tukea saava seura ilmoitti, että heidän omaan toimintaansa on tulleet erilaiset mittarit työnsä tukemiseksi. Näitä mittareita ovat esimerkiksi harrastajamäärät eri ikäluokissa, pelaajamäärät Pohjola-leirillä sekä erilaiset tyytyväisyysmittarit sidosryhmiltä ja harrastajilta. Tämä alkuperäinen hanketavoite on jäänyt tar-

kemmin tutkimatta kolmen ensimmäisen vuoden aikana. Seurayhteistyöhön olisi hyvä rakentaa tavoitteet neljännelle ja viidennelle kaudelle sekä selkeästi miettiä myöskin laadullista puolta.

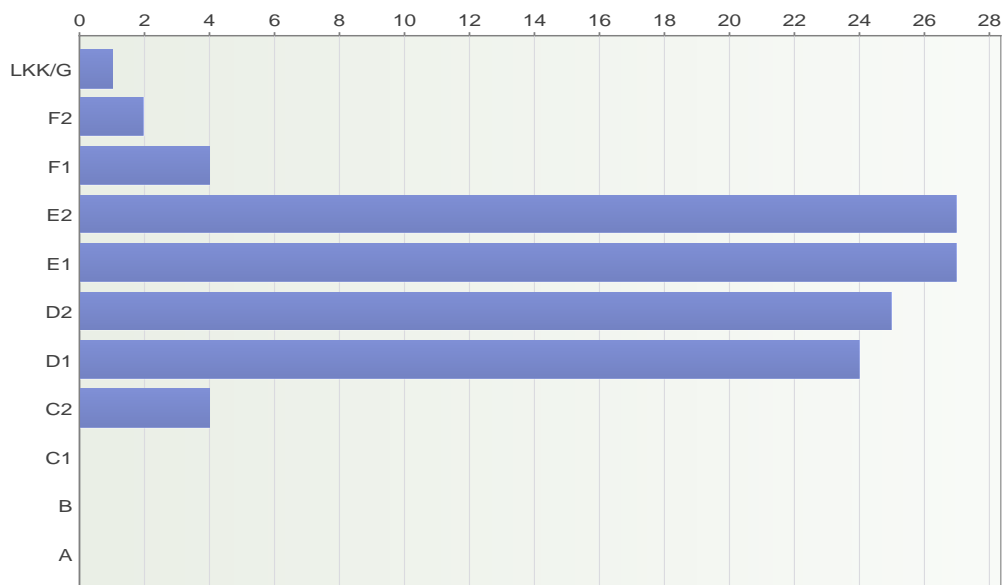
8.4 Taitovalmentajan toimenkuva

Tutkimuksessa haluttiin selvittää myös taitovalmentajien toimenkuvia, koska ne olivat rajattu hankkeen alussa ja sopimuksissa hyvin tarkasti. Taitovalmentajien työsopimukset ovat pääsääntöisesti voimassa vuoteen 2016 eli kolmannen kauden loppuun asti, tai jatkuvat toistaiseksi voimassa olevina (kuvio 11). Kysymykseen jätti vastaamatta jo työtehtäviä vaihtanut taitovalmentaja, ja ”En osaa sanoa” -vastaus tuli myös toiselta jo työpaikkaa vaihtaneelta taitovalmentajalta. Tukea saava seura sekä taitovalmentaja ovat pääsääntöisesti työskennelleet ensimmäisen vaiheen pitkäjänteisesti yhdessä.

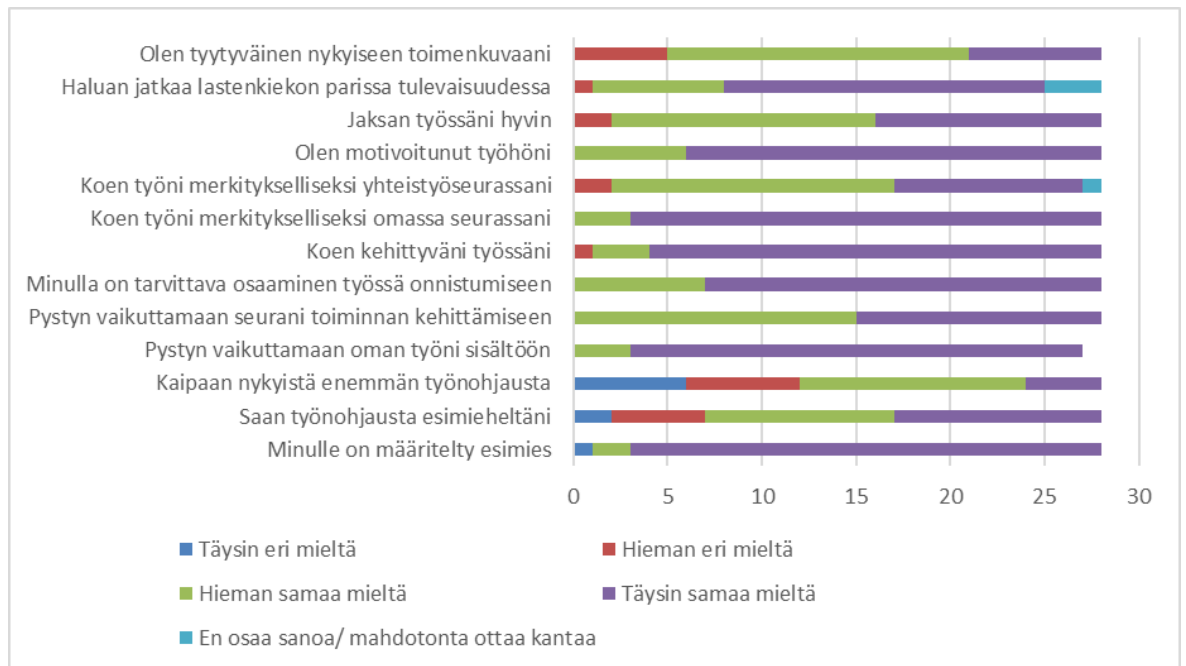
Kuvio 11. Taitovalmentajien työsopimukset (vastaajia 27)

Hankesuunnitelmassa taitovalmentajien työnkuva oli sidottu E-D -junioreiden parissa työskentelyyn. Kuviossa 12 näkyy taitovalmentajien kolmannen vuoden ikäluokat. Pääsääntöisesti kaikki työskentelevät sovittujen ikäluokkien kanssa, mutta pientä hajontaa on syntynyt. Tähän yksittäisten puhelin haastatteluiden perusteella on vaikuttanut seurassa olevien muiden vakituisten ihmisten työnkuva, halu vaikuttaa lasten urheilun ilmapiiriin heti kun joukkuetoimintaan siirrytään kiekkokoulusta sekä muuttuva toimintaympäristö (seurala ei välttämättä ole kaikkia sovittuja ikäluokkia).

Kuvio 12. Taitovalmentajien ikäluokat hankkeen kolmantena vuonna

Kysymyksissä 8, 9, 10 ja 28 kysyttiin taitovalmentajan toimenkuvasta sekä omista mahdollisuuksista vaikuttaa toimintaan. Kuviossa 13 on nähtävillä, että suurin osa vastaajista, on tyytyväinen toimenkuvaansa (82%), haluaa jatkaa lastenkiekon parissa tulevaisuudessa (86%), jaksaa työssään hyvin (93%), on motivoituneita työhönsä (100%), pitää työtänsä merkityksellisenä yhteistyöseuroissa (89%) että omassa seurassa (100%), kokee kehittyvänsä työssänsä (96%), kaikilla on tarvittava osaaminen työn tekemiseen ja kaikki vastaajat pystyvät vaikuttamaan omaan työhönsä, että seuransa toimintaan (100%). Aikaisempien kyselyiden (kappale 7.2.4) sekä yksittäisten haastatteluiden perusteella osalla taitovalmentajista on tunne, etteivät nykyiset kohtaamiset yhteistyöseuroissa riitä. Vaikuttavuus näissä seuroissa jää silloin pieneksi. Vaikuttamismahdollisuuksia kysymyksen 28 perusteella ovat urheilupuolen toimintatapojen muutokset ja yhteiset kehittämispäivät seurassa. Toimintaan saadaan muutosta, jos asiassa on esimiehen tuki ja jos toiminta on taloudellisesti järkevää. Vastaajia oli yhteensä 28 ja johtuen taulukko-ohjelman ominaisuuksista, suurin luku on 30.

Kuvio 13. Taitovalmentajan toimenkuva ja toimintaympäristö (vastaajia yhteensä 28)

Suurimmalle osalle taitovalmentajista on määriteltä esimies (96%) ja ainoastaan yhdelle seurassa työskentelevälle ei oltu määriteltä suoranaista esimiestä. Reilu puolet vastaajista (57%) kaipaa enemmän työnohjausta tai palautetta työstänsä omalta esimieheltänsä ja tällä hetkellä työnohjausta saa 75% vastaajista.

Kysyttäessä mitä muuttaisit toimenkuvassasi, yleisimpiä vastauksia olivat eri ikäluokkien mukaan tuominen seuran tarpeiden mukaan (27% vastaajista), enemmän aikaa kehittää seuran toimintaa (23% vastaajista) ja saada enemmän vaikuttavuutta yhteistyöseuroihin (23% vastaajista). Iso halu oli päästä vaikuttamaan jo varhaisemmassa vaiheessa aloitteleviin ikäluokkiin. Vaikuttavuudella tarkoitettiin esimerkiksi vanhempien sekä valmentajienkouluttamista lasten urheilusta sekä positiivisen ilmapiirin luomista. Oman seuran kehittämisessä haluttiin ottaa pois jäällä olevia tunteja, jotta aikaa kehitystyölle syntyisi enemmän ja ymmärrys seuran koko kuvasta tulisi paremmin selville sekä itselle, että muille palkatuille seuran työntekijöille. Yhteistyöseuran vaikuttavuudesta nousi esille, että pitäisi päästä vaikuttamaan jo aikaisemmassa vaiheessa nuorempiin ikäluokkiin, miettiä mikä on sopiva määrä seuroja ja kohtaamisia kauden aikana sekä miten tukea yhteistyöseuroja, jos heillä on taloudellisia haasteita taitovalmentaja palveluun. Nämä vastaukset heijastuivat esille jo kuviossa 10 ikäluokkien hajonnalla.

Omasta työnkuvasta puolet vastaajista nosti asioita, mitkä liittyivät oman toimenkuvan selkeyttämiseen seurassa. Tunne oli, että nyt tehdään ja suoritetaan mutta kehitystyö jää vähemmälle. Koettiin, että työnkuvaa olisi hyvä muuttaa siihen suuntaan, että taitovalmen-

tajalla olisi isompi vastuu omassa seurassa lastenkiekon kehittämistä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi enemmän vanhempien kohtaamista, uusien harrastajien rekrytointia sekä mukaan valitsemaan seuran valmentajia.

8.5 Arvot

Seurojen arvoja tai eettisiä linjauksia haluttiin tarkastella kyselyssä, ainoastaan siinä määrin, että onko niitä linjattu. Kaiken seuratoiminnan pitäisi kuitenkin perustua arvomaailmaan (SJL 2015). Vastausten perusteella suurimmalle osalle palkanneista seuroista on luotu arvopohja (93%), jolle toiminta perustuu. Yhteistyöseuroissa arvopohjaa 74% vastausten perusteella on ainakin osalla heidän seuroista. Loput vastaajista olivat sitä mieltä, että sitä ei ollut (7%) tai he eivät osanneet ottaa kantaa asiaan (19%). Näitä toiminnan arvoja, ei kyselyssä pyydetty tarkentamaan

Kyselyssä haluttiin myös kysyä mitkä arvot ovat tällä hetkellä näkyvissä lasten jääkiekossa. Tämä sen takia, että haluttiin tutkia, onko mahdollista päästä lasten vaiheen tavoitteisiin: innostus urheiluun, fyysinen harjoitettavuus, monipuoliset liikuntataidot sekä urheilulliset elämäntavat (Mononen 2014, 8). Tällä hetkellä näkyviä lasten kiekon arvoja ovat hauskuus ja rakkaus lajia kohtaan (16% kaikista eri arvoista), yksilön pitkäjänteinen kehittäminen (16%) ja aikuisten luoma tuloskeskeisyys (12%). Muita arvoja, mitkä nousivat esiin vastauksissa, olivat lajin mahdollinen helppo harrastaminen (9% arvoista), yleiset elämänarvot kuten kunnioitus ja vastuullisuus (9%), kilpailullisuus (6%) sekä urheilullisuus (5%).

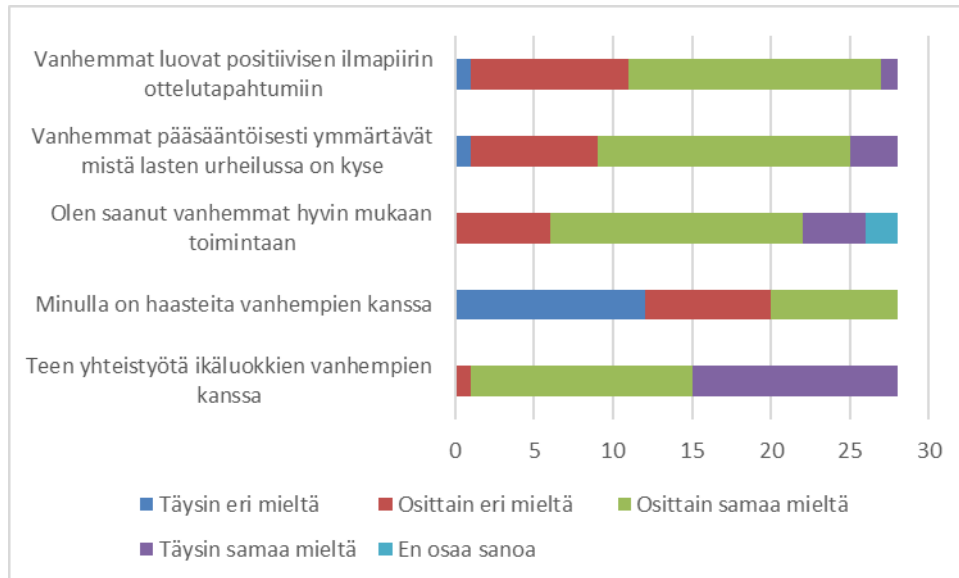
Arvoja, jotka taitovalmentajien mielestä kuuluvat lasten urheiluun olivat ilmapiirin rakentaminen positiiviseksi, jotta toiminta olisi hauskaa (18% arvoista), urheilullisuuden mahdollistaminen monipuolisella harrastamisella sekä liikunnallisella elämäntavalla (17%), kiireetömyys sekä pitkäjänteisyys (13%) ja oikeuden mukainen kohtelu, jotta kaikki pääsevät harrastamaan (10%). Vastausten perusteella lasten vaiheen tavoitteet, ainakin teoreettisesti, pystytään saavuttamaan.

8.6 Vanhemmat

Perhe ja vanhemmat ovat keskeisimpiä tukiverkkoja nuorelle urheilijalle (kappale 4.3). Vanhempia on jo tästä syystä hyvä huomioida toiminnassa. Kyselyssä haluttiin selvittää millä lailla vanhemmat vaikuttavat toimintaan ja miten heitä huomioidaan toiminnassa.

Kuviossa 14 on koonti osasta vanhempiin liittyvistä kysymyksistä. Vastausten perusteella seuroissa on saatu vanhemmat hyvin toimintaan mukaan. Kaikissa tukea saavissa seu-

roissa tehdään yhteistyötä vanhempien kanssa ja ainoastaan 29% vastaajista ilmoittivat osittaisista haasteista vanhempien kanssa. Suurimmalla osalla vanhemmista on hyvä kuva lasten ja nuorten harrastamisesta (68%) sekä vanhemmat osaavat luoda positiivisen tunnelman otteluihin (61%). Kuitenkin näihin kaikkiin asioihin olisi hyvä paneutua enemmän, koska lukemia parantamalla ymmärrys lasten ja nuorten urheilusta varmasti parani.

Kuvio 14. Vanhemmat sidosryhmänä (vastaajia 28)

Yleisin vanhempien kohtaamispaikka on erilaiset vanhempainillat tai infotilaisuudet (28% eri tavoista kohdata vanhemmat). Muita yleisiä tapoja oli vanhempien näkeminen hallilla (19%) sekä vanhempien kohtaaminen yhteistyöseuroissa erilaisissa koulutus- ja keskusteluilloissa (17%). Yksittäisiä tapoja, joita ainoastaan yksittäiset vastaajat nostivat, olivat infotilaisuudet pelipäivinä pukuhuoneessa pelaajien alkulämmittelyn aikana, seurakyselyt sekä vanhempien yhteiset liikuntatuokiot harjoitusten yhteydessä. Vanhemmat pyritään kohtaamaan hyvin aikaisessa vaiheessa, jotta seuran toimintatavat tulevat tutuiksi. 46% vastaajista ilmoitti, että vanhempien huomioiminen alkaa heti kun he tulevat seuratoimintaan mukaan. Joukkuetoiminnan alkaessa vanhemmat huomioidaan jo vahvemmin; F2 ikäluokassa 75% ja F1 ikäluokassa 61% vastaajista ilmoittavat vanhempien voimakkaan huomioinnin. Pelaajan vanhetessa vanhempien huomioiminen vähenee, D1 ikäluokassa ainoastaan 25% vastaajista ilmoittaa, että vanhempia huomioidaan ja informoidaan perusteellisesti.

Vanhempien kohtaamisessa on tärkeää olla rehellinen ja avoin (20% vastaajista), heitä on hyvä kuunnella, jotta heidän näkökulmansa tulevat selväksi (18%) ja asioista viestiminen sekä perustelut hyvissä ajoin helpottavat toimintaa (16%). Vanhempien kouluttaminen ja

heidän ymmärryksen nostaminen lasten harrastusta kohtaan koettiin myös tärkeäksi asiaksi (14%).

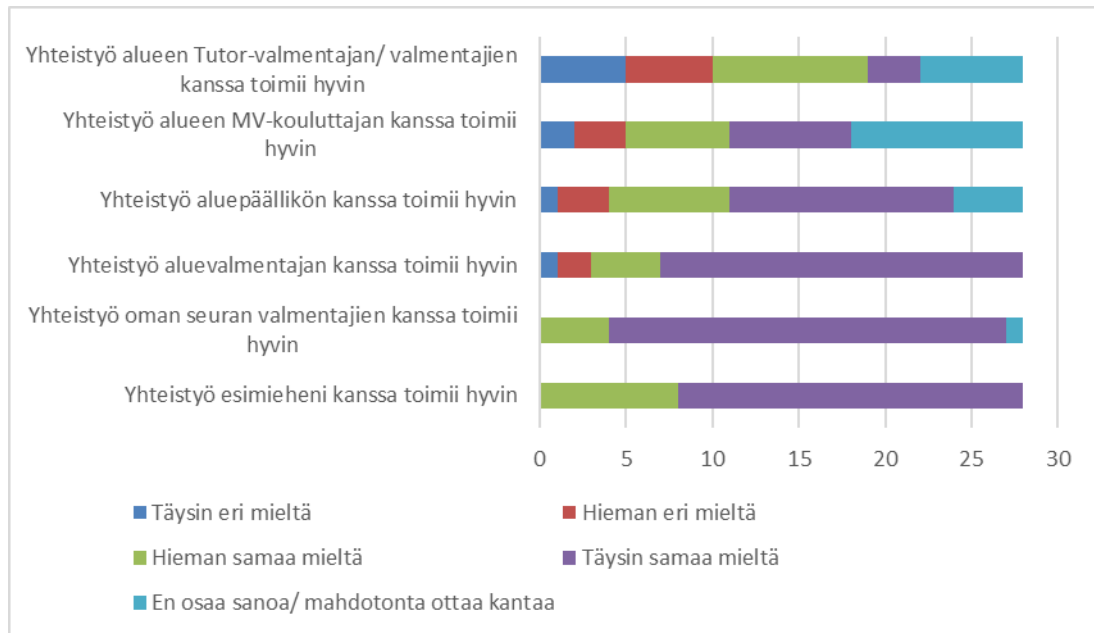
Vanhemmat koetaan tärkeiksi seuran yhteisöllisyyden kannalta. Yhteisöllisyyttä rakennetaan seuroissa vanhempien erilaisilla keskustelu- ja koulutusilloilla (19%), yhteisillä talkoilla ja toimitsijatehtävillä (19%), perheiden yhteisillä tapahtumilla (13%) sekä toimihenkilöiden kuten valmentajien ja joukkueenjohtajien koulutusilloilla (12%). 12% vastaajista nostivat esille erilaiset kyselyt sekä palautekeskustelut seuran vanhempien kanssa, jolloin he pääsevät itse vaikuttamaan sekä arvioimaan seuran toimintatapoja.

8.7 Taitovalmentajan toimintaympäristö

Taitovalmentajien omasta toimintaympäristöstä haluttiin saada myöskin lisää tietoa esimerkiksi harrastajamääristä. Tukea nauttivista seuroista 11 (44%) ilmoitti, että harrastajamäärät ovat kasvaneet omassa seurassa sekä 10 (40%) ilmoitti, että harrastajamäärät ovat nousseet myös yhteistyöseuroissa.

Jääkiekkoliiton pelaajamäärät ovat kasvaneet hankkeen aikana valtakunnallisesti vajaalla 5000:lla harrastajalla. Ennen hankkeen alkua pelipassien yhteenlaskettu määrä oli 69539 ja hankkeen kolmannella kaudella 74240. Harrastajien määrä on siis kasvanut 7% kolmen kauden aikana. Kasvun määrä ei varmastikaan yksistään selity kokonaisuudessaan taitovalmentaja hankkeella, mutta on varmastikin yksi osatekijä harrastajamäärien kokonaiskasvussa. (SJL 2016c.)

Yhteistyöstä kysyttiin väittämiä kohdassa 26. Yhteistyö omassa seurassa oman esimiehen sekä omien valmentajien kanssa toimii erittäin hyvin, sillä kaikki seuroissa toimivat vastaajat ilmoittivat vastaukseksi joko osittain tai täysin samaa mieltä. 88% vastaajista oli sitä mieltä, että yhteistyö oman aluevalmentajan kanssa toimii hyvin, sekä 83% vastasi, että yhteistyö toimii hyvin myös aluepäällikön kanssa. Alueen omantoimienohella toimivat henkilöt eivät kuitenkaan ole tällä hetkellä vastausten perusteella tiiviissä yhteistyössä taitovalmentajien kanssa. 36% ei osannut sanoa tai ottaa kantaa, miten yhteistyö toimii alueen maalivahtikouluttajan kanssa. Tutorvalmentajien kanssa tehtävä yhteistyö on vastausten perusteella myös kehitettävä kohta, sillä 21% ei osannut ottaa kantaa asiaan ja 36% oli sitä mieltä, ettei yhteistyö toimi. Tämä voi selittyä myöskin sillä, että eri alueilla tutor- ja taitovalmentajat eivät kohtaa toisiansa arjessa ollenkaan. Kaikki vastaukset ovat nähtävillä kuviossa 15.

Kuvio 15. Yhteistyö eri sidosryhmien kanssa (vastaajia 28)

Hankkeen aikaisiin rakenteellisiin muutoksiin tuli yhteensä 33 erilaista vastausta, joissa ainoastaan kahdessa todettiin, että muutoksia ei juurikaan ole tapahtunut. Neljään seuraan on palkattu lisää lasten vaiheen osajia ja neljässä vastauksessa otettiin kantaa yhteistyön parantamiseen seurojen välillä. Näissä vastauksissa otettiin kantaa siihen, että liikkuminen seurojen välillä sekä joukkueiden rakentaminen yhteistyöseurojen kanssa on parantunut. Kolmessa paikassa harjoittelun rakenteeseen ollaan puututtu. Joukkueharjoittelusta ollaan siirrytty enemmän yksilöjoihin ja pelaajat voivat itse päättää kuinka paljon he harjoittelevat viikon aikana. Lisäksi yhteisiä tapahtumia järjestetään kolmessa eri paikassa. Näiden tapahtumien tarkoituksena on rakentaa parempaa yhteisöllisyyttä seurojen välille tai kerätä rahaa yhteistyön kehittämiseen.

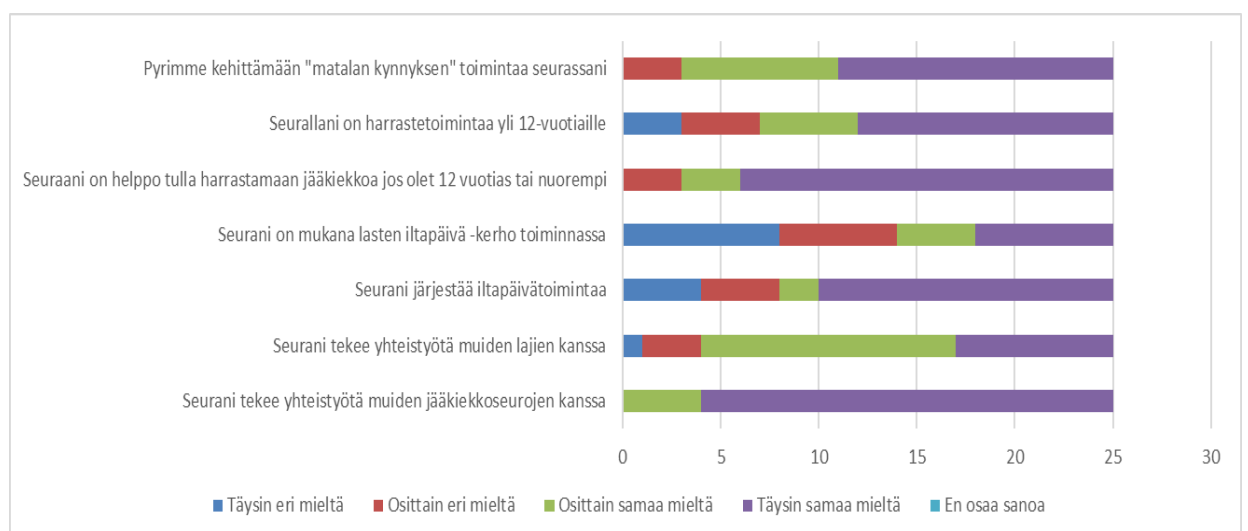
81% vastaajista oli ajatuksia asioista, joita haluaisi muuttaa omassa seurassa. Yleisin vastaus (12%) oli lisäresurssien palkkaaminen lasten kiekon kehittämiseen. 9% prosenttia halusi mahdollistaa paremmin monen lajin harjoittelun seuransa pelaajille. Kaikki loput vastaukset olivat yksittäisiä ja koskettivat pitkälti oman toimintaympäristönsä kehittämistä. Tästä asiasta olisi mielenkiintoista tehdä tulevaisuudessa lisäkysymys, onko pohdittuun asiaan tehty muutoksia vai ei. Kaikki vastaajat ilmoittivat aikaisemmissä kysymyksissä, että heillä on mahdollisuudet vaikuttaa oman seuransa kehittämiseen.

Yksi tapa harrastajamäärien kasvattamiseen on uusien harrastajien rekrytointi. 68% tukea nauttivista seuroista tekevät rekrytointin eteen muutakin kuin järjestävät kiekko- tai luistelukoulun. 14 seuraa (56% vastanneista seuroista) järjestää paikkakunnallaan päiväkodeille tai kouluille luistelutunteja tai pelipäiviä saadakseen lisää harrastajia toiminnan pariin.

Kuusi seuraa (24%) järjestää ”kutsu kaveri -päivän”, neljä (16%) seuraa tekee koulu-kiertueen ja neljällä (16%) on korttelikiekko tai pipolätkä toimintaa. Kolmella paikkakunnalla (12%) toimii lajien välinen yhteinen iltapäiväkerho, missä harrastetaan eri lajeja ja kolme seuraa (12%) järjestää iltapäivä toimintaa alakoululaisille. Neljä seuraa on tehnyt toimenpiteitä joko ilmaisen kiekkokoulun järjestämiseen tai pienentämällä kausimaksuja nuorimmille ikäluokille.

Lisäkysymyksissä käytiin läpi matalankynnyksen toimintaa, jotta lajin pariin olisi helppo tulla mukaan. Yllä mainittujen rekrytointi mallien lisäksi tähän tuli yksittäisiä vastauksia. Yhdelle paikkakunnalle oli kehittynyt oma harraste organisaatio, joka organisoi kaiken harrastetoiminnan yhteistyössä lajien kanssa. Toimintaa järjestetään esimerkiksi jääkiekon osalta eri kaupunginosissa ja myöskin kaupungin ulkopuolella ulkojäillä. Kolmella seuralla on erikseen harrastejoukkueet, jotka harjoittelevat selkeästi vähemmän viikon aikana. Neljä vastaaja ilmoittivat, että eri malleja on kokeiltu, mutta toimivaa mallia ei ole vielä saatu liikkeelle. Yhdellä paikkakunnalla on erikseen kerran viikossa niin kutsuttu matalankynnyksen jääharjoitus.

Lisäkysymyksissä tarkennettiin, kuinka moni seura tarjoaa matalankynnyksen toimintaa, iltapäiväkerho-ohjausta sekä yhteistyötä monien lajien kanssa. Aikaisemmissa vastauksissa käytiin malleja läpi, mutta niistä oli vaikea saada selvyttä, kuinka moni seuroista todella oli mukana eri toiminnoissa. Lisäkysymysten lähettäminen rajattiin seuroissa toimiville taitovalmentajille. Kaikki vastasivat kyselyyn. Vastaukset ovat luettavissa kuviosta 16.

Kuvio 16. Lisäkysymykset taitovalmentajille (25 vastaajaa)

88% taitoalmentajista nauttivista seuroista pyrkii kehittämään omaa matalankynnyksen toimintaansa, jotta harrastaja saataisiin seuraan enemmän mukaan. 72% seuroista

tarjoaa harrastetoimintaa alle 12-vuotiaille ja 88% kokee, että seuraan on helppo tulla harrastamaan, jos olet 12-vuotias tai nuorempi. Jokainen seura tekee yhteistyöstä muiden jääkiekkoseurojen kanssa ja 89% seuroista tekee yhteistyötä myös yli laji rajojen. 68% seuroista tarjoaa lapsille iltapäivätoimintaa, mikä voi olla esimerkiksi ohjattua jääharjoittelua koulun jälkeen sekaryhmissä. Toiminnan pariin tulevat ovat pääsääntöisesti seuran omia harrastajia. 44% seuroista on vahvemmin mukana kaupungin tai kunnan järjestämässä iltapäiväkerhotoiminnassa joko itse osittain tai kokonaan organisoimalla toiminnan. Tämä toiminta on avointa kaikille lapsille, ei ainoastaan seuran harrastajille.

8.8 Jääkiekkoliiton sarjatoiminta, koulutus ja rooli sekä ajatukset hankkeen tulevaisuudesta

Lopuksi haluttiin selvittää taitovalmentajien näkemyksiä Jääkiekkoliiton toiminnasta ja hankkeen tulevaisuudesta. Taitovalmentajat kohtaavat arjessaan paljon eri ikäisten valmentajia ja vanhempia sekä katsovat paljon eri ikäisten otteluita. He saavat jatkuvaa palautetta, miten toimintaa olisi hyvä kehittää entisestään. Näiden syiden takia yllä mainittuja asioita haluttiin selvittää.

Sarjatoimintaan tuli vastaajilta yhteensä 30 erilaista vastausta. 27% totesi, että nykymalli E- ja D-junioreiden sarjoissa on hyvä. 27% oli sitä mieltä, että kaiken näköiset sarjatasot, sarjataulukot tai karsintaviivat olisi hyvä jättää pois varsinkin E-junioreiden sarjoista. Vastaajat toivoivat, että toimintaa olisi yli aluerajojen, jos se edesauttaa kustannusten laskua, on urheilullisesti perusteltua, eikä aiheuta pelaajasiirtoja seurasta toiseen. Yksi vastaajista ehdotti, että sarjat olisivat muotoa E ja D (kaksi ikäluokkaa samassa sarjassa, mutta eri tasoilla). Sarjatoiminnan vastaukset toimitettiin kevään 2016 valtakunnallisesti, että alueellisiin sarjapalavereihin päätöksenteon tueksi.

Kysymyksessä 23 pyydettiin taitovalmentajia vastaamaan Jääkiekkoliiton 1-tason koulutuksista. 11 vastaajan mielestä nykyinen urheiluosaaminen koulutuksissa on riittävää. Ehdotuksia tuli mm. koulutusten keston lyhentämisellä sekä enemmän osallistavaa koulutusta kuten nykyinen Minä valmentajana -koulutus. Vastaajat kaipasivat enemmän malleja, jotka toimisivat lasten ympäristössä sekä enemmän faktatietoa lasten urheilun tärkeydestä. Vastausten yhteenveto lähetettiin koulutuspäällikölle ja kehityspäällikölle, koska koulutusten uudelleen järjestely on tarkoitus aloittaa kauden 2016-2017 aikana.

Jääkiekkoliiton roolista taitovalmentajat vastasivat, että kaksi tärkeintä asiaa ovat lasten jääkiekon ideologian näkyvyys sekä puolesta puhuminen (29% vastauksista) ja toimintaympäristöjen kehittäminen kuten sarjojen, koulutusten ja seurojen kehittäminen (27%).

Rekrytointivaiheen (19%) sekä lasten harrastesarjan (10%) kehittäminen koettiin myös tärkeiksi asioiksi. Muita yksittäisiä vastauksia olivat mm. oheistilojen kehittäminen jäähallien yhteyteen, vanhempien materiaalein tekeminen seuroille, erilaisia tapahtumia kaikista nuoremmille pelaajille sekä jatkuva miettiminen miten kustannuksia saadaan pienennettyä.

Vastaajia pyydettiin miettimään, miten taitovalmennushanketta kannattaisi kehittää tulevaisuudessa. 33% vastauksissa mietittiin, että seurojen tulisi räätälöidä toimenkuva omaan toimintaympäristöön sopivaksi, jotta siitä tulisi pysyvä toimenkuva Suomi-kiekkoon. Toiseksi isoimpana asiana todettiin, että taitovalmentajia tulisi käyttää enemmän kehitystyössä esimerkiksi yhdessä aluevalmentajan kanssa pienten seurojen kehittäjänä (20%). 17% olivat sitä mieltä, että toimenkuva on hyvä ja tukea on saatu paljon. Seuraava askel on seuroilla kantaa vastuu omasta toimintaympäristöstänsä.

9 Pohdinta

Hankkeesta on nyt menossa neljäs vuosi (kausi 2016-2017) ja kaikki alkuperäiset seurat ovat mukana hankkeessa. Syyskuun 2016 alussa sateenvarjoseuroja oli hankkeessa 88, kaikki hankesopimukset eivät olleet vielä tiedossa kauden alussa. Taitovalmentajia on vaihtunut ensimmäisen kolmen vuoden jälkeen yhteensä yhdeksän, joista kaksi vaihtuivat jo hankkeen ensimmäisten kuukausien aikana kesällä 2013. Ensimmäisen kolmen vuoden aikana vaihtui kaksi ja neljännelle vuodelle viidessä seurassa vaihtui taitovalmentaja. Ainoastaan yhdessä tapauksessa työsopimusta ei uusittu.

Tässä työssä tutkittiin ja analysoitiin Suomen Jääkiekkoliiton taitovalmentajahanketta ensimmäistä kertaa. Hankkeelle oli asetettu erilaisia tavoitteita. Ensimmäisenä tavoitteena hankkeessa oli palkata 25 taitovalmentajaa ja saada mukaan yhteensä 100 seuraa (yhdeällä palkkaavalla seuralla vähintään kolme yhteistyöseuraa). Kolmantena vuonna seuroissa toimi 25 taitovalmentajaa ja Jääkiekkoliitossa yksi tyttö- ja naiskiekon taitovalmentaja. Seuroja oli hankkeessa mukana yhteensä 115. Taitovalmentajien sijoituspaikat valikoitiin alkuperäisesti sen hetken SM-liiga- ja Mestis-seurojen perusteella. Lisäksi kaksi alueellisesti tärkeää paikkakuntaa huomioitiin. Mielenkiintoista olisi ollut, jos samaan aikaan olisi suunniteltu pelkästään alueiden kannalta tärkeitä paikkakuntia, mitkä sijoituspaikat olisivat olleet. Sijoittaminen seuroihin, joissa oli jo toimiva organisaatio, on kuitenkin vaikuttanut siihen, että taitovalmentajat ovat saaneet keskittyä urheilun kehittämiseen omassa seurassaan.

Hankkeen toisena tavoitteena oli pelaaja- ja valmentajapolun rakentaminen ja kehittäminen sekä näiden seuranta Jääkiekkoliiton mallien mukaisesti. Suurimpaan osaan tukea saavista seuroista pelaajapolku on rakentunut. Valmentajapolkua ei vielä ole tutkittu. Tavoitetta on hyvä vielä viedä eteenpäin, jotta hankkeen parissa olevilla jokaisella seuralla olisi pelaajapolku rakentunut hankkeen loppuun mennessä. Laatumittareiden tekeminen sateenvarjoyhteistyössä oli myös yksi hankkeen tavoitteista kolmelle ensimmäiselle vuodelle. Tästä hanketavoitteesta ei löytynyt yhtään vastausta. Yhteistyöseurojen kehittäminen hankkeen aikana olisi hyvä ottaa huomioon seuraavien vuosien aikana, jotta suomalainen jääkiekko kehittyisi kokonaisuudessaan. Mielenkiintoista tulee olemaan, minkälaisia valmentajapolkuja seuroihin rakentuu, vai rakentuuko niitä. Tuleeko polku olemaan enemmänkin Leijonapolun näköinen, missä valmentajan osaamista viedään eteenpäin riippuen ympäristöstä (ikäluokka, harrasten vai kilpaillen, sukupuoli yms.)?

Jääkiekkoliitolla on tärkeä rooli hankkeen jatkuvassa tarkastelussa ja arvioinnissa. Seuranta on hyvä tehdä hankkeen jokaisena vuonna, jotta tiedetään enemmän hankkeen

etenemisestä sekä saadaan eri näkökulmat selville. Esimerkiksi taitovalmentajan ja seura-
johdon näkemykset voivat poiketa toisistaan. Jo tehdyt kyselyt ovat hyviä pohjia ja näitä
vertaamalla tulevaisuudessa saadaan paljon hyvää tietoa hankkeesta.

Taitovalmentajat toimivat eri alueilla ja lähin Jääkiekkoliiton henkilö on heille alueella alue-
valmentaja. Aluevalmentajat kohtaavat taitovalmentajat vähintään kerran kaudessa työn-
ohjauksen merkeissä. Lisäksi taitovalmentajilla on palaveri joko hankkeen vastuuhenkilön
tai operatiivisen ohjaajan kanssa vähintään kerran kaudessa. Taitovalmentajan ja alue-
valmentajan yhteistyötä olisi vielä parempi kehittää, jottei päällekkäistä työtä tehtäisi liikaa
alueella. Aluevalmentaja voisi hyvin olla mukana esimerkiksi kehittämässä taitovalmenta-
jan yhteistyöseuran laatumittareita (hankkeen yksi tavoitteista). Näin tulisi luonnollista yh-
teistyötä enemmän ja Jääkiekkoliitolla olisi parempi tieto missä taitovalmentajien yhteis-
työseurat menevät. Näistä toimintamalleista saataisiin varmasti hyviä esimerkkejä aluei-
den seuroihin ja näitä malleja voitaisiin jalkauttaa aluevalmentajan, aluepäällikön tai tutor-
valmentajan toimesta. Tämän asian eteenpäin viemiseksi tarvitaan kuitenkin enemmän
työajan suunnittelua.

Taitovalmentajille järjestettiin oma koulutus Suomen Urheiluopistolla hankkeen ensim-
mäisten kahden vuoden aikana ja nyt uusille aloittaneille koulutus järjestettiin myöskin
Vierumäellä hankkeen neljäntenä vuonna. Kaikki taitovalmentajat tullaan tuomaan vähin-
tään kaksi kertaa kaudessa yhteen valtakunnallisesti jokaisena vuonna. Näiden kohtaa-
misten tarkoituksena on heidän lisäkouluttaminen sekä yhteisen tukiverkoston vahvista-
minen. Näihin kohtaamisiin olisi hyvä tuottaa heille tarvittavaa materiaalia tulevan kauden
painopisteistä. Näin viestiketju välillä Jääkiekkoliitto – seurataso voisi tulla vielä nopeam-
maksi. Tämä nopeuttaisi myöskin aluevalmentajien työtä tiedon eteenpäin viemiseksi,
koska taitovalmentajat huolehtivat sekä heidän oman seuransa, että yhteistyöseurojensa
kouluttamisesta.

Kyselyissä tuli ilmi, että noin puolella yhteistyöseuroista olisi lisätarvetta taitovalmentajan
käynneille. 50% seuroista arvioi, että heillä on maksimissaan käytettävissään 1000€ taito-
valmentajapalveluun. Eli halua on, mutta resursseja ei välttämättä löydy. Taitovalmentajan
käynnit on koettu kuitenkin tärkeiksi, jolloin tulevaisuuden kannalta olisikin tärkeää, että
taitovalmentajan käynnit yhteistyöseuroissa varmistettaisiin. Tästä olisi hyötyä sekä sa-
teenvarjon kannattajaseuralle (oman sateenvarjon alla toiminta on laadukasta sekä ikä-
luokalle sopivaa), että koko Suomi-kiekolle (varmistettaisiin monella paikkakunnalla jää-
kiekon pelaaminen). Tuesta ei ole vielä päätetty vuoden viisi jälkeen. Tässä kohtaa olisi
hyvä miettiä mallia, missä samaan aikaan tuettaisiin palkkaavaa seuraa, että yhteistyö-
seuraa. Voisiko esimerkiksi palkkaavan seuran tukea pienentää ja osa siitä rahasta osoi-

tettaisiin yhteistyöseuralle taitovalmentajapalvelun ostamiseen? Voisiko osan tuesta varata taitovalmentajan palkkatueksi yhteistyöseuroissa? Jos yhteistyöseuran nyt maksama raha olisi sen 1000€, niin voisiko Jääkiekkoliitto tukea heitä samalla rahasummalla lisäpalvelun ostamiseen? Tätä asiaa olisi hyvä miettiä, koska kolmen ensimmäisen vuoden aikana yhteistyöseurojen välillä on kasvanut, sekä taitovalmentajan työ on koettu tärkeäksi (100% tuetuista ja 75% yhteistyöseuroista).

Taitovalmentajien työnkuvaa on palkatuissa seuroissa lähdetty jo kehittämään seuran omien tarpeiden näkökulmasta. Näitä ehdotuksia tuli ilmi aikaisemmissa kyselyissä sekä myöskin taitovalmentajille suunnatussa kyselyssä. Taitovalmentajakyselyn perusteella reilu neljännes vastaajista oli sitä mieltä, että muut ikäluokat pitää tuoda toimintaan mukaan seuran tarpeiden perusteella. Reilu viidennes vastaajista sanoi, että pitäisi olla enemmän aikaa kehittää seuran toimintaa ja yhtä suuri määrä oli sitä mieltä, että yhteistyöseuroihin pitäisi saada lisää vaikuttavuutta. Näiden vastausten perusteella taitovalmentajan työnkuvan kehittämiseen olisi hyvä paneutua seurassa esimiehen kanssa. Saada kaikille ymmärrys mikä on taitovalmentajan rooli seuran isossa kuvassa ja mitkä ovat myös muiden tehtävät seuran kehittämisessä. Tällä tavoin jokainen seuran työntekijä tietäisi mitä kukin seurassa tekee seuran tavoitteiden saavuttamisessa. Tämä vaatii seuralta säännöllistä seuranta-työntekemisestä sekä työnohjausta. Suomalaisen urheilijanpolun lapsuusvaiheen tavoitteita ovat innostus urheiluun, fyysinen harjoitettavuus, monipuoliset liikuntataidot sekä urheilulliset elämäntavat (Finni ym. 2012, 21; VALO 2016a). Oman seuran kehittämiseen voitaisiin tuoda nämä tavoitteet ja rakentaa alle 13-vuotiaiden toimintatukemaan tavoitteiden saavuttamista.

Yhteistyöseurojen merkitys olisi myös hyvä avata kaikille työntekijöille taitovalmentajan näkökulmasta, jotta vaikuttavuutta seurakäynneillä pystyttäisiin lisäämään. Yksi taitovalmentajahankkeen tavoitteista oli juurikin luoda laatumittareita yhteistyöseuratoimintaan, missä olisi selkeästi kuvattuna lähtötilanne, välitavoitteet sekä lopullinen tavoite. Tämä hankkeen tavoite on hieman jäänyt huomioimatta ja tätä olisikin syytä kehittää tukea saavan seuran ja yhteistyöseuran välillä. Jääkiekkoliiton aluevalmentajan ja aluepäällikön mukaan ottaminen suunnittelutyöhön olisi myöskin Suomi-kiekon kehittämisen kannalta tärkeää.

Yhteistyöseuralla on myöskin tärkeä rooli hankkeen kehittämisessä. Seurojen olisi hyvä miettiä, mitä he hankkeelta (yhteistyöltä) haluavat. Käyntien ei tulisi keskittyä ainoastaan harjoitusten pitämiseen, jos pidemmän ajan kehittymistä halutaan saada. Käyntien olisi hyvä lähteä liikkeelle seuran tarpeista. Toimintamallina voisikin olla yhteinen kauden suunnittelu esimerkiksi seuran vastuuhenkilön kanssa (puheenjohtaja tai valmennusvas-

taava) ja sen jälkeen yhteinen suunnittelu seuran valmentajien kanssa. Suunnittelussa olisi hyvä käydä läpi sen hetkinen tilanne, seuran tarpeet (rakenteelliset, valmennukselliset yms.) ja sen jälkeen tehdä suunnitelma kauden läpiviemiseksi. Tässä yhteistyössä voisi olla tarvittaessa mukana myöskin Jääkiekkoliiton edustaja, esimerkiksi aluevalmentaja.

Käyntien ei välttämättä tarvitsisi olla taitovalmentajan pitämä, vaan esimerkiksi sateenvarjon kannattajaseuran maalivahtivastaavan tai toiminnanjohtajan käynti, perustuen sateenvarjon tarpeisiin. Tällä mallilla vaikuttavuus yhteistyöseuroissa voisi olla pitkäaikaisempaa, koska tarpeet ja rakenteet huomioitaisiin. Yhteistyöseurojen vastauksissa ilmeni, että heillä on pieni huoli pelaajamäärien pienentymisessä. Kannattajaseura voisikin olla esimerkiksi resurssi apu matalankynnyksen toimintamallin luomiseen tai uusien harrastajien rekrytoinnin toteuttamiseen esimerkiksi perheiden viikonloppu -tapahtuman luomiseen tai koululaisluisteluiden järjestämiseen. Isoin työ kuuluisi kuitenkin paikkakunnan omalle seuralle.

Taitovalmentaja nimike voi helposti kuvastaa ainoastaan valmentajaa, joka opettaa lajitekniikoita sekä -taitoja. Pohjois-Amerikassa moni taitovalmentaja (englanniksi Skills Coach), näin myös tekeekin. Hankkeessa mukana olevat taitovalmentajat tekevät enemmän kuin vain ovat jäällä lajitaitoja opettamassa. He kouluttavat seuran valmentajia sekä vanhempia, he tekevät yhteistyötä muiden seurojen kanssa sekä miettivät miten luoda toimintaympäristö, joka on lapselle ja nuorelle hyvä omassa seurassa. Nämä kaikki asiat vaativat erilaisia taitoja kuten suunnittelu-, sosiaalisia- ja koulutustaitoja ja tietenkin urheiluosaamista. Se onko työnimike oikea, on varmastikin jokaisen omassa harkinnassa. Ulkopuoliselle nimike voi synnyttää mielikuvan jäällä tapahtuvasta toiminnasta, mutta toiminnassa mukana olevat ymmärtävät kyllä, mistä on kysymys. Ehkä nimikkeellä ei loppujen lopuksi ole väliä, jos vain työnsisältö kuvastaa yllä mainittuja asioita.

Taitovalmentajalla on erittäin tärkeä rooli lasten ja nuorten jääkiekon kehittäjänä sekä omassa, että yhteistyöseurassa. Työhön kuuluu eri toimijoiden kouluttaminen: pelaajien, valmentajien sekä vanhempien. Tätä kouluttamista olisi hyvä suunnitella kunnolla etukäteen, jolloin toiminta olisi systemaattista ja toimintaa voitaisiin viedä näin ollen eteenpäin. Tähän suunnitelmaan voisi helposti tuoda mukaan Jääkiekkoliiton sateenvarjoon (seurayhteistyöverkosto) kohdistuvat käynnit, jolloin kauden etenemisestä tulisi looginen, eikä päällekkäistä työtä tehtäisi.

Oman sateenvarjon kehittäjänä taitovalmentajalla onkin erittäin suuri rooli. Tämä kehitystyö ja suunnitelma olisi hyvä ottaa esille tukea saavan seuran strategiatyössä, jolloin seu-

ran kaikille työntekijöille avautuisi paremmin yhteistyön merkitys sekä mitä taitovalmentaja tekee päivittäin. Taitovalmentajaverkoston sisällä on jo levinnytkin hyviä malleja eri käytännöistä kuten erilaisten pelitapahtumien järjestäminen, missä pelaajat sekoitetaan eri joukkueisiin seurojen välillä. Näillä tapahtumilla on saatu rakennettua mm. yhteisöllisyyttä sateenvarjon sisälle. Myöskin ”Pelaajat Päättää -viikko” on lähtenyt käyntiin verkostosta. Viikossa on tarkoituksena, että pelaajat pääsisivät vaikuttamaan enemmän oman harrastuksensa sisältöön (Pelaajat Päättää 2016).

Taitovalmentajan olisi hyvä miettiä minkälainen on tämänhetkinen ympäristö omassa seurassa. Edistääkö se esimerkiksi monipuolista harrastamista ja päästäänkö suomalaisen urheilijapolun tavoitteisiin siirryttäessä valintavaiheeseen? Millä toimenpiteillä oman sekä yhteistyöseuran lasten ja nuorten vaihetta voisi vielä enemmän kehittää? Vahva omistajuus omasta työstä tuo kuitenkin parhaan tuloksen. Koulutusten suunnittelu lähtee oman ympäristönsä tarpeista. Tukevatko valmentajat myönteistä ilmapiiriä ja onko pelaajilla mahdollisuus kokeilla erilaisia ratkaisuja, eikä ainoastaan yhtä ja ainoaa mallia? Jos valmentajat antavat aina mallit tai ratkaisut pelaajille, ei luovuutta välttämättä synny.

Urheilijana kehittyminen on pitkä prosessi. Sen tueksi on rakentunut erilaisia malleja kuten kanadalainen LTAD, suomalainen urheilijan polku ja Suomen Jääkiekkoliiton Leijonanpolku. Côté ym. (2007, 197) ja Salasuo ym. (2015, 188) ovat tutkineet urheilijoiden polkuja huipuille ja päätyneet toisia vastaaviin malleihin. Salasuon mallissa ainoastaan aikaisen erikoistumisen malli puuttuu kokonaan. Kiinnostavaa olisi tutkiakin miten mallit kohtaavat Suomalaisessa jääkiekossa. Kuinka paljon muutoksia tapahtuu joukkueiden välillä sarjataulukoita seuraamalla kausien aikana? Onko joukkue, joka menestyy nuoremmissa D-junioreissa vielä samalla tasolla kahden vuoden päästä? Yksi seurantatutkimus on tehty Jääkiekkoliiton Pohjola-leiristä (Hyttinen & Ohtonen 2010). Tutkimuksessa huomattiin, että ensimmäisestä valitusta U16 maajoukkueesta (4 maalivahtia ja 40 kenttäpelaaja) noin 10 pelasi ikäluokkansa U18 MM-kisoissa, kuusi U20 MM-kisoissa ja 15 SM-liigassa. Tutkimuksesta voisi päätellä, että tulevaisuuden huippujen tunnistamiseen leiriä ei voida käyttää. Mielenkiintoista olisi tutkia aihetta lisää, esimerkiksi missä vaiheessa suurin osa pelaajista ”vakiintuu” ennen U18 MM-kisoja ja kuinka moni U18 tai U20 joukkueesta tekee jääkiekosta ammatin. Mielenkiintoista olisi myös tietää minkälainen polku näillä pelaajilla on: paljonko on ollut ohjattua harjoittelua viikossa, kuinka paljon omatoimista ja missä joukkueissa sekä sarjoissa he ovat pelanneet. Ehkä Jääkiekkoliiton pelaajarekisteriä voisi muuttaa muotoon, missä näkyisi vuotuiset taustatiedot.

Herkkyykskaudet ovat luoneet suunnat harjoittelulle eri ikävaiheissa. Englanninkielisissä teoksissa on käytettyjä mm. termejä kuten ”Windows of Trainability” ja ”Sensitive Periods”.

Tämä ajattelu voi kuitenkin johtaa hieman harhaan, jos aiheeseen ei tutustu tarkemmin. Ihmisen kasvun ja kehityksen myötä vartalo voi olla herkimmillään tietyissä asioissa eri ikävaiheissa. Mikään kausi tai ”ikkuna” ei siis avaudu tai sulkeudu tiettyinä ajanjaksoina, vaan ominaisuuksia pystytään harjoittamaan myös myöhemminkin. (Ford ym, 2011, 398-399.)

Se, että harjoittelussa tehdään pitkäkestoinen suunnitelma voi olla hyväksi liiallisen yksipuolisen harjoittelun poistamiseksi. Aikainen panostaminen yhteen lajiin voi aiheuttaa sosiaalista eristäytymistä, suurta riippuvuutta, loppuun palamista, manipulointia, loukkautumisia ja muutoksia normaalissa kasvussa ja kehittämisessä. Nämä asiat olisi hyvä muistaa, kun suunnitellaan joukkueen tai seuran toimintamalleja sekä seuran linjauksia. Joskus lasten ja nuorten kilpaurheilusta tulee ympärivuotista, eikä monipuolista harrastamista enää esiinny. (Malina 2010, 367-369.)

Taitovalmentajahankkeessa on tuettu 25 seuraa, jotta lasten ja nuorten harrastamista pystyttäisiin kehittämään ja turvaamaan eri paikkakunnilla. Jos rahan olisi jakanut suoraan harrastajille, niin jokaiselle pelaajalle olisi voitu ostaa uusi mailan. Hanketta on kolmen vuoden jälkeen vielä vaikea arvioida, lopulliset muutokset tullaan näkemään vasta myöhemmin. Nyt tehdyt tutkimukset kuitenkin osoittavat, että toimintaympäristöjä on pyritty rakentamana tutkitun tiedon valossa. Tässä tutkimuksessa pyrittiin tarkastelemaan hanketta objektiivisesti. Kaikki tutkimuksen osallistuneet kuitenkin ovat olleet hankkeessa tiiviisti mukana kolmen ensimmäisen vuoden aikana. Taitovalmentajat tekemässä työtä ja aluevalmentaja ohjannut alueensa taitovalmentajia. Hankkeen vastuu henkilö sekä operatiivinen ohjaaja olivat tiiviisti tutkimuksessa mukana, mutta jääväsivät itsensä monessa kohtaa, jotteivat ohjailua tulisi liikaa heidän puolesta. Toisaalta, jos mietitään, että tutkimuksen olisi tehnyt ulkopuolinen taho, niin olisiko saatu näin laajaa otantaa ja korkeaa vastausprosenttia? Nyt kun vastaajat tiesivät, keneltä kysymykset tulivat, niin oli ehkä vaikea jättää vastaamatta. Tutkimus pyrittiin tekemään avoimin ajatuksin ja kyselyn kysymykset käytettiin myös ulkopuolisilla ihmisillä, jotteivat kysymykset ohjaisivat liikaa vastaajien mielipiteitä. Tutkimuksessa käytettiin paljon avoimia kysymyksiä, jolloin vastaajat pääsivät kertomaan omin sanoin havainnoistaan.

Näiden syiden takia vastaukset tehtiin nimellä, mutta ainoastaan tutkimuksen tehnyt henkilö pystyy näkemään vastanneen ihmisen. Kun vastauksia purettiin tutkimusryhmän kanssa, vastauksissa ei ilmennyt kenen vastauksista oli kyse. Tutkimus olisi voitu tehdä vastaamalla seura, jota edusti, mutta silloinkin vastaukset olisi ollut helppo yhdistää henkilöön. Kaikille vastaajille ilmoitettiin ennen vastaamista, että kysely on luottamuksellinen ja ainoastaan kyselyn lähettäjä pystyy tarkistamaan henkilöllisyyden, eikä anna vastauksia

eteenpäin, jos se voidaan yhdistää henkilöön. Vastaajille kerrottiin, että osaa vastauksia, kuten näkemyksiä Jääkiekkoliiton nykyisistä koulutuksista, tullaan hyödyntämään tulevaisuudessa. Vastauksia ei kuitenkaan tulla julkaisemaan nimellä.

Kun tutkimuksen reliabiliteettia tarkastellaan, niin seuraavia asioita otetaan mm. huomioon: miten onnistuneesti otos edustaa perusjoukkoa ja mikä on vastausprosentti (Vilka 2007, 150). Tämän tutkimuksen vastausprosentti oli 100 eli jokainen Suomen Jääkiekkoliiton kouluttama taitovalmentaja vastasi kyselyyn. Tutkimuksen validiutta voidaan mitata mm. kuinka vastaajat ymmärtävät kysymyksen (Vilka 2007, 150). Tässä kyselyssä pyrittiin esittämään kaikki kysymykset riittävän ymmärrettävällä tasolla. Esimerkkinä kysymys: missä vaiheessa pelaajan tulee vaihtaa seuraa, kun taitotaso ei enää riitä (ei enää pysty harrastamaan omassa seurassa)? Kokonaisluotettavuudessa tärkeää on mm. perusteltu vastausryhmä ja lomaketta on etukäteen testattu ja korjattu (Vilka 2007, 152-153). Tutkimukseen valittiin kaikki Suomen Jääkiekkoliiton kouluttamat taitovalmentajat ja kyselyitä testattiin sekä ryhmän sisällä, että lähetettiin ulkopuolisille ihmisille testattavaksi. Tutkimuksen pystyisi myöskin uusimaan tarvittaessa vaihtamalla ainoastaan vastausvaihtoehtojen vuosilukemia. Vastaajiksi ei välttämättä saataisi kaikkia Jääkiekkoliiton kouluttamia taitovalmentajia, mutta todennäköisesti kaikki sillä hetkellä seuroissa toimivat taitovalmentajat.

Hankkeeseen olisi hyvä tehdä välitavoitteet tai toimintasuunnitelmat vuosille neljä ja viisi, jotta niitä voitaisiin tarkastella myöhemminkin. Vastaava kysely sekä vertaaminen tähän tutkimukseen olisi hyvä tehdä hankevuoden viisi jälkeen, jotta hankkeesta saataisiin tarvittavaa tietoa tulevaisuutta varten. Hanke on vastaajien perusteella (seurojen ja taitovalmentajien) tärkeä ja siitä toivotaan toimintamallia tulevaisuuteen. Jääkiekkoliitto ei kuitenkaan pysty olemaan ainoa taho rahoittamaan hanketta tulevaisuudessa, vaan rahoitus tulisi järjestyä seurojen kesken. Toivon mukaan tulevaisuudessa lasten valmennuksen päätoimiset taitovalmentajat (ainakin vastaava työnkuva) ovat arkipäivää suomalaisessa jääkiekossa.

Lähteet

Aarresola, O. & Konttinen, N. 2012. Nuori Urheilija -tutkimus: 14–15-vuotiaiden joukkueurheilijoiden harjoittelu, urheilupolut ja mikroympäristö. KIHU:n julkaisusarja, 30. Luettavissa <http://www.sport.fi/kihu/julkaisut>. Luettu: 10.11.2016.

Aarresalo, O. 2014. Vanhempien merkitys ja rooli. Teoksessa Mononen, K., Aarresola, O., Sarkkinen, P., Finni, J., Kalaja, S., Härkönen, A. & Pirttimäki, M. (toim.). Tavoitteena nuoren urheilijan hyvä päivä 2014 – Urheilijan polun valintavaiheen asiantuntijatyö. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (KIHU), 46, s.67-69. Luettavissa: <http://www.sport.fi/kirjasto/teos/urheilijan-polun-valintavaiheen-asiantuntijatyo>. Luettu: 15.11.2016.

Aspen Institute. 2015a. Physical literacy in the united states a model, strategic plan, and call to action. Yhdysvallat. Luettavissa: <https://www.aspeninstitute.org/publications/physical-literacy-model-strategic-plan-call-action/>. Luettu: 16.10.2016.

Aspen Institute. 2015b. Sport for All Play for Life: A Playbook to Get Every Kid in the Game. Yhdysvallat. Luettavissa: <https://www.aspeninstitute.org/publications/sport-all-play-life-playbook-get-every-kid-game/>. Luettu: 15.10.2016.

Balyi, I. & Way, R. 2016. The Role of Monitoring Growth in Long-Term Athlete Development. Canadian Sport for Life. Luettavissa: <http://canadiansportforlife.ca/resources/Coaches>. Luettu 10.10.2016.

Balyi, I., Way, R., Norris, S., Cardinal, C. & Higgs, C. 2005. Canadian sport for life: Long-term athlete development resource paper V2. Canadian Sport Centres. Vancouver.

Balyi, I. & Hamilton, A. 2004. Long-Term Athlete Development: Trainability in Childhood and Adolescence. Windows of Opportunity. Optimal Trainability. Victoria: National Coaching Institute British Columbia & Advanced Training and Performance Ltd.

Baker, J. & Cote, J. 2006. Shifting Training Requirements During Athlete Development: De-liberate Practice, Deliberate Play and Other Sport involvement in the Acquisition of Sport Expertise. Teoksessa Hackfort, D. & Tenenbaum, G. (toim.). Essential Processes for Attaining Peak Performance, s. 92-109. Mayer & Mayer Sport. Oxford.

Behm, D.G., Wahl, M.J., Button, D.C., Power, K.E. & Anderson, K.G. 2005. Relationship between hockey skating speed and selected performance measures. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 19, 2, s. 326–331.

Blomqvist, M., Mononen, K., Konttinen, N., Koski, P. & Kokko, S. 2015. Teoksessa Kokko, S. & Hämylä, R. (toim.). *Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa*. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2014. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2015:2, s. 74-82. Luettavissa:
http://www.liikuntaneuvosto.fi/julkaisut/valtion_liikuntaneuvoston_julkaisusarja/arkisto/lasten_ja_nuorten_liikuntakayttaytyminen_suomessa.650.news. Luettu 19.11.2016.

Burke, K. & Dunn, R. 1998. *Learning Style: The Clue to You! – Research and Implementation Manual*. St. John's University, Center for the Study of Learning and Teaching Styles.

Canadian Sport for Life. 2014. *Long-Term Athlete Development Resource Paper 2.0*. Canadian Sport Institute – Pacific. Luettavissa:
http://canadiansportforlife.ca/sites/default/files/user_files/files/CS4L%202_0%20EN_Jan17_web%20FINAL.pdf. Luettu 2.10.2016.

Canadian Sport for Life. 2016. *Long-Term Athlete Development Resource Paper 2.1*. Sport for Life Society. Luettavissa: <http://canadiansportforlife.ca/resources/cs4l-ltad-2.1>. Luettu: 15.11.2016.

Côté, J., Baker, J. & Abernethy, B. 2007. Practice and play in the development of sport expertise. Teoksessa Eklund, R.C. & Tenenbaum, G. (toim.). *Handbook of Sport Psychology*, s. 184-202. 3. painos. John Wiley & Sons. New Jersey.

Côté, J., Lidor, R. & Hackfort, D. 2009a. ISSP position stand: to sample or to specialize? Seven postulates about youth sport activities that lead to continued participation and elite performance. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 7, s. 7-17. Taylor & Francis. Philadelphia.

Côté, J., Horton, S., MacDonald, D. & Wilkes, S. 2009b. The Benefits of Sampling Sports During Childhood. *Physical and Health Education Journal* 74, s. 6-11.

Côté, J. & Gilbert, W. 2009. An Integrative Definition of Coaching Effectiveness and Expertise. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 4, 3, s. 307-323.

Davids, K., Button, C. & Bennet, S. 2008. Dynamics of Skill Acquisition: A Constraints-Led Approach. Human Kinetics. Champaign.

Dunn, R., Rundle, S.M. & Burke, K. 2007. Elementary Learning Style Assessment (ELSA) – Research and Implementation Manual. Luettavissa: www.learningstyles.net. Luettu: 21.10.2016.

Ericsson, K.A., Krampe, R.T. & Tesch-Romer, C. 1993. The Role of Deliberate Practice in the Acquisition of Expert Performance. *Psychological Review*, 100, 3, s. 363-406.

Ericsson, K. A. 2003. Development of elite performance and deliberate practice: An update from the perspective of the expert performance approach. Teoksessa Starkes, J.L. & Ericsson, K.A. (toim.). Expert performance in sports: Advances in research on sport expertise, s. 49–83. Human Kinetics. Champaign.

Finni, J., Aarresalo, O., Jaakkola, T., Kalaja, S., Konttinen, N., Kokko, S. & Sipari, T. 2012. Asiantuntijatyö urheilijan polun lapsuusvaiheen määrittelemiseksi tutkimustiedon pohjalta. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (KIHU). Helsinki. Luettavissa: <http://www.sport.fi/kihu/julkaisut>. Luettu: 8.10.2016.

Ford, P., De Ste Croix, M., Lloyd, R., Meyers, R., Moosavi, M., Oliver, J., Till, K. & Williams, C. 2011. The Long-Term Athlete Development model: Physiological evidence and application. *Journal of Sports Sciences*, 29, 4, s. 389-402.

Gallahue, D.L. & Cleland-Donnelly, F. 2003. Developmental physical education for all children. 4. painos. Human Kinetics. Champaign.

Güllich, A. 2014. Selection, de-selection and progression in German football talent promotion. *European Journal of Sport Science*, 14, 6, s. 530-537.

Hakkarainen, H. & Nikander, A. 2009. Pitkäjänteisyys ja tavoitteellisuus lasten ja nuorten valmennuksessa. Teoksessa Hakkarainen, H. (toim.). Lasten ja nuorten urheiluvalmennuksen perusteet, s. 139-159. Gummerus Kirjapaino. Jyväskylä.

Hakkarainen, H. 2009a. Syntymän jälkeinen fyysinen kasvu, kehitys ja kypsyminen. Teoksessa Hakkarainen, H. (toim.). Lasten ja nuorten urheiluvalmennuksen perusteet, s. 73-102. Gummerus Kirjapaino. Jyväskylä.

Hakkarainen, H. 2009b. Hyvä harjoittelu -seminaarit (Lahti, Jyväskylä, Tampere, Turku, Kuopio, Oulu ja Vantaa). Seminaariesitys.

Hakkarainen, H. 2014. Uskalla harjoitella – mutta ”oikein”. Uskalla harjoitella – koulutus-päivät. Seminaariesitys. Vierumäki.

Hanin, Y. 2007. Coaching Experience, Playing Experience and Coaching Tenure: A Commentary, *International Journal of Sports Science and Coaching*, 2, s. 129-132.

Hyttinen, H. P. & Ohtonen, K. 2010. Pohjolaleirin seurantatutkimus.

Hämäläinen, K., Blomqvist, M., Laitinen-Väänänen, S., Parviainen, A. & Potinkara, P. 2012. Suomalainen valmennusosaaminen – Valmennusosaamisen käsikirja 2012. Suomen Olympiakomitea. Luettavissa: <http://www.sport.fi/kirjasto/teos/suomalainen-valmennusosaaminen-valmennusosaamisen-kasikirja-2012>. Luettu: 15.10.2016.

Hämäläinen, K. 2012. Valmentajan merkitys ja rooli. Teoksessa Finni, J., Aarresalo, O., Jaakkola, T., Kalaja, S., Konttinen, N., Kokko, S. & Sipari, T (toim.). *Asiantuntijatyö urheilijan polun lapsuusvaiheen määrittelyä tutkimustiedon pohjalta* Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (KIHU). Helsinki. Luettavissa: <http://www.sport.fi/kihu/julkaisut>. Luettu: 27.10.2016.

Hämäläinen, K. 2013. Valmennusosaamisen käsikirja 2013. Suomen Olympiakomitea. Edita Prima Oy. Luettavissa: <http://www.sport.fi/kirjasto/teos/valmennusosaamisen-kasikirja-2013>. Luettu: 1.11.2016.

Härkönen, A., Niemi-Nikkola, K., Mäenpää, P., Potinkara, P., Kujala, A., Jaakkola, T., Kantosalu, K. & Hakkarainen, H. 2008. Urheilevien lasten ja nuorten fyysis-motorinen harjoittelu. SLU-Paino. Helsinki. Luettavissa: <http://www.sport.fi/kirjasto/teos/urheilevien-lasten-ja-nuorten-fyysis-motorinen-harjoittelu-hyva-harjoittelu-selvitysraportti>. Luettu: 10.10.2016.

Härkönen, A. 2009. Lasten ja nuorten urheiluvalmennuksen organisointi Suomessa. Teoksessa Hakkarainen, H. (toim.). *Lasten ja nuorten urheiluvalmennuksen perusteet*, s. 43-53. Gummerus Kirjapaino. Jyväskylä.

IHCE 2016. International Ice Hockey Centre of Excellence. Lajitekniikat ja -taidot. Luettavissa:

<http://www.iihce.fi/suomeksi/J%C3%A4%C3%A4harjoittelu/Lajitekniikatjataidot/tabid/222/Default.aspx>. Luettu: 28.10.2016.

Jaakkola, T. 2009a. Lasten ja nuorten taitoharjoittelu. Teoksessa Hakkarainen, H. (toim.). Lasten ja nuorten urheiluvalmennuksen perusteet, s. 237-261. VK-Kustannus Oy. Jyväskylä.

Jaakkola, T., Sääkslahti, A., Liukkonen, J. & Iivonen, S. 2012. Peruskoululaisten fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä. Jyväskylän yliopisto. Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta. Luettavissa:

<https://www.jyu.fi/sport/tutkimus/move/FTSloppuraportti22.8.2012.pdf>. Luettu: 11.10.2016.

Jaakkola, T. 2013. Liikuntataitojen oppiminen. Teoksessa Jaakkola, T., Liukkonen, J. & Sääkslahti, A. (toim.). Liikuntapedagogiikka, s. 162–184. PS-kustannus. Jyväskylä.

Jaakkola, T. 2016. Taidon oppiminen rakentuu havainnon, toiminnan ja ympäristön vuorovaikutukselle. Liikunta & Tiede -lehti, 53, 2-3, s. 32-29.

Jaakkola, T. 2009b. Valmennuksen pedagogiikka ja didaktiikka lapsilla ja nuorilla. Teoksessa Hakkarainen, H. (toim.). Lasten ja nuorten urheiluvalmennuksen perusteet, s. 333-348. VK-Kustannus Oy. Jyväskylä.

Jayanthi, N., Pinkham, C., Dugas, L., Patrick, B. & LaBella, C. 2013. Sports Specialization in Young Athletes: Evidence-Based Recommendations. Sports Health: A Multidisciplinary Approach 5, 3, s. 251-257.

Kalaja, S. 2016a. Jääkiekon seuratoimija -koulutuksen materiaali (JSTK). Koulutusluentosarja. Vierumäki.

Kalaja, S. 2016b. Taitoharjoittelu. Teoksessa Mero, A., Nummela, A., Kalaja, S. & Häkkinen, K. (toim.). Huippu-urheiluvalmennus, s. 233-241. VK-Kustannus Oy. Lahti.

Kalaja, S. 2016c. Liikuntataitojen oppimisen ja opettamisen uudet suunnat. Liikunta ja Tiede -lehti, 53, 2-3, s. 40-44.

Kalaja, S. 2014. Peruskoulut. Teoksessa Mononen, K., Aarresola, O., Sarkkinen, P., Finni, J., Kalaja, S., Härkönen, A. & Pirttimäki, M. (toim.). Tavoitteena nuoren urheilijan hyvä päivä 2014 – Urheilijan polun valintavaiheen asiantuntijatyö. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (KIHU), 46, s.84-86. Luettavissa: <http://www.sport.fi/kirjasto/teos/urheilijan-polun-valintavaiheen-asiantuntijatyo>. Luettu: 15.11.2016.

Karvinen, J., Rätty, K. & Rautio, S. 2010. Haasteena liikkumattomat lapset ja nuoret, Nuori Suomi. Lauttasaaren Reprotalo Oy. Helsinki. Luettavissa: <http://www.sport.fi/kirjasto/teos/haasteena-liikkumattomat-lapset-ja-nuoret>. Luettu 17.11.2016.

Kokko, S. 2014. Urheilullinen elämäntapa ja -rytmi. Teoksessa Finni, J., Aarresola, O., Jaakkola, T., Kalaja, S., Konttinen, N., Kokko, S. & Sipari T. (toim.). Asiantuntijatyö urheilijan polun lapsuusvaiheen määrittelemiseksi tutkimustiedon pohjalta, s. 19-20 Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (KIHU). Helsinki. Luettavissa: <http://www.sport.fi/huippu-urheilu/urheilijan-polku/lapsuusvaihe>. Luettu: 13.10.2016.

Konttinen, N. 2016. Urheilijapolun menestystekijät. Teoksessa Mero, A., Nummela, A., Kalaja, S. & Häkkinen, K. (toim.). Huippu-urheiluvalmennus, s. 35-38. VK-Kustannus Oy. Lahti.

Konttinen, N. & Grönman, T. 2015. Teoksessa Konttinen, N., Grönman, T., Järvinen, A. & Urama, R. (toim.). Henkisen valmennuksen opas junioripelaajien valmentajille - Nuoren jääkiekkoilijan luonteen tukeminen. Tammerprint Oy. Tampere.

Konttinen, N., Aarresalo, O. & Häyrinen, M. 2015. Monipuolisuus ja monilajisuus pelaajapoluissa. 16.9.2015 järjestetty Pelaajapolku-päivä. Seminaariluento. Helsinki

Koski, P. 2013. Liikunnan kansalaistoiminnan tietopohja: Liikunta ja urheiluseuroja koskeva tietopohja ja sen kehittäminen. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2013, 6, s. 18-42. Luettavissa: http://www.liikuntaneuvosto.fi/julkaisut/valtion_liikuntaneuvoston_julkaisusarja/arkisto/liikunnan_kansalaistoiminnan_tietopohja.571.news. Luettu: 18.11.2016.

Lasten ja nuorten liikunnan asiantuntijaryhmä. 2008. Teoksessa Tammelin, T. & Karvinen, J. (toim.). Fyysisen aktiivisuuden suositukset kouluikäisille 7-18 -vuotiaille. Opetusministeriö ja Nuori Suomi ry. Luettavissa:

http://www.ukkinstituutti.fi/ammattilaisille/terveysliikunnan-suositukset/lasten_ja_nuorten_liikuntasuositukset. Luettu: 15.10.2016.

Lee, T.D. & Schmidt, R.A. 2008. Motor Learning and Memory. Teoksessa Roediger III, H.L. (TOIM.). Cognitive Psychology of Memory, 2. Teoksessa Byrne, J (toim.). Of Learning and Memory: A Comprehensive Reference, 4, s. 645-662. Elsevier. Oxford.

Lämsä, J. 2012. Urheiluliikkeestä liikuntakonserniksi. Teoksessa Mäkinen, J. (toim.). Liikuntajärjestöjen toimialaselvitys. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2012, 6, s. 14-22. Luettavissa:

<http://www.liikuntaneuvosto.fi/files/98/Jarjestoraportti.pdf>. Luettu: 17.11.2016.

Lämsä, J. 2009. Lasten ja nuorten urheilu yhteiskunnassa. Teoksessa Hakkarainen, H. (toim.). Lasten ja nuorten urheiluvalmennuksen perusteet, s. 15-42. VK-Kustannus Oy. Jyväskylä.

Malina, R. M. 2010. Early Sport Specialization: Roots, Effectiveness, Risks. Current Sports Medicine Reports, 9, 6, s. 364-371.

Mero, A. 2004. Lapsen ja nuoren elimistön kasvu ja kehitys. Teoksessa Mero, A., Nummela, A., Keskinen, K. & Häkkinen, K. (toim.). Urheiluvalmennus, s. 11-36. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Mero, A. & Jaakkola, L. 1990. Lapsen elimistön kasvu ja kehitys. Teoksessa Mero, A., Vuo-ri-maa, T. & Häkkinen, K. Lasten ja nuorten harjoittelu, s. 29-48. Gummerus. Jyväskylä.

Mononen, K., Aarresola, O., Sarkkinen, P., Finni, J., Kalaja, S., Härkönen, A. & Pirttimäki, M. 2014. Tavoitteena nuoren urheilijan hyvä päivä 2014 – Urheilijan polun valintavaiheen asiantuntijatyö. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (KIHU), 46. Luettavissa:

<http://www.sport.fi/kirjasto/teos/urheilijan-polun-valintavaiheen-asiantuntijatyo>. Luettu: 20.10.2016.

Mononen, K. 2015. Lasten ja nuorten urheilun laatutekijät. Taitavaksi vedessä. Uimaliiton, Uimaopettajaliiton ja Hengenpelastusliiton Valmentaja- ja ohjaajafoorumi. Seminaariesitys. Hyvinkää.

Mueller, C.M. & Dweck, C.S. 1998. Praise for Intelligence Can Undermine Children's Motivation and Performance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 1, s. 33-52.

Myllyniemi, S. & Berg, P. 2013. Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisotutkimusseura, 140. Helsinki. Luettavissa: https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2013/05/Nuoria_liikkeell%C3%A4_verkko.pdf. Luettu 16.11.2016.

Nikander, T. 2009. Lasten ja nuorten joukkueiden valmentaminen. Teoksessa Hakkarainen, H. (toim.). Lasten ja nuorten urheiluvalmennuksen perusteet, s. 361-370. VK-Kustannus Oy. Jyväskylä.

Norris, S. 2013. Kansainvälisen jääkiekkoliiton kehitysleiri. Seminaariesitys. Vierumäki.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2016. Tieteelliset perusteet varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suosituksille. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 22. Valtioneuvoston hallintoyksikkö. Luettavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2016/tieteelliset_perusteet.html. Luettu: 22.10.2016.

Opetushallitus. 2016. MOVE – Fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä. Luettavissa: <http://www.edu.fi/move>. Luettu 19.10.2016

Palomäki, S., Huotari, P. & Kokko, S. 2015. Vanhemmat ja kaverit liikuntaharrastuksen tukena. Teoksessa Kokko, S. & Hämylä, R. (toim.). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytymisen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2014, s. 66-71. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2015:2. Luettavissa: http://www.liikuntaneuvosto.fi/julkaisut/valtion_liikuntaneuvoston_julkaisusarja/arkisto/lasten_ja_nuorten_liikuntakayttaytyminen_suomessa.650.news. Luettu 19.11.2016.

Pelaaja Päättää. 2016. Pelaaja Päättää -haaste kaikille lasten ja nuorten joukkueille. <https://www.facebook.com/PelaajatPaattaa/>. Luettu 15.12.2016.

Piispa, M. 2013. ”Vapaasti olen saanut valita eikä mihkään ole pakotettu” – katsaus suomalaisen huippu-urheilijan elämänkulkuun. Teoksessa Piispa, M. & Huhta, H. (toim.). Epätavallisia elämänkulkuja. Huippu-urheilijat ja -taiteilijat 2000-luvun Suomessa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 134, s. 13–55. Helsinki. Luettavissa: http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/epatavallisia_elamankulkuja.pdf. Luettu 19.11.2016.

Pohjola, P. 2010. Suomalainen urheiluseuratoiminta muutoksessa - miten käy vapaaehtoisuuden? Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Ylempi AMK.

Salasuo, M., Piispa, M. & Huhta, H. 2015. Huippu-urheilijan elämäntietä. 2. painos. Unigraphia. Helsinki.

Savolainen, K. 2016. Jääkiekon pelianalyysi ja lajiansalyysi. Teoksessa Mero, A., Nummela, A., Kalaja, S. & Häkkinen, K. (toim.). Huippu-urheiluvalmennus, s. 564-566. VK-Kustannus Oy. Lahti.

Schempp, P.G., McCullick, B.A., Grant, M.A., Foo, C & Wieser, K. 2010. Professional Playing Experience Does Not Lead to Professional Coaching Success. Journal of Coaching Education, 3, 3, s. 72-82.

Schöllhorn, W., Beckmann, H., Janssen, D. & Drepper, J. 2010. Stochastic perturbations in athletics field events enhance skill acquisition. Teoksessa Renshaw, I., Davids, K. & Savelsbergh, G (toim.). Motor learning in practice. A constraints-led approach, s. 69–82. Routledge. Lontoo.

Sipari, T. & Konttinen, N. 2012. Innostus urheiluun. Teoksessa Finni, J.; Aarresola, O.; Jaakkola, T.; Kalaja, S.; Konttinen, N.; Kokko, S. & Sipari T. (toim.). Asiantuntijatyö urheilijan polun lapsuusvaiheen määrittelemiseksi tutkimustiedon pohjalta, s. 22-24. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (KIHU). Helsinki. Luettavissa: <http://www.sport.fi/huippu-urheilu/urheilijan-polku/lapsuusvaihe>. Luettu: 13.10.2016.

SJL 2013. Suomen Jääkiekkoliitto. Leijonanpolku. Luettavissa: <http://www.leijonanpolku.fi/> Luettu 1.10.2016.

SJL 2016a. Suomen Jääkiekkoliitto. Valmennustoiminnan profiili – lasten valmennus.

SJL 2009. Suomen Jääkiekkoliitto. Herkkyyskausivalmentaja koulutuksen koulutussisältö. Koulutusmateriaali. Helsinki.

SJL. 2016b. Suomen Jääkiekkoliitto. Luettavissa: <http://www.finhockey.fi/>. Luettu 18.11.2016.

SJL 2016c. Suomen Jääkiekkoliitto. Sateenvarjot – yhteistyöseura verkosto valtakunnallisesti.

SJL. 2016d. Suomen Jääkiekkoliitto. Pelipassi määrät.

SJL 2014. Suomen Jääkiekkoliitto. Suomi-kiekon strategia 2014-2018. Luettavissa: <http://leijonat.fi/info/strategia.html>. Luettu 18.11.2016.

SJL 2010. Suomen Jääkiekkoliitto. Suomen Jääkiekkoliiton strategia 2010-2014.

SJL 2007. Suomen Jääkiekkoliitto. Suomen Jääkiekkoliiton strategia 2007-2010.

SJL 2012a. Suomen Jääkiekkoliitto. Taitovalmentajat lasten kiekkoiluun - hankesuunnitelma.

SJL 2012b. Suomen Jääkiekkoliitto. Juniorikiekkovaliokunnan pöytäkirja 5/2012.

SJL 2015. Suomen Jääkiekkoliitto. Seurajohtajakoulutus -materiaali.

SLU 2010. Suomen Liikunta ja Urheilu. Kansallinen liikuntatutkimus 2009-2010. Lapset ja nuoret. SLU-julkaisusarja 7. Luettavissa: <http://www.sport.fi/kirjasto/teos/kansallinen-liikuntatutkimus-2009-2010-lapset-ja-nuoret>. Luettu 19.11.2016.

Uusi Olympiakomitea. 2016. Menestysuunnitelma. Luettavissa: <http://www.sport.fi/olympiakomitea/uusi-olympiakomitea>. Luettu 18.11.2016.

USA Hockey. 2016. American Development Model (ADM). Luettavissa: www.admkids.com. Luettu 5.10.2016.

Valmennustaito. 2016. Luettavissa: www.valmennustaito.info. Luettu 12.10.2016.

VALO. 2016a. Urheilijan Polku. Luettavissa: <http://www.sport.fi/huippu-urheilu/urheilijan-polku>. Luettu: 15.10.2016.

VALO. 2015. Urheilulliset elämäntavat – vanhempainillan vetäjän opas. Urheiluseuran viestintäopas. Luettavissa: <http://www.sport.fi/kasva-urheilijaksi/urheilun-pelisaannot/materiaalit/urheilulliset-elamantavat-vanhempainiltakokonaisuus>. Luettu: 17.10.2016.

VALO. 2016b. Urheilun Pelisääntökyselyn vanhempien vastaukset.

Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset 2016. Iloa, leikkiä ja yhdessä tekemistä. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016: 21. Luettavissa:

http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2016/Iloa_leikkia.html. Luettu 22.10.2016.

Vilka H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Kustannusyhtiö Tammi. Helsinki.

Witkowski, Z., Lyakh, V., Gutnik, B., Lipecki, K., Rutowicz, B., Penchea, B. & Pencheva, L. 2011. Corrective effects of different training options on development and maturation of professional motor skills from dominant and non-dominant legs of young soccer players. *Journal of Physical Education and Sport* 11, 3, s. 291-299.

Wylleman, P. & Lavallee, D. 2004. A Developmental Perspective on Transitions Faced by Athletes. Teoksessa Weiss., M. (toim.). *Development Sport and Exercise Psychology: A lifespan Perspective*, s. 503-524. Fitness Information Technology. Morgantown.

Wylleman, P. & Reints, A. 2010. A lifespan perspective on the career of talented and elite athletes: Perspectives on high-intensity sports. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports* 20, s. 88-94.

Liitteet

Liite 1. VALO:n pelisääntökyselyn kysymykset

Olen tyytyväinen lapseni ryhmän / joukkueen toimintaan kokonaisuutena (Ryhmän/joukkueen toiminta)

Lapseni ohjaajat ja valmentajat hoitavat tehtävänsä hyvin (Ohjaus ja valmennus)

Lapseni ohjaajat ja valmentajat kannustavat lapsia kilpailutilanteissa hyvin (Ohjaus ja valmennus)

Lapseni saama valmennus / ohjaus on laadukasta (Ohjaus ja valmennus)

Ohjaajat ja valmentajat osaavat toimia hyvin lasten kanssa (Ohjaus ja valmennus)

Lapseni ohjaajat ja valmentajat ottavat ryhmän kaikki lapset riittävästi huomioon (Ohjaus ja valmennus)

Lapseni harjoitusmäärät ovat sopivia (Harjoitukset ja kilpailut)

Lapsellani on kilpailu- / ja ottelutapahtumia sopivasti (Harjoitukset ja kilpailut)

Olen tyytyväinen lapseni mahdollisuuksiin osallistua / saada peliaikaa otteluissa/ kilpailuissa/ näytöksissä. (Harjoitukset ja kilpailut)

Lapseni harjoitukset ovat monipuolisia (Harjoitukset ja kilpailut)

Lapseni muihin harrastuksiin suhtaudutaan positiivisesti (Lapseni omat motiivit ja harjoittelu)

Lapsi lähtee yleensä innostuneesti harjoitukseen (Lapseni omat motiivit ja harjoittelu)

Lapsi palaa harjoituksista kotiin innoissaan kokemastaan (Lapseni omat motiivit ja harjoittelu)

Lapsi haluaa osallistua mielellään kilpailuihin / otteluihin / näytöksiin (Lapseni omat motiivit ja harjoittelu)

Lapsi viihtyy omassa harjoitusryhmässä (Lapseni omat motiivit ja harjoittelu)

Lapsi harjoittelee omaa lajia myös omatoimisesti (Lapseni omat motiivit ja harjoittelu)

Lapsi harrastaa oman lajin lisäksi viikoittain myös muita lajeja (Lapseni omat motiivit ja harjoittelu)

Lapseni liikkumisen viikoittainen kokonaismäärä on? (sisältää kaiken liikkumisen: koulumatkat, liikuntatunnit, harjoitukset, pihaliikunnan...)

Nukkuu riittävästi (alle 7 v. 10-13 h, 7-12 v. 9-11 h, yli 12 v. 8-9 h) (Lapsen elämänrytmi)

Syö säännöllisesti (aamupala, lounas, välipala, päivällinen, iltapala) (Lapsen elämänrytmi)

Hoitaa kouluasiat hyvin (Lapsen elämänrytmi)

Ei käytä tupakkaa, nuuskaa ja alkoholia eikä muita päihteitä (Lapsen elämänrytmi)

Lapseni urheiluharrastuksesta aiheutuvat kokonaiskulut ovat kohtuullisia (Urheiluharrastuksen kokonaiskulut)

Saan riittävästi tietoa ryhmän/ joukkueen toiminnasta (Tiedotus)

Löydän tarvittavan tiedon seuran nettisivuilta helposti (Tiedotus)

Vanhempana minua kuunnellaan riittävästi päätöksistä, jotka koskettavat lastamme (Pelisäännöistä ja toimintatavoista sopiminen)

Ryhmämme pelisääntökeskustelut ovat olleet hyviä (Pelisäännöistä ja toimintatavoista sopiminen)

Sovittuja pelisääntöjä on ryhmässä / joukkueessa noudatettu hyvin. (Pelisäännöistä ja toimintatavoista sopiminen)

Mistä aiheesta toivoisit, että seuraavassa pelisääntöpalaverissa keskusteltaisiin?

Liite 2. Taitovalmentajiksi valitut henkilöt huhtikuu 2013

Seura	Paikkakunta	Henkilö
BLUES Juniorit	Espoo	Eemeli Mäkinen
Hermes	Kokkola	Jarmo Sainio
HIFK juniors	Helsinki	Niklas Hede
Juniori Hokki	Kajaani	Vladimir Kolek
HPK juniorijääkiekko	Hämeenlinna	Max Kenig
Ilves	Tampere	Jussi-Pekka Aho
Jokerit	Helsinki	Lauri Karhunen
Juniori Jokipojat	Joensuu	Janne Hattunen
Juniori Jukurit	Mikkeli	Janne Åhman
JYP juniorit	Jyväskylä	Antti Jämsen
Juniori KalPa	Kuopio	Tommi Rouvali
Kiekkoreipas	Lahti	Markus Juurikkala
Kiekko-Vantaa Itä	Vantaa	Kai Hirvonen
KJT Kerava	Kerava	Valtteri Nieminen
KooKoo (PoKLi)	Kouvola	Teemu Riikonen
Oulun Kärpät 46	Oulu	Jukka Aho
Rauman Lukko	Rauma	Sami Lehtinen
Rovaniemen Kiekko	Rovaniemi	Janne Väihkönen
SaiPa	Lappeenranta	Sami Nikkinen
Juniori SaPKo	Savonlinna	Joni Kotilainen
Juniori Sport	Vaasa	Sami Piilikangas
Tappara	Tampere	Mika Nieminen
TPS	Turku	Tommi Hannus
TuTo	Turku	Juuso Malmikare
Porin Ässät	Pori	Jaakko Välimaa

Liite 3. Taitovalmentajakysely

ESITIEDOT

1. Täytä omat tietosi *

Etunimi _____

Sukunimi _____

2. Milloin aloitit seurasi taitovalmentajana? *

- 2013
- 2014
- 2015
- En toimi tällä hetkellä kyseisessä työssä

3. Työsopimukseni on voimassa tällä hetkellä:

- Toistaiseksi voimassa oleva sopimus
- Vuoteen 2016
- Vuoteen 2017
- Vuoteen 2018
- En osaa sanoa

4. Montako yhteistyöseuraa sinulla on taitovalmentajasopimuksen piirissä oman seurasi lisäksi:

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- En osaa sanoa

**5. Montako yhteistyöseuraa oli, kun taitovalmentajahanke alkoi? Yhteistyöseurat taito-
valmentajahankkeeseen liittyen.**

- 1
- 2
- 3

- 4
- 5
- 6
- 7 tai enemmän
- En osaa sanoa

6. Minkä ikäryhmien kanssa pääasiassa työskentelet?

- LKK/G
- F2
- F1
- E2
- E1
- D2
- D1
- C2
- C1
- B
- A

7. Vastaa seuraaviin taustatietoihin

	Ei	Kyllä	En osaa sanoa
Minulla on liikunta-alan koulutus (joku muu kuin taitovalmentajahankkeen aikana saatu koulutus)	☐	☐	☐
Harrastin jääkiekkoa lapsena ja nuorena	☐	☐	☐
Olen pelannut ammatikseni jääkiekkoa	☐	☐	☐
Olen valmentanut ammatikseni jääkiekkoa ennen taitovalmentajahanketta	☐	☐	☐
Olen suorittanut jääkiekkoliiton valmentajakoulutukset (korkein JVK/JVT)	☐	☐	☐
Minulla on valmentajan ammattitutkinto (VAT, VeAT yms.)	☐	☐	☐
Minulla on opettajan pedagoginen pätevyys (yliopisto)	☐	☐	☐
Olen opiskellut/ opiskelen kasvatustiedettä (Yliopisto tai AMK)	☐	☐	☐

TOIMENKUVA

8. Vastaa seuraaviin väittämiin

	Täysin eri mieltä	Hieman eri mieltä	Hieman samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa/ mahdotonta ottaa kantaa
Minulle on määritelty esimies	☐	☐	☐	☐	☐
Saan työnohjausta esimieheltäni	☐	☐	☐	☐	☐
Kaipaen nykyistä enemmän työnohjausta	☐	☐	☐	☐	☐
Pystyn vaikuttamaan oman työni sisältöön	☐	☐	☐	☐	☐
Pystyn vaikuttamaan seurani toiminnan kehittämiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Minulla on tarvittava osaaminen työssä onnistumiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Koen kehittyväni työssäni	☐	☐	☐	☐	☐
Koen työni merkitykselliseksi omassa seurassani	☐	☐	☐	☐	☐
Koen työni merkitykselliseksi yhteistyöseurassani	☐	☐	☐	☐	☐
Olen motivoitunut työhöni	☐	☐	☐	☐	☐
Jaksan työssäni hyvin	☐	☐	☐	☐	☐
Haluan jatkaa lastenkiekkon parissa tulevaisuudessa	☐	☐	☐	☐	☐
Olen tyytyväinen nykyiseen toimenkuvaani	☐	☐	☐	☐	☐

9. Miten muuttaisit/ muokkaisit nykyistä toimenkuvaasi?

—

10. Mitä muita asioita haluat nostaa omasta työstäsi/ toimenkuvastasi esille?

—

ARVOT

11. Onko seurallesi määritetty arvopohja?

Kyllä

Ei

12. Onko yhteistyöseuroillesi määritelty arvopohja?

- Ei kenellekkään
 Osalle
 Suurimmalle osalle
 Kaikille
 En osaa sanoa

13. Mitkä arvot näkyvät tällä hetkellä lastenkiekossa toimintaympäristössäsi? Määrittele 3-5 arvoa.

14. Mitkä ovat mielestäsi keskeisimmät lastenkiekon arvot, jotka pitäisi näkyä kaikessa tekemisessä? Määrittele 3-5 arvoa.

LASTEN VANHEMMAT

15. Vastaa seuraaviin väittämiin:

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa
Teen yhteistyötä ikäluokkien vanhempien kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Minulla on haasteita vanhempien kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Olen saanut vanhemmat hyvin mukaan toimintaan	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhemmat pääsääntöisesti ymmärtävät mistä lasten urheilussa on kyse	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhemmat luovat positiivisen ilmapiirin ottelutapahtumiin	☐	☐	☐	☐	☐

16. Millä tavoin kohtaatte seuranne vanhemmat? Kerro seurasi eri toimintatavoista.

17. Missä ikävaiheessa seuran vanhemmat huomioidaan syvemmin? Käydään läpi

vanhempien rooli, seuran toimintatavat yms.

- LKK/ G-juniorit
- F2
- F1
- E2
- E1
- D2
- D1
- En osaa sanoa
- Mielestäni ei tarvitse huomioida

18. Kerro tilanteesta, milloin vanhempien kohtaaminen meni todella hyvin ja koit onnistuneesi sekä sait vaikuttavuutta.

19. Mitkä muut asiat koet tärkeiksi, kun puhutaan vanhempien huomioimisesta?

URHEILUTOIMINTA

20. Onko seurassasi tasoryhmätoimintaa? Missä vaiheessa se alkaa ja miten se näkyy käytännön toiminnassa lasten vaiheessa (LKK-D1)?

21. Minkälaisia ajatuksia sinulla on lasten sarjatoiminnasta E-D junioreissa? Mitä muuttaisit ja/tai mikä toimii?

22. Vastaa seuraaviin väittämiin:

	Täysin eri mieltä	Hieman eri mieltä	Hieman samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa/ mahdotonta ottaa kantaa
Seurassani on pelaajapolku?	☐	☐	☐	☐	☐
Seurassani on linjattu lasten kiekon painopisteet (linjaukset)?	☐	☐	☐	☐	☐
Valmentajat seuraavat seuran linjausta?	☐	☐	☐	☐	☐
Pääsen vaikuttamaan seu-	☐	☐	☐	☐	☐

rani valmentajiin					
Pääsen vaikuttamaan seurani pelaajiin	☐	☐	☐	☐	☐
Pelaajamäärät ovat kasvaneet seurassani hankkeen aikana	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyöseuraani on tehty pelaajapolku?	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyöseuroissani on linjattu lasten kiekonpisteet (linjaukset)?	☐	☐	☐	☐	☐
Valmentajat yhteistyöseuroissa seuraavat linjausta?	☐	☐	☐	☐	☐
Pääsen vaikuttamaan yhteistyöseurani valmentajiin	☐	☐	☐	☐	☐
Pääsen vaikuttamaan yhteistyöseurani pelaajiin	☐	☐	☐	☐	☐
Pelaajamäärät ovat kasvaneet yhteistyöseuroissani hankkeen aikana	☐	☐	☐	☐	☐

23. SJL:n 1-tason valmentajakoulutus sisältää seuraavat osiot: Minä valmentajana, LKK, HKV, LTV1, LTV2, FHV ja PTV. Lisäksi MV puolelle 3 omaa kokonaisuutta, sekä vanhemmille "Aikuiset innostajina ja mahdollistajina". Miten koet koulutussisällöt, kun puhutaan LKK-D1 -junioreista? Puuttuuko jotain oleellista, muuttaisitko jotakin tai mitä ajatuksia koulutukset herättävät?

24. Suomen Jääkiekkoliiton rooli. Mihin sinun mielestäsi SJL:n tulisi keskittyä lasten ja nuorten kielessä (LKK-D1 -juniorit)?

25. Miten taitovalmentajahanketta tulisi kehittää?

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

26. Vastaa seuraaviin väittämiin:

	Täysin eri mieltä	Hieman eri mieltä	Hieman samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa/ mahdollonta ottaa kantaa
Yhteistyö esimieheni kanssa toimii hyvin	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyö oman seuran val-	☐	☐	☐	☐	☐

mentajien kanssa toimii hyvin					
Yhteistyö aluevalmentajan kanssa toimii hyvin	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyö aluepäällikön kanssa toimii hyvin	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyö alueen MV-kouluttajan kanssa toimii hyvin	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyö alueen Tutorvalmentajan/ valmentajien kanssa toimii hyvin	☐	☐	☐	☐	☐
Taitovalmentajahanke on lisännyt yhteistyötä sateenvarjoseurojen kanssa (oma sateenvarjo)	☐	☐	☐	☐	☐
Taitovalmentajahanke on lisännyt yhteistyötä seurojen välillä koko Suomi kiekossa	☐	☐	☐	☐	☐
Lajien välinen yhteistyö toimii toimintaympäristössäni (oma seura)	☐	☐	☐	☐	☐
Koen lajien välisen yhteistyön tärkeäksi	☐	☐	☐	☐	☐

27. Onko seurassasi tullut rakenteellisia muutoksia taitovalmentajahankeeseen aikana? Jos on tai on muuttumassa, niin kuvaile muutosta.

28. Onko sinulla mahdollisuuksia vaikuttaa seurasi rakenteisiin/ toimintatapoihin? "Jarruttaako" joku taho/ henkilö sinua?

29. Muuttaisitko jotakin seurassasi lasten ja nuorten kiekon osalta (LKK-D1)? Mitä?

30. Minkälaisilla toimintatavoilla lisäät/ lisäätte yhteisöllisyyttä seurassanne (osallistutatte esim. vanhempia seuran toimintaan)?

31. Minkälaisilla toimintatavoilla rekrytoitte uusia harrastajia seuraanne?

URHEILUOSAAMINEN

32. Määrittele vahvuutesi (missä olet hyvä) ja heikkoutesi (mihin tarvitset lisää osaamista) valmennusosaamisen näkökulmasta: Itsesi johtaminen, vuorovaikutustaidot ja urheiluosaaminen.

33. Kerro tilanteesta milloin PELAAJIEN kohtaaminen meni todella hyvin ja koit onnistuneesi sekä sait vaikuttavuutta (mitä tein, miksi onnistuin jne.).

34. Kerro tilanteesta milloin VALMENTAJIEN kohtaaminen meni todella hyvin ja koit onnistuneesi sekä sait vaikuttavuutta (mitä tein, miksi onnistuin jne.).

35. Mitkä asiat ovat mielestäsi tärkeimpiä valmennusosaamisen kannalta lasten liikunnassa? Määrittele 3-5 tärkeintä asiaa.

36. Minkälaisilla toimintatavoilla huolehditte lasten monipuolisesta harrastamisesta seurassanne?

37. Miten saat lapset innostettua? Kerro toimivista "työkaluista" millä saadaan lapset innostumaan.

POHDINTA JA KYSYMÄTTÄ JÄÄNEET ASIAT

38. Mitä jäi kysymättä? Vapaata pohdintaa

KIITOS VASTAUKSISTASI!

Liite 4. Lisäkysymykset taitovalmentajille

SEURAYHTEISTYÖ - MATALAKYNNYS - ILTAPÄIVÄKERHO

1. Merkitse työnantajasi *

Seura / Organisaatio _____

2. Vastaa seuraaviin väittämiin, mitkä koskevat omaa seuraasi (työnantaja). *

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa
Seurani tekee yhteistyötä muiden jääkiekkoseurojen kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Seurani tekee yhteistyötä muiden lajien kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Seurani järjestää iltapäivätoimintaa	☐	☐	☐	☐	☐
Seurani on mukana lasten iltapäivä - kerho toiminnassa	☐	☐	☐	☐	☐
Seuraani on helppo tulla harrastamaan jääkiekkoa, jos olet 12 vuotias tai nuorempi	☐	☐	☐	☐	☐
Seurallani on harrastetoimintaa yli 12-vuotiaille	☐	☐	☐	☐	☐
Pyrimme kehittämään "matalan kynnyksen" toimintaa seurassani	☐	☐	☐	☐	☐

3. Kuvaile mahdollisimman laajasti seurayhteistyötä jääkiekkoseurojen välillä sekä muiden lajien välillä. Mitkä asiat toimivat ja missä on haasteita?

4. Minkälaista iltapäivä toimintaa seurasi järjestää? Iltapäiväjät, IP-kerho toimintaa jne.?

5. Kuvaile matalankynnyksen toimintaa, mitä seurasi järjestää. Jos seuralla ei tällaista toimintaa ole, niin onko suunnitteilla?

Liite 5. Tasoryhmätoiminta

1. Täyttäisitkö esitiedot:

Etunimi _____
Sukunimi _____
Seura / Organisaatio _____
Alue _____

Kalle ja Ville ovat parhaat kaverit ja saman ikäisiä. He ovat harrastaneet seurassanne pienestä pitäen eli tulleet toimintaan luistelu-/ kiekkokoulussa. Vastaa alla oleviin kysymyksiin Kallesta ja Villestä:

2. Missä ikäluokassa Ville ja Kalle laitetaan harjoittelemaan eri ryhmiin, koska Ville on Kallea selkeästi taitavampi? (ei rasti harjoittelu jään sisällä, vaan harjoitustapahtuma on eri aikaan ja mahdollisesti eri paikassa)

- LKK/ luistelukoulu
- G
- F
- E2
- E1
- D2
- D1
- C2
- C1
- B2
- B1
- A
- Miehet/ Edustus

3. Missä vaiheessa Kalle ja Ville laitetaan pelaamaan eri ryhmissä, koska Ville on selkeästi Kallea taitavampi? (Sarjapelit, turnaukset jne. EI PELAAMINEN HARJOITUKSISSA)

- LKK/ luistelukoulu
- G
- F
- F
- E2
- E1
- D2
- D1

- C2
- C1
- B2
- B1
- A
- Miehet/ Edustus

4. Kalle ohjataan toiseen seuraan, kun taitotaso omassa seurassa ei enää riitä? (kerrotaan että tässä seurassa ei voi enää jatkaa harjoittelua tai pelaamista)

- LKK/ luistelukoulu
- G
- F
- E2
- E1
- D2
- D1
- C2
- C1
- B2
- B1
- A
- Miehet/ Edustus

KIITOS!